

Uvodnik

Andrej Bratuž

Veliki liki iz naše preteklosti

Ne glede na bolj ali manj pomembne obletnice, ki naj bi nam približale velike osebnosti iz naše preteklosti, nas pogled v slovensko zgodovino vselej prepriča, da so se v usodnih obdobjih in v posebno težkih časih pojavili izredni posamezniki, ki so s svojo modrostjo, s svojo duhovno širino in s svojim delom odločilno posegli v življenje naroda ter vplivali na razvoj njegovega jezika in kulture. Ni mogoče naštevati vseh njihovih imen, ker bi bila vrsta od Trubarja do Prešerna, od Kreka do Trinka in še mnogih drugih predolga. Med temi imeni je veliko duhovnikov - kulturnikov v naših dneh.

Na zahodni etnični meji je to primer Ivana Trinka, čigar 50-letnje smrti se spominjamo v letošnjem letu. Buditelj beneških Slovencev je s svojim zaslužnim in bogatim delom ter s svojim svetlim zgledom začrtal jasne smernice slovenski narodnostni skupnosti v Benečiji in izven nje. Trinko je nedvomno simbol za celotno slovensko manjšino v Italiji. Njegov delež na literarnem, jezikovnem, zgodovinskem, umetniškem in seveda na verskem področju je nadvse pomemben. Nekaj časa je bil član videmskega pokrajinskega sveta. Kot tak je lahko tudi tam branil naravne pravice svojega ljudstva. Številne njegove dejavnosti pomenijo pravo prelomnico v življenju beneških rojakov. Razni čedermaci, krajevni tisk, slovenska šola, številna društva, množične prireditve itn. nadaljujejo njegovo delo in prispevajo k vidnemu napredovanju beneške družbe.

Ivanu Trinku Zamejskemu je Oton Župančič leta 1946 posvetil verz, v katerih se spominja, kako je v mladosti slišal "pesem od nekdaj s strani zapadne" in se začudil, da "se tam za mejó naš poje rod." Ko se njegovo življenje nagiba k zatonu, se mu ta pesem spet oglašja in mu sporoča, da naš rod tam še živi in poje. Morje in zemlja mu odpevata slovensko pesem: "Tod gre meja naša!" Župančič tako povezuje narodni obstoj s pesmijo. Če narod živi, poje, in živel bo, dokler bo pel. Od datuma Župančičeve pesmi in Trinkove smrti do danes so Benečani prehodili težko in strmo pot samoosveščanja in prizadevanj za uresničitev vsakovrstnih ciljev. Njihovi dosežki so jamstvo za nadaljnje ohranjanje narodne identitete, jezika in kulture. Pri vsem tem je delež Ivana Trinka in njegove duhovne dediščine velik in nepogrešljiv.

Festival narodno-zabavne glasbe Števerjan 2004

Foto Bumbaca

Novomašniki: zakoreninjeni v evangelij, naj živijo v službi Bogu in ljudem

V mesecu juniju smo se zahvalili Bogu za mašniške jubileje naših duhovnikov, obenem pa smo Mu zaupali novomašnike, ki so bili posvečeni na praznik svetih Petra in Pavla.

Kaj naj zaželimo novim delavcem na Božji njivi? Urednik tednika Voce isontina, Andrea Bellavite, je nedavno zelo lepo napisal, ko je novim duhovnikom zaželel, naj bodo sposobni živeti in rojevati kulturo, korenito navdihneno v evangeliju. "Pripravljene naj bodo odvrčati časti tega sveta in pomembne funkcije." Naj ne iščejo priložnosti, ko jih ljudje kličejo "gospod", "ekselenca" ali "monsinjor", naj ne zasledujejo prvih mest in pozdravov na trgih. Naj posnemajo Njega, ki je rekel: "kdor hoče biti prvi, naj bo zadnji med vsemi in služabnik vsem". Premagujejo naj skušnjava ponosa in ošabnosti, ki se pogosto skriva v cerkvenih krogih, ter zasledovanja pastoralnih uspehov. Bellavite jim svetuje, naj se raje učijo živeti "skrivnost in napor samote", ki jo polni sposobnost deliti življenje z revnimi, ki iščejo kruh, dom in delo. Kot Kristusovi učenci naj bodo sposobni se ukloniti pred trpljenjem, naj se upirajo krivicam, učijo naj odpustiti in biti prijatelji tudi z nasprotniki in preganjalci.

Polni "neizmerne Ljubezni Svete Trojice" naj bodo prej učenci kot učitelji, prej otroci kot očetje,

pripravljene izgubiti življenje za evangelij, kajti vse, kar imamo, je Božji dar: klicani smo, da ga delimo s tistimi, ki ničesar nimajo. Na posvečenju v Ogleju prejšnji torek, 29. junija, sta češki kardinal Tomaš Špidlik SJ in goriški nadškof msgr. Dino De Antoni s svojo prisotnostjo in besedami pokazala, da je vse to mogoče, da je lepo hoditi za Kristusom, da je evangelij stvarnost, za katero je vredno dati življenje, da je vsak duhovnik, tudi s škofovskimi ali kardinalskimi častmi, v službi Bogu in ljudem. Pokazala sta, kaj pomeni biti Božji človek med ljudmi.

Na sliki: ob koncu posvečenja v Ogleju je kardinal Špidlik pokleknil pred tri novomašnike.

Foto DPD

Pogovor

Predsednik
SCGV Emil Komel
Saša Quinzi
o upravnih težavah
glasbene šole

3

Obračun sezone

Prof. Silvan
Kerševan
o uspehih in
porastu gojencev
SCGV Emil Komel
v Gorici

6

Ob 50-letnici smrti

Pismo msgr.
Ivanu Trinku,
rodoljubu,
narodnemu
buditelju in
glasniku bolesi
Benečanov

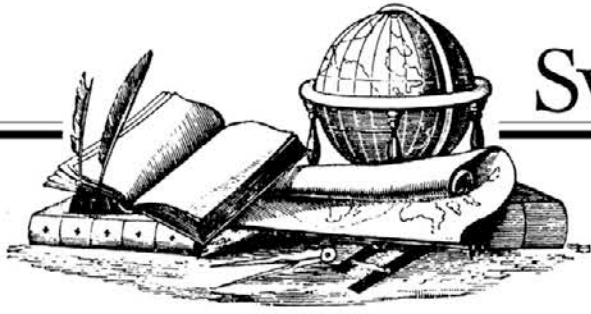
8

Društvo slovenskih izobražencev

Nova knjiga
Alojza Rebule
v Peterlinovi
dvorani v Trstu
na zadnjem
večeru DSI

9

Po odstopu ministra za gospodarske zadeve Giulia Tremontija Berlusconijska vlada se je zamajala v temeljih

Z odstopom ministra za gospodarske zadeve Giulia Tremontija je vlada ministrskega predsednika Berlusconijska zašla v globoko krizo. Predsednik jo sicer skuša prikriti, pri čemer se sklicuje predvsem na ponedeljek, 5. t.m., v Bruslju, kjer so zasedali finančni ministri Evropske zveze in po nastopu samega Berlusconijskega zavrnili predlog, naj se rimski vladi odpošlje "prvi opomin" (early warning), naj nemudoma poskrbi, da se spoštuje tisto določilo Pakta stabilnosti in rasti, po katerem mora javni primanjkljaj znašati največ 3% Bruto domačega proizvoda. Če se to razmerje zviša, prejme država članica nekakšen "rumeni karton", če uporabimo nogometni izraz. Berlusconi, ki je po odstopu Giulia Tremontija začasno prevzel tudi ministrstvo za gospodarske zadeve, je na zasedanju v Bruslju prebral daljšo listino, v kateri so bili navedeni ukrepi, ki jih bo rimska vlada sprejela z zakonskim odlokom, kot v takih primerih predvideva Pakt stabilnosti in rasti. Govori se o finančnem manevru, ki bo predvidel klestenje javnih izdatkov za kakih 5 milijard evrov, nadaljnji dve milijardi in pol pa naj bi se steklo v državno blagajno s prodajo nepremičnin.

Vse to naj bi bilo jasno razvidno tako iz Dokumenta o finančnem in gospodarskem programiraju kot iz finančnega zakona, ki ju mora vlada odobriti z zakonskim odlokom in ju nato predložiti parlamentu. Huda kriza rimske vlade je seveda posledica izida zadnjih evropskih in upravnih volitev, na katerih je stranka ministrskega predsednika Naprej Italija izgubila več milijonov glasov, medtem ko so se kar dobro odrezali njeni zavezniki iz vrst Nacionalnega zavezništva in Zveze krščanskih demokratov (UDC). Pred volitvami je zlasti podpredsednik vlade Fini, ki je tudi glavni voditelj Nacionalnega zavezništva, zaman zahteval, naj se gospodarska in socialna politika vlade vodi iz "režiserske kabine", ne pa, da se prepusti volji ministra za gospodarske zadeve Tremontija. Slednji je to zahtevo vedno odločno odklanjal, pri čemer sta ga podpirala tako predsednik vlade Berlusconi kot voditelj Severne lige, minister Bossi. Slednji je že dalj časa hudo bolan, Berlusconi pa je dejansko na zadnjih volitvah doživel hud neuspeh, s čimer se je ošibil tudi njegov politični vpliv. Tremonti je do zadnjega trmasto odklanjal "režisersko kabino", kar pomeni, da ni hotel deliti oblasti ne s Finijem ne

s Follinijem oziroma njunimi strankinimi tovariši. Berlusconi pa je popustil in žrtvoval Tremontija v trenutku, ko se je zavedel, da se je tudi njemu hudo zamajal predsedniški stolček, saj sta tako Fini kot Follini zagrozila z izstopom iz vlade. Berlusconi ne bo mogel dolgo opravljati tudi dolžnosti ministra za gospodarske zadeve, njegovi zavezniki iz vrst Nacionalnega zavezništva pa bi radi videli, da bi tako važno ministrstvo prevzel priznan strokovnjak, pri čemer se je pojavljalo predvsem ime evropskega komisarja Montija, bivšega rektorja milanske univerze Bocconi, znanega in priznanega ekonomista. Zdi se pa, da se za to ime preveč ne navdušuje Berlusconi, saj se očitno boji, da bi ga Monti zasenčil. Vsekakor drži, da se je s Tremontijevim odhodom iz vlade in z boleznijo Umberta Bossija vlada predsednika Berlusconijska hudo zamajala v samih temeljih. Njene hude krize ne more nihče prikriti, niti sam predsednik, čeprav kot dober in spreten trgovec zna zelo dobro prodajati svojo kramo. Toda politika ni trgovina, temveč predvsem skrb za javno dobro, kar pa očitno ni pisano na kožo Silvia Berlusconijskega.

DL

Barroso nov predsednik Evropske komisije

Uspešno irsko predsedovanje EU

Dne 30. junija se je končalo irsko predsedovanje EU, s 1. julijem pa je njeno predsedstvo za pol leta prevzela Nizozemska. Irska je namreč podedovala težko dediščino italijanskega predsedovanja, ki mu ni uspelo spraviti pod streho novo evropsko ustavo. Zato so mnogi podvomili, da bo Irski uspelo zblizati stališča glavnih

članic glede sprejemanja odločitev v 25-članski EU. Brez odobritve nove ustave bi se EU znašla v težki institucionalni in politični krizi. S tihim in vztrajnim usklajevanjem spornih točk je Irski uspelo evropske voditelje pripraviti do tega, da so na zaključno junjsko zasedanje v Bruslju prišli odločeni, da potrdijo novo ustavno pogodbo, ki je temeljnega po-

mena za uspešno delovanje razširjene evropske povezave. S sprejetjem končnega dogovora je EU popravila svojo precej omajano verodostojnost po znanem decembrskem neuspehu.

Drug pomemben uspeh irskega predsedstva je doseženo soglasje o imenovanju novega predsednika Evropske komisije, ki bo s 1. novembrom nasledil Prodijsko. Za to mesto so bili v igri razni kandidati, vendar se je končno najširši konsenz izoblikoval okrog portugalskega premiera Barrosa. Irski premier Berti Ahern je tako nadvse pozitivno zaključil šestmesečno predsedovanje EU. Omenjeni Prodijev naslednik ima 48 let, je predsednik portugalske vlade in velja za prepričanega Evropejca. Zavzema se za ureditev odnosov z ZDA na temelju čezatlantske solidarnosti, ki jo je omajal ameriški vojaški poseg v Iraku. Novi evropski parlament naj bi o imenovanju Barrosoja glasoval na umestitvenem zasedanju, ki bo od 20. do 23. julija v Strasbourgju. Barrosoja čakajo v času njegovega petletnega mandata težke in odgovorne naloge. Evropska komisija bo morala namreč pozorno spremljati potek ratifikacij nove ustave, skrbeti za polno integracijo desetih novih članic, izvesti širitev na Bolgarijo in Romunijo ter voditi postopek približevanja Hrvaške. Decembra pa bo Evropska komisija morala odločiti, ali Turčija izpolnjuje pogoje za začetek pristopnih pogovorov.

Kot rečeno, je s 1. julijem predsedstvo EU prevzela Nizozemska, ki ima kot ustanovna članica povezave številne izkušnje z vodenjem Unije. Kot prednostno nalogo izpostavlja krepitev vloge razširjene EU v svetu in skupnih evropskih vrednot, med katerimi je tudi kulturna raznolikost naše celine.

Alojz Tul

Slovenska skupnost, nenadomestljiva narodnostna politična sila

Po volitvah pogled v prihodnost

Mesec dni je že mimo od evropskih in upravnih volitev, a deželno vodstvo Slovenske skupnosti, kakor tudi obe pokrajinski vodstvi, še vedno prejema čestitke za dosežene rezultate (dva župana, nad dvajset občinskih svetnikov na Tržaškem in Goriškem!). Prav tako prejemam osebno iskrene izraze priznanja za uveljavitev na kandidadni listi južnotirolske planike. Čutim, da so naši ljudje, naši zvesti volilci iskreni pri tem in to mi je v veliko zadoščenje. Mislim, da lahko isto trdim za vse kandidate Slovenske skupnosti, ki so v glavnem prešli zaupanje in glas volilcev edine slovenske stranke v naši deželi. Zato naj gre vsem volivcem iskrena zahvala: njihovo zadoščenje nam bo vsem v spodbudo za nadaljnje delo in vsakodnevni trud na narodni politični njeni.

Tisoč glasov več na evropskih volitvah in prvo mesto njenega kandidata v slovenskih krajih in občinah naj bo vodstvu Slovenske skupnosti dokaz, da je stranka v zavesti našega ljudstva še vedno živa in aktualna, upal bi si celo trditi nenadomestljiva narodnostna politična sila, ki ima še vso prihodnost pred seboj. Zakaj trdim to? Iz enostavnega razloga, ker se zavedam, da

smo sedaj v novi Evropi, v katero je letos stopila tudi naša matična domovina, kot slovenska stranka zares nekaj nujnega in enkratnega. Vodstvo Slovenske skupnosti se je odločilo za zavezništvo z Južnotirolsko ljudsko stranko v navezi z Marjetico in Prodijsko volilno listo v - zgodovinsko vzeto - primernem trenutku. Slovenska skupnost je stopila na vlak, ki ne pelje več v Rim preko vsedravnih italijanskih strank, ampak naravnost v osrčje Evrope v navezi z demokratičnimi silami, v zavezništvo z narodnostnimi evropskimi skupnostmi. Slovenska skupnost se je odločila v pravem trenutku za pravi korak. Zdej nismo kot "manjšinci" več sami, smo v družbi milijonov pripadnikov raznih jezikovnih manjšin in narodnih skupnosti.

Zdej pa nas čaka, tu mislim na vse Slovence v naši deželi, odgovorna naloga: kako naprej? Kako učinkovito in skupaj v novo Evropo? Jasno je, da z idejami, ki jih imajo danes levi demokrati pri nas in v Rimu, Slovenci ne moremo daleč. Njihova stališča so vse preveč blizu italijanskim desničarskim silam (dogodki med obema vojnama, povojno obdobje itd.), da bi jim naš zavedni človek mogel slediti: niti Craxijevi so-

cialisti niso šli tako daleč! Obe komunistični stranki, ki še vedno zbirata pri nas glasove, pa sta v evropski stvarnosti nekaj tujega in preživetelega, tako politično kot ideološko.

Ostane torej le še narodnostna stranka in enkratnega. Vodstvo Slovenske skupnosti (kot je Slovenska skupnost), ki lahko ima v novi Evropi svoj pravi prostor! Na to pot morata sedaj tudi obe naši krovni organizaciji in stopiti v nove čase z novimi prijemi. Nič več ne more biti pri nas kardeljevskega zagovarjanja vključitve v italijanske vsedravnne stranke, pa naj bodo še tako napredne, nič več garanja za druge, nič več podarjanja naših glasov rimskim političnim motcem.

Zdej je čas Evrope in narodnostnih skupnosti v njej.

Na to pot naj danes stopi tudi SKGZ kot predstavnik "levih" slovenskih ljudi in nič več naj ne poziva naših ljudi, naj se opredelijo za "napredne" italijanske stranke, ampak naj z vso prepričanostjo stopi na pot samostojnosti tudi v političnem življenju, na pot političnega subjekta lahko povsem prenovljene slovenske stranke, ki naj okrog sebe končno združi vse zavedne Slovence v eno politično telo od Trbiža do Trsta. Zdej je zgodovinski čas, da idejo edinosti in političnega subjekta zares uresničimo! Za vedno!

Drago Štoka
Deželni predsednik SKGZ

Slovenska skupnost: manjšina vedno bolj zaupa slovenski narodni stranki

V ponedeljek, 28. junija, se je na sedežu v Gorici, Drevored 20. septembra 118, sestal goriški pokrajinski svet Slovenske skupnosti, za oceno nedavnih evropskih in občinskih volitev. Po uvodnem pozdravu predsednika stranke prof. Ivana Černiča je deželni svetovalec dr. Mirko Spazzapan poročal o poteku evropskih volitev, pri katerih je kandidat Slovenske skupnosti dr. Drago Štoka dosegel približno dva tisoč petsto preferenc, stranka pa skoraj pet tisoč glasov v navezi z Južnotirolsko ljudsko stranko (SVP) po vsej deželi Furlaniji-Juljski krajini, kar je

celih tisoč glasov več kot ob prejšnji evropski volilni preizkušnji. V primerjavi z ostalima dvema kandidatom slovenskega jezika na obeh komunističnih strankah je zgovoren podatek, da je Drago Štoka, razen v Trstu in Miljah, kjer je volilno telo dalo večjo težo obema komunističnima kandidatom slovenskega jezika (z italijanskimi glasovi), v krajih, kjer so Slovenci v večini, povsod dosegel boljši rezultat v preferenčnih glasovih ostalih dveh.

Po oceni Slovenske skupnosti je to dokaz, da naša manjšina vedno bolj zaupa slovenski narodni stranki kot avtentični zagovornici njenih zahtev in pravic, pa tudi, da si od nje največ pričakuje.

Povejmo na glas

Od časa do časa spet o Iraku

Nemogoče se je ubraniti nujni, da ne bi vsake toliko časa spet spregovorili o Iraku. In vendar se zdi govoriti o dogodkih v tej daljni državi že odvečno, nepriljavno in nemara kar dolgočasno. Vsek od nas je obremenjen z obveznostmi vsakdanjega življenja, vsak od nas si želi vsaj nekaj daljših trenutkov oddiha, zadovoljstva in veselja, da bi dobil novih moči za soočenje z nepretrganim in pogostoma krutim prijetom časa. Zato naj bodo novice pestre in po možnosti ne preveč neprijetne, naj se ne ponavljajo vedno isti naslovi, naj prenehajo tisti pozivi, za katerih uresničitev nimamo moči. Naj torej prenehajo osvetljevanja dogajanj, na katera ne moremo več kot toliko vplivati, čeprav bi sicer morali, in bi bili srečni, ko bi mogli. Naj torej preneha pisanje o Iraku, spet in ponovno o Iraku, čeprav se ni tam prav nič spremenilo, spremenilo na boljše, narobe, je vse povedanega dobro zavedamo, si ne moremo kaj, da ne bi svojega pogleda ponovno usmerili v ta del našega sveta, v katerem smo tako ali drugače soudeleženi. Soudeleženi zato, ker se bo iraško brezno poglabljalo in nas vedno glasneje opozarjalo, naj vendar nekaj odločnejše storimo, sicer nam bodo trenutne razpustitve vse bolj v škodo.

Pred časom je dal polkovnik ameriške vojske novinarju izjavo, da vojujejo Združene države Amerike "svetovno vojno proti terorizmu". Jasno je bilo videti, da je navedena definicija že uradno in operativno v

veljavi in da torej zagotovo ne gre za običajno ali zgolj lokalno vojno, ampak za vojno kjer koli, torej v svetovnih razsežnostih.

Pred nedavnim je bilo mogoče na slovenski televiziji slišati izjemno zanimivo analizo naših mladih družboslovnih raziskovalcev, ki zatrjujejo, kako v tem trenutku obstajata dve sili, ki odklanjata urejen svetovni mir in si dobesedno želita kaos. Na eni strani je to liberalni kapitalizem, ki išče prepotrebni surovini in hoče uresničiti globalizacijo vedno večjega in seveda pokornega trga, kapitalizem, ki ga kot najvplivnejša uradna oseba predstavlja ameriški predsednik Bush. Na drugi strani je terorizem, ki želi svoj politični cilj doseči z nasilnimi sredstvi, cilj, ki je v pregonu vseh zastopnikov razvitega sveta s tal tako zvanega muslimanskega območja, in prvi vrsti zagotovo Američanov. Posledica obojega naj bi bila kontinuirana vojna, ki jo razviti svet načrtuje na ozemlju nerazvitega sveta, terorizem pa jo hoče prenesti na tla razvitega sveta. Z eno besedo: nastala je situacija, ki se načrtno stopnjuje, iz katere ni videti izhoda in se kot takšna lahko le slabša. Kaj torej storiti ob dejstvu, da je prav vseh 98 prisotnih ameriških senatorjev, od katerih je približno polovica opozicijskih, glasovalo za proračun Pentagona oziroma za vojno proti terorizmu? Kaj storiti? Vsekakor odločnejše pozvati Evropo, naj dvigne svoj glas, ki bo predlagal povsem drugačne in s tem srečnejše usmeritve.

Janez Povše

NOVI
GLAS

Glavni urednik Andrej Bratuž - Odgovorni urednik Jurij Poljak
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednik dr. Damjan Paulin
Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica,
tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.it

Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst,
tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.it

Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica,
tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.it
www.noviglas.it

Tisk Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l.,
Viale della Navigazione Interna, 40 - 35129 Padova PD,
tel. 049 8073263 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

Letna naročnina: Italija 45 evrov, Slovenija 48 evrov, inozemstvo 65 evrov, prioriteta pošta 85 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

Cena oglasov po dogovoru

Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI
in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakona št. 675/96 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi letih.

To številko smo poslali v tisk v torek, 6. julija, ob 14. uri.

Furlanija-Juljska krajina in manjšina

Umeščena deželna komisija za Slovence

Odbornik Roberto Antonaz je v sredo, 30. junija, na deželni sedežu v Trstu umestil novo imenovano deželno komisijo za kulturne in druge dejavnosti Slovencev v deželi Furlaniji-Juljski krajini. Sestavljena je iz osmih članov, štiri sta predlagali

Foto Kroma

krovnih organizacij, ostale pa je izbral deželni odbor. SSO v komisiji zastopata Marij Maver in Damjan Paulin, SKGZ pa Branko Jazbec in Rudi Pavšič. Ostali člani so: Giorgio Banchig, Marina Cernetig, Matejka Grgič in Mario Lavrenčič. Odbornik je za svojega namestnika pri vodenju komisije imenoval slednjega. Komisija, ki je posvetovalnega značaja, bo svoje delo opravljala tri leta. Odbornik je na tej prvi seji povedal, da se bo te komisije, ki ima prvenstveno nalogo, da predlaga porazdelitev finančnih sredstev, predvidenih v zaščitnem zakonu za kulturne in druge dejavnosti slovenskih organizacij, posluževal tudi za druge pristoj-

nosti glede vseh zadev slovenske narodnostne skupnosti v deželi. Deželna uprava bo morala v kratkem izoblikovati zakonsko določilo, ki bo urejalo odnose slovenske skupnosti do dežele. Danes, razen te komisije, ni nobenega organa, ki bi bil specifično zadolžen za našo skupnost. Komisiji se torej obeta veliko dela. Glede izplačevanja deželnih finančnih prispevkov so člani komisije opozorili odbornika in pristojne deželne funkcionarje na nesprejemljive večletne zamude pri izplačevanju teh, ki so žal kronične in ki ogrožajo delovanje in sam obstoj naših pomembnejših kulturnih ustanov. Odbornik je obljubil, da

bo uprava skušala spremeniti postopke in s tem skrajšati roke izplačevanja prispevkov. Ostaja pa še veliko drugih odprtih vprašanj, med temi tudi pomankanje osebja z znanjem slovenskega

jezika. Tržaški deželni urad namreč razpolaga samo z dvema slovenskima funkcionarjema. Težave so tudi finančne narave, saj je država razpoložila finančna sredstva, predvidena v zakonu št. 482 za manjšinske jezikovne skupnosti. Komisijo tudi skrbijo pobjude nekaterih deželnih parlamentarcev, ki bi radi spremenili zaščitni zakon, kar bi seveda pomenilo dodatno zavlacavanje pri izvajanju tega zakona in bi lahko prišlo tudi do tega, da bi ga še dodatno osiromašili. Komisija se bo ponovno sestala 16. julija in začela konkretno delo. Najprej bo obravnavala prošnje za prispevke glede tiska.

Janez Povše ob prazniku duhovnije sv. Ivana

"Naredimo v sebi prostor za svetlobo!"

Dne 24. junija je bil v duhovniji sv. Ivana v Gorici praznik zavetnika sv. Janeza Krstnika združen z zaključnim nastopom SCGV Komel. Objavljamo nagovor, ki ga je ob tej priložnosti imel predsednik Sveta slovenskih organizacij za Goriško Janez Povše.

Zbrali smo se, dragi prijatelji, v tem lepem in svečanem trenutku, zbrali smo se, da počastimo 50-letnico našega tako pomembnega Slovenskega centra za glasbeno vzgojo Emil Komel, zbrali smo se ob prazniku mogočnega in silnega zavetnika naše duhovnije, Janeza Krstnika, predvsem pa smo se zbrali, da bi s svojo navzočnostjo in v zbranosti vsi skupaj poglobili občutek in zavest naše skupnosti, vseziemnost vseh nas, kar nas je. Da bi se na novo in s še večjim veseljem spomnili, kakšen je smisel tega našega družjenja in delovanja, kakšen je smisel našega kulturnega ustvarjanja, ki mu posvečamo toliko časa in toliko pozornosti in v katerem z vso dušo verjamemo. Verjamemo namreč, da je obzorje, ki nam ga je naš silni zavetnik razprl, vseobsežno, obzorje, na katerem lahko na tako različne načine dajemo sebi in drugim tisto, kar vsakdo od nas najbolj potrebuje: iskren nagovor in radosten sprejem s strani drugega človeka. In zato verjamemo, da z vsakim našim delovanjem, z glasbo, s petjem, pisano in izgovorjeno besedo, lepo podobno, nežnim plesnim gibom po svojih močeh "pripravljamo pot", kot je rekel naš Janez Krstnik, "pripravljamo pot" za drugo in radostno srečanje z drugim. Tako "pripravljamo pot" v vsakodnevnih srečanjih, v šoli, na delovnem mestu, v družini, kjer koli. "Pripravljamo pot", odstranjuje-

mo pregraje med ljudmi, odstranjujemo pregraje med mano in tabo, med tabo in mano, med mano in vsemi drugimi, med tabo in vsemi drugimi. Pregraje, ki jih vse želimo odstraniti, odstraniti vse do zadnje: najprej tiste, v kolikor so še, med nami v naši slovenski skupnosti, in potem vse tiste v odnosu do drugih skupnosti, s katerimi živimo v tem našem mestu in v teh naših krajih. Resnično, v tej točki se ne zadovoljimo s tistim, kar že imamo, naše skupno življenje bi radi oplemenitili in ga naredili samo prijetnega in lepega. "Pripravljamo pot", boljše rečeno "želimo pripravljati pot" in odstraniti vse ovire zato, da bi pripustili medse tisto nekaj, tisto čudovito, čemur je treba "pot pripravljati". Da bi prepustili medse svetlobo in korak Boga, ki nas ves čas neumorno in blago vabi in nagovarja: naj se v naše lastno dobro oklenemo dobrega, naj bomo dobri drug do drugega, naj bomo dobri in naj delamo dobro, naj delamo drugim samo dobro. V tem je naša sreča, v tem je naša rešitev. Da bi namreč nekega dne vsi drug drugemu delali dobro in samo dobro, iskreno in z dna srca delali dobro in samo dobro. Res, temu in samo temu "pripravljamo pot", da bi bili torej veseli vsakega človeka, saj si vsi želimo tople in prijazne besede, vsi si želimo dobrote, vsi, prav vsi, vsak med nami in sploh vsi ljudje si želimo dobrote in prijaznosti. In v tem, da si vsi želimo dobrote in prijazne besede od drugega, prav v tem smo si vsi podobni, v tem smo si najbolj in pretresljivo podobni, tudi če je komu razočaranje nad svetom zagrenilo srce in ne more, vsaj začasno, več v dobro in v dobroto verjeti. Zato nam daj moč,

zato mi daj moč, da bomo lahko osrečili drugega človeka, da bom lahko osrečil drugega človeka, samo to moč mi daj, samo to moč nam daj in zgodil se bo čudež in ti ob meni, ti ob meni boš začutil, da sem iskren, in jaz ob tebi bom začutil, da si ti iskren, in se ne boš več bal in se ne bom več bal, in se ne bomo več bali in se zapirali za obzidje svojega prestrašenega srca.

Dragi prijatelji, samo za to gre, da naredimo v sebi prostor za to enkratno svetlobo. Kako bomo sicer nadvladali stiske časa, ki nam želi neumiljeno gospodovati; kako bomo premagali skušnjavo, ki nas vabi, naj se povzpnejo nad drugega človeka; kako se bomo rešili železnega obema osamljenosti, ki nikomur ne zaupa in se vase zapira; kako bomo močnejši od malodušja, ki v dobro v človeku več ne verjame in slednjič celo noče verjeti; kako bomo vzdržali težo obupa in bolečino trpljenja, kako se ubranili dvoma, ki nas želi prepričati, da v resnici ni otipljivega smisla?! Kako bomo zmogli vse te tesnobe, kako? Zmogli bomo s svetlobo, ki ji "pripravljamo pot", s svetlobo bomo zmogli.

In v tem duhu naj se ta večer prevesi v glasbo in njeno nežno govorico. Naj zaživi z njo tukaj med vsemi nami tisto sladko prepričanje, da je mogoče "pripravljati pot". Naj zaživi to sladko prepričanje in v njem misel na vse ljudi in vse dejavnosti naše duhovnije, misel na vse ljudi in na dejavnosti vseh drugih duhovnij, celega mesta in okolice do zadnjih zaselkov sveta. Naj bo ta večer plamenica, tudi plamenica naših skavtov in njihove obletnice in njihovega kresa, naj bo ta večer plamenica, ki bo s svojim sijem ponesla sporočilo na vse štiri strani neba, da bo sonce še svetleje zasijalo in bodo zveni ljubezni še glasneje zavzveneli. "Pripravljamo pot!" "Pripravljamo pot!", ker je v tem sreča, ker je v tem srečni smisel vsega našega življenja.

Pogovor Saša Quinzi, predsednik SCGV Emil Komel

Uspehi in pričakovanja glasbene šole Komel

Končala se je sezona Slovenskega centra za glasbeno vzgojo Emil Komel v Gorici. S predsednikom Sašo Quinzijem smo se pogovorili o načrtih, perspektivah, pa tudi o težavah, ki ovirajo delovanje in razvoj šole. Stvarnost glasbene šole je zelo razvejana in dinamična, vsekakor obetavna, saj dosegajo njeni vse številnejši gojenci zavirljive rezultate. Zato zasluži šola in vse, kar se vrti okrog nje, veliko pozornost.

Pred meseci ste prevzeli funkcijo predsednika SCGV Emil Komel. Kako gledate na svojo novo zadolžitev in kako ste se je lotili?

Ko sem ponudil svojo razpoložljivost za upravni odbor društva, si še zdaleč nisem želel ne predstavljati, da bom izvoljen na to pomembno in odgovorno mesto. Čeprav ima SCGV Emil Komel status društva, kar naj bi odgovarjalo najbolj enostavni obliki družjenja, terja predsedniško mesto precej časa in odgovornosti. Center Komel ima namreč redno šolsko leto, glasbeno sezono, podružnice, ki krijejo celoten goriški prostor, ter razvejano izvenredno dejavnost. Sem sodijo že utečena sodelovanja s slovenskimi ustanovami v Italiji in Sloveniji kot tudi sodelovanja pri projektih, kot so klavirski natečaj Citta' di Gorizia ali pa Mladinski orkester Alpe-Adria. Ob vsem tem ne gre prezreti dejstva, da šteje Center Komel, med profesorji in pomembnim osebjem, skoraj štiri deset zaposlenih, kar je tudi v vidiku upravljanja ponovno nezanimljivo številka.

Kakšno je stanje glasbene šole in katere so njene glavne težave?

Če začnemo pri pozitivnih vidikih, bi ob že povedanem izpostavil zelo visoko število gojencev, približno 250, število, ki v zadnjih letih še vedno rase. Na tem mestu velja omeniti tudi baletni odsek, ki se je precej okrepil. Širok je tudi razpon ponudbe tako v smislu glasbenih instrumentov kot v smislu nivojev poučevanja: ob rednem pouku, ki stremi po tem, da bi čim širšemu številu otrok in mladostnikov vcepilo predvsem ljubezen do glasbe, ponuja šola tudi možnosti višje izobrazbe. V mislih imam bodisi seminarske delavnice, kot je rečimo vsakoletni tečaj solopetja, ki ga vodi argentinski pedagog prof. Victor Srugo, bodisi odsek gojencev klavirja evropsko priznanega glasbenika in pedagoga prof. Sijavaša Gadžijeva. Med težavami sta najbolj pereči dve. Prvo seveda predstavljajo finančne dotacije, ki sploh ne krijejo več povečane ponudbe in stroškov proforskega kadra. Večina učnega osebja ima sezonske pogodbe, z večjo finančno dotacijo pa bi lahko še kateremu mlademu priskrbeli bolj gotovo delovno mesto in ga tako še dodatno motivirali za delo na šoli. Drug pereč problem, ki ga bo treba rešiti

do novega šolskega leta, pa je prostorska stiska. Povečano število gojencev in učiteljev terja nove prostore, saj v nasprotnem primeru ne bo onemogočeno samo redno didaktično delovanje, ampak bo ohromljen tudi naboj navdušenja in volje do dela. Slednji vidik ni

kih javnih uprav in oblasti, ste izpostavili zahtevo po vrnitvi prostorov v Trgovskem domu, kjer je glasbena šola že domovala. Je glede tega kakšna novost?

Vrnitev v Trgovski dom ostaja za zdaj pobožna želja. Vsekakor mislim, da ima šola vso pravico, da se vrne v prostore, v katerih se je rodila in iz katerih je bila nasilno izgnana. Tudi ni naključje, da se je šola poimenovala po Emilu Komelu, glasbeniku, ki je še deloval v Trgovskem domu, in to v letih, ko vrnitev stavbe še sploh ni bila na obzorju. Trgovski dom predstavlja torej vrnitev v sam začetek glasbenega šolstva na Goriškem, a si te vrnitve ne predstavljam kot enostaven zamik urinih kazalcev zgodovine. Stavba na Verdijeve matice kot tudi italijanski gojenci. V tem smislu menim, da lahko ta oddelek predstavlja aktualen in mlad odgovor na novo stanje Gorice, ki si ne sme več dovoliti ostre narodne kontrapozicije, kot je bilo v začetku prejšnjega stoletja, ampak mora poiskati novo prihodnost v sozvočju različnih tradicij tu življenjskih narodov.

zanemarljiv in zasluži izredno pozornost upraviteljev šole. Kot primer lahko navedem, da baletni odsek vadi v sobi zbora Filej, mali pihalni orkester pa kar v baru Kulturnega centra Lojze Bratuž. Sploh pa prihaja med letom do navzkrižij pri uporabi prostorov s Centrom Bratuž. Za rešitev tega problema računamo na Katoliško tiskovno društvo, ki je lastnik in upravitelj skupne imovine in je kot tak tudi moralno dolžan podpirati slovenska društva in ustanove.

Kratka: šola je prerasla začetne okvire izpred petdesetih let.

Vsekakor! Gojenci sodelujejo na pokrajinski ravni v Gorici in pri deželnih projektih (Razglašeni raček), vabijo nas v Slovenijo, kjer smo zadnjič sooblikovali slavnostno sejo Državnega sveta ob vstopu Slovenije v Evropsko unijo. Mislim, da je v tem trenutku Center Komel med najbolj dinamičnimi stvarnostmi, ki jih Slovenci premoremo na Goriškem in torej v Italiji. Istočasno sem prepričan, da se glasbena vzgoja, ki jo nudi šola, pozitivno prenaša še na druga področja delovanja znotraj slovenske narodne skupnosti v Italiji, na cerkvene in prosvetne zbornice, na razne glasbene ansamble vse do zahtevnih in odmevnih projektov, kot so lahko opere. Postavljeni pa smo pred izbiro, ali naj ta razvoj aktivno podpremo ali pa enostavno pustimo, naj gre šola svojo pot, pač dokler utegne.

Kot ste že povedali, je eden glavnih problemov prostorska stiska. Na več javnih srečanjih, tudi pri predstavnih

Foto JMP

Od zaščitnega zakona 38/2001 smo vsi skupaj verjetno čakali kaj več. Navadili smo se že, da rimski mlini meljejo počasi, če sploh meljejo... In vendar je treba kaj ukreniti. Status glasbene šole se ni spremenil, kajne? Kako se premikate na tem področju?

Glede šole je največja hiba zakona ta, da ni uradno priznal obeh glasbenih šol v Italiji, namreč Centra Komel in Glasbene matice. Kar se tiče slovenske sekcije na konservatoriju, je postopek operativizacije oddelka še v teku. To pa pomeni, da ostaja zakon, kot v drugih določilih, še vedno samo na papirju. Na tem področju pa od vsega začetka sodelujemo z Glasbeno matico.

Tudi letošnji niz Srečanj z glasbo je lepo uspel. Ste zadovoljni s svojo ponudbo in z odzivom občinstva?

Na to vprašanje bi najbolje odgovoril ravnatelj šole prof. Silvan Kerševan. Osebnost pa bi rad le poudaril, da se mi zdi bistvene pomembnosti doprinos, ki sta ga KC Lojze Bratuž in Združenje cerkvenih pevskih zborov ponudila Centru Komel pri izdelavi pestrejših glasbenih ponudb, kar je omogočilo, da smo, recimo, lahko v letošnji sezoni gostili Verdijeve Requiem.

Kaj pa petdeseta obletnica delovanja?

Pol stoletja nepretrganega delovanja je vsekakor lep dosežek. Praznovanje je izzvenelo mladostno in sveže, kar vliva največ upanja za prihodnost.

Danijel Devetak

Sveti oče se je odpravil na oddih v Dolino Aosto

Po dveh letih se papež vrača v hribe

“L epe počitnice vsem! Tistim, ki pa si letovanja tokrat ne bodo mogli privoščiti, želim, da bi lahko vsaj nekaj časa ne delali in se tako posvetili ‘rekreativnim’ dejavnostim, obogatim z medčloveškimi odnosi”. Tako je papež Janez Pavel II. nagovoril kakšnih 20.000 vernikov, zbranih pri nedeljskem angelškem čaščenju na Trgu sv. Petra, ki so ga pozdravili z ogromnim transparentom z napisom “Srečno pot”. Sveti oče, ki je na dopust odpotoval v ponedeljek, 5. julija, se bo lahko v družbi prijatelja, poljskega teologa Tadeusza Styczena, nadihal svežega zraku, užival ob krasnem razgledu mogočnih Alp in prekrasnih gozdov do 17. julija. Nastanjen bo v prvem nadstropju v na novo, iz lesa in sivomodrega kamna, zgrajeni koči. To je že deseti papežev oddih v alpskem mestu Les Combes d’Intrud na planoti Perriettaz (na sliki zgoraj). Ravno zato so se

kot vsi vemo - kljub visoki starosti še vedno zelo aktiven. Takoj po počitnicah se bo vrnil v poletno rezidenco Castelgandolfo, kjer ga že čaka dosje, s pomočjo katerega bo pripravil govor za sto-

petdeseto obletnico razglasitve dogme Brezmadežnega spočetja. Za to priložnost se bo 14. in 15. avgusta odpravil v Lurd, kjer se je Mati Božja prikazala Bernardki. Sveti oče si je iskreno želel v Lurd, ker je izjemno navezan na Mater Božjo, kateri se priporoča v molitev, kot je tudi znan častilec božjepotnih

Marijinih svetišč. Naslednje tradicionalno angelško čaščenje na Trgu sv. Petra v Rimu pa je predvideno nekje ob koncu septembra, ko se bo sveti oče vrnil v večno mesto.

vaščani in župan Osvaldo Naudin odločili, da spremenijo ime gorskega mesteca v Les Comb du Pape. Nato pa so, kakor je povedal župan Naudin, menjali idejo in tako ime spremenili kar celi planoti. Odslej se bo imenovala “Lieu Plain Du Saint Pere”, in sicer “Planota svetega očeta”. Kaj pa po dopustu? Petrov naslednik na čelu Cerkve je -

Ob 60-letnici umora DRUŽINE BRECELJ in drugih bo tudi letos SPOMINSKA SVEČANOST v gozdu pri Zgornji Branici, in sicer v nedeljo, 11. julija, ob 17.30.

Somaševanje bo vodil ljubljanski pomožni škof Uran; pel bo mešani pevski zbor iz Vipave. V primeru dežja bo spored potekal v cerkvi v Kodreth. Vabljeni tudi na družabnost!

Cerkev mora v prvi vrsti služiti človeku-verniku

Vernik in cerkveno vodstvo

V edno so bili in bodo ljudje, ki se imajo za vernike, pa so zelo vezani na cerkveno vodstvo. Zopet drugi na cerkveno vodstvo dajo zelo malo, nekateri tudi nič, so pa verni. Živijo pošteno, se držijo moralnih načel in moralnih norm, ki jih uči Cerkev, tudi verski nauk jim ni tuj, do cerkvenega vodstva pa ne čutijo nobene vezanosti. Ob problemih, ki se porajajo s cerkvenim vodstvom, si ne belijo glave, so pa prepričani verniki. Lahko bi rekli: držijo se verskega nauka; na vse, kar cerkveno vodstvo uči, pa se kratko malo požvižgajo. Upam si trditi, da teh kristjanov ni tako malo! Njihovo število pa prej raste, kot pada ...

Nekatere raziskave skušajo dokazati, da je za padec števila katolčanov med drugim tudi krivo cerkveno vodstvo. Če bi to vodstvo imelo več poslušnosti za vernika, bi ta padec ne bil tako občuten. Ta ugotovitev je presplošna. Navi-

dezna vernost pada po vsej Evropi! Zaustavil bi se ob neki slovenski analizi, v kateri so zapisali, da je v Sloveniji eden od vzrokov za padec vernosti tudi sedemletno vodstvo slovenske Cerkve nad-

škofa dr. Franca Rodeta. Mišlim, da je prezgodaj o tem pisati. Prepričan sem, da je bivši ljubljanski nadškof naredil veliko dobrih potez, ki bodo pomembne za slovensko vernost. Pozitivno je bilo že to, da je najprej skušal vzpostaviti organizacijsko stran slovenske Cerkve, saj je ta to po padcu komunizma vsekakor potrebovala. Ko se uredi organizacijska stran, se lahko prikaže tudi družbena navzočnost, kar je za Cerkev v nekom narodu zelo važno. Slovenski kristjan je v slovenski družbi še vedno premalo angažiran. Ne skrivajmo ugotovitve, da je marsikje še vedno preplašen, razen določenih izjem, ki to navzočnost napačno pojmujejo in se celo po nepotrebnem šopirijo, kar ni v čast ne Cerkvi in ne njim samim. Krščanstvo v Sloveniji je premalo

usmerjeno v civilno družbo, ta pa je za Cerkev največji socialni kapital. Premalo je najrazličnejših iniciativ na kateremkoli področju, prav tako se pogreša neformalno povezovanje med različni mislečimi ne samo znotraj Cerkve, ampak tudi na splošno v družbi sami... Ob poplavi najrazličnejših akcij in cerkvenih prireditvev se veliko stvari v slovenski Cerkev razdrobi in so neopazne, kot da jih ni. Ob koncu pa bi le rad poudaril, da močno organizirano katolištvo, kot ga poznamo v nekaterih naprednih evropskih državah, danes ne pritegne več, saj je za sodobnega človeka preživeto. To velja tako za skupnost kot za posameznika. Kljub vsemu je in ostane evangeljska resnica, da Cerkev mora človeku - verniku služiti, če hočemo, da bo ostajala blizu tistemu, ki veruje v njegovo poslanstvo, drugače bo obstajala kot urejena zunanja fasada brez notranjega jedra, kar bi bila zanjo velikanska škoda in predvsem tudi oddaljitev od njegove poslanstva.

Ambrož Kodelja

Kratke

Več sodelovanja med katoličani in pravoslavci

Prejšnji teden se je sveti oče Janez Pavel II. srečal s konstantinopelskim ekumenskim patriarhom Bartolomejem I. V svetu, ki “doživlja vseh vrst ločitev in neravnovesij,” sta zapisala v skupnem dokumentu, je pomembno, “da kristjani in Cerkve živijo med sabo v harmoniji, da bi složno pričali o sporočilu evangelija na verodostojen in prepričljiv način.” V besedilu je posebno omenjena Evropa, ki hodi na poti integracije in širitve proti Vzhodu. Z ozirom na to sta sveti oče in patriarh govorila o “pozitivnem razvoju” in izrazila upanje, “da bi v takem stanju raslo so-

delovanje med katoličani in pravoslavci”. Zavedata se tudi težav in izzivov našega časa: treba je z ljubeznijo ozdraviti terorizem, vlivati upanje v mir, prispevati k odpravi številnih bolečih sporov, vrniti evropski celini zavest o krščanskih koreninah, zgraditi pravi dialog z islamom, kajti “iz brezbržnosti in vzajemnega nepoznavanja se lahko rodijo samo razlike in celo sovraštvo”. Pomembno je tudi si prizadevati, da bi se ljudje bolj zavedali svetosti človeškega življenja, da bi se stvarstvo ohranilo zdravo in prijazno človeku in še zlasti, da bi se z novo močjo oznanjal evangelij, tako da bi sodobni človek doumel, koliko mu evangelij pomaga pri iskanju sebe in gradnji bolj človeškega sveta.

Štirideset let po zgodovinskem srečanju med Pavlom VI. in Atenagoro I. se tudi Janez Pavel II. in Bartolomej I. dobro zavedata težav in pregrad na poti ekumenizma. Gre za - sta poudarila - ovire različne narave: omenila sta razlike v nauku, pa tudi tiste, ki so nastale zaradi zgodovinskih okoliščin in vplivale tudi na življenje Cerkva. Zato sta se oba zavzela, da bi se čimprej obnovila dela Mešane mednarodne komisije za teološki dialog med katoliško in pravoslavno Cerkvijo, ki lahko ostane primerno sredstvo za preučitev cerkvenih in zgodovinskih težav ter njihovo rešitev. Torej: nadaljevati pot “dialoga ljubezni” v iskanju “edinosti in miru”.

Upravitelj ljubljanske nadškofije sprejel novega italijanskega veleposlanika

V petek, 2. t.m., je upravitelj ljubljanske nadškofije msgr. Andrej Glavan na uradni obisk sprejel novega italijanskega veleposlanika v Sloveniji dr. Danieleja Vergeja. Msgr. Glavan mu je predstavil življenje Cerkve na Slovenskem in razmere v družbi ter poudaril, da krajevno Cerkev zaznamuje prizadevanje za uresničevanje smernic Plenarnega zbora. Škof Glavan je tudi izrazil zadovoljstvo ob sprejemu RS v EU in izpostavil dejstvo, da je slovenski medijski prostor nepluralen in še močno pod vplivom preteklega družbenega sistema. Veleposlanik se je zanimal za odnose med Cerkvijo in državo, za postopek denacionalizacije cerkvenega premoženja in za aktualne razmere v šolstvu.

Nov spomenik sv. Frančiška na Sveti Gori

Na Sv. Gori vodi pot od cerkve mimo pokopališča in Doma Tau proti vzhodu po slemenu ter se dvigne nekoliko na vzpetino. V katastrskih mapah, starih nad 200 let, se ta vzpetina imenuje Colle San Francesco - Frančiškov hrib. Z dovoljenjem Uprave enote Nova Gorica je svetogorski brat gvardijan Pashal Gojup dal postaviti na tem Frančiškovem hribu spomenik sv. Frančišku. Prostor za spomenik je s kamnito ograjo obzidal in sredi prostora je kamnit podstavek za spomenik sezidal gradbenik France Gregorc iz Vipave. Bronast kip svetnika v nadčloveški velikosti pa je na podstavek dne 1. t.m. postavil kamnosek Vojko Mužina iz Sela pri Batujah. Spomenik tehta okoli dve toni in pol, ulit pa je bil v mestu Trento. Spomenik sv. Frančiška je obrnjen proti cerkvi ter roke in obraz dviga proti nebu. Na prihajajoče vpliva privlačno. (brat Pavel Krajnc OFM)

Romanje treh Slovenij na Sv. Višarje

Rafaelova družba in Zveza evropskih izseljenskih duhovnikov vabita na letošnje Romanje treh Slovenij na Sv. Višarje, ki bo v nedeljo, 1. avgusta. Spored: ob 8. uri začetek križevga pota za tiste, ki bodo šli peš od vznožja nad Žabnicami; ob 10.30 predavanje dr. Jerneja Zupančiča na temo Slovenska identiteta v evropski multikulturni družbi; ob 12. uri bo mašo vodil koprski škof Metod Pirih; ob 13. uri odkritje in blagoslov spominske plošče prof. Lambertu Ehrlichu, ki so jo pripravili nekdanji člani akademskega kluba Straža; ob 13.30 družabno srečanje na ploščadi za cerkvijo.

15. NAVADNA NEDELJA

5 Mz 30,10-14; Ps 69 ali Ps 19; Kol 1,15-20; Lk 10,25-37

“Pojdi in tudi ti tako delaj!” (Lk 10,37) govori Jezus v našem življenju. Toda za kaj gre?

Ker imamo opraviti z zakoni, predpisi, navadami ipd., se večkrat ne najdemo. Zaradi tega nam Jezus pojasni ljubezen do Boga in do sočloveka s prilikami. V današnjem evangeliju pa se Jezus verjetno opira na resnično zgodbo. Potemtakem naj bi to ne bila prilika.

Pot od Jeruzalema v Jeriho, dolga približno 30 kilometrov ter z višine okrog 760 metrov nad morjem do približno 250 metrov pod morsko gladino, je bila ponekod kot nalašč primerna za razbojniške napade, zlasti na osamljene popotnike. Zato je mogoče, da je Jezus vedel za kak tak primer, ki ga je tudi uporabil.

Odgovarja na vprašanje nekega učitelja postave, ki odkritosrčno sprašuje Jezusa, kako

naj doseže cilj vsega življenja: “Učitelj, kaj naj storim, da dosežem večno življenje?” (Lk 10,23).

Jezus odgovarja izvedencu v Sv. pismu tako, da si ta najprej izpraša vest. Saj ima vsak dan v rokah Božjo besedo Mojzesovih zapovedi. Toda olajša mu odgovor sredi zapovedi in prepovedi, ki so vernega Juda hudo bremenile in kaj rade speljale na golo izpolnjevanje predpisov in so tako nekako zakrile bistveno zadržanje vernega človeka, t.j. ljubezen do Boga in do bližnjega (Lk 10,27). A moč sprašuje naprej, saj je glavna težava v stvarnosti, v vsakdanjosti, v življenju skupaj z drugimi, ki smo si tako različni med seboj: “In kdo je moj bližnji?” (Lk 10,29). Jezus odgovori, da je njegov in naš bližnji tisti, ki potrebuje našo pomoč, naše usmiljenje. Bližnji je vsak človek, ne glede na vero, jezik, barvo kože, kulturo ipd.

M.L. King je sanjal pri belem dnevu, kako bodo nekoč tudi njihovi temnopolti otroci sedeli skupaj z belci v šolskih klopeh. Ni pa vedel, da bo moral prej dati življenje za to. Toda v tem duhu je delal in živel, in zmagal. Mlad fant je pripovedoval, kako je v začetku 1945. leta kljub policijski uri šel po ulici,

kjer je zaslišal stokanje ranjenca, ki je ležal na tleh. Pristopil je, ga vprašal, kaj se je zgodilo. Bil je fašistični oficir, Italijan, ki je komaj slišno povedal, da sta ga dva neznanca napadla in ustrelila zato, da sta mu vzela pištolo. Tedaj si ga je naložil na rame ter ga ponesel v vojaško bolnišnico. Nihče ga ni spraševal o okoliščinah. Šlo je brez zapletov. Gotovo ga je varoval Božji angel (V oklepaju povedano: msgr. Ukmar nas je vedno odslavljal s kratkim: “Božji angel naj vas varuje!”). Saj je molitev “močen stolp pred sovražnikom, hudobnim duhom (gl. Ps), “ki hodi okrog kakor rjoveč lev in išče, koga bi požrl!” (1 Pt 5,8). A še močnejša je Božja Mati, ki jo imenujemo “stolp Davidov” (gl. Lavr. lit.), in njena priprošnja. Lahko se poslužimo tudi alegorije, kakor so se je poslužili mnogi, med njimi npr. Origen in sv. Ambrož, ki gledajo v zgodbi o usmiljenem Samarijanu Jezusa, ki se sklanja nad človeškim rodum, ki je postal žrtev razbojnikov-hudobnih duhov in hudobnih ljudi. Prav taki razbojniki so mamila, lena in ozkosrčna vera, ki pozna le samega sebe. Vino in olje, ki ju Samarijan uporabi po tedanji navadi kot razkužilo in zdravilo, pri-

merjamo sredstvom, ki so vsakemu pri roki, da lahko poskrbimo za sotrpinca. To Jezus imenuje ljubezen. Že v Stari zavezi govori, da ta beseda ni daleč in ne nedosegljiva: “Kajti prav blizu tebe je beseda, v tvojih ustih in v tvojem srcu, da jo lahko izpolnjuješ” (5 Mz 30,14).

Ta beseda je tudi v Sv. pismu. Jezus sprašuje učitelja postave: “Kaj je pisano v postavi? Kako bereš?” Ta je odgovoril: “Ljubi Gospoda, svojega Boga, iz vsega srca, z vso dušo, z vso močjo in z vsem mišljenjem, in svojega bližnjega kakor samega sebe” (5 Mz 6,5). “Prav si odgovoril”, mu je rekel, “to delaj in boš živel” (Lk 10,26-28). In še približe: “Pojdi in tudi ti tako delaj!” (Lk 10,37).

Saj le tako se uvajamo v Jezusa, ki je Očetova skrivnost, podoba nevidnega Boga, prvorojenec vsega stvarstva (Kol 1,15-20). On je “pot, resnica in življenje.” Samo po njem pridemo k Očetu (Jn 14,6).

Zavetnik Evrope sv. Benedikt (11.7.) in sozavetniki, zlasti sv. Ciril in Metod (14.2. odn. 5.7.) ter zavetnika Goriške nadškofije in dežele Furlanije-Juljske krajine sv. Mohor in Fortunat (12.7.) nas učijo ljubezni po molitvi in delu, tudi kulturnem.

Goriška
nadškofija

Mašniško posvečenje v Ogleju: g. Moris Tonso, g. Mirko Franetovich, p. Ivan Bresciani

Novomašniki obnavljajo moč evangelija

“**A**ni to lepo, da je bilo toliko ljudi?” je rekel gospod iz osrednje Slovenije, ko je izstopil iz veličastne oglejske bazilike na praznik svetih Petra in Pavla, v torek, 29. junija zvečer. Res, mašniško posvečenje treh mladih fantov je bilo za goriško Cerkev velik praznik, nepozabna svečanost, ki se je udeležilo ogromno ljudi.

Moris Tonso, star 25 let, pripada eni najmanjših župnij nadškofije, Chiopris-Viscone; nekaj časa je do posvečenja opravljal pastoralno službo v župniji sv. Nadangela Mihaela v Červinjanu. Mirko Franetovich, star 26 let, je zrasel v omenjeni župniji v Červinjanu, zadnja leta pa je bil v službi v župniji sv. Ambroža v Trziču. O p. Ivanu Brescianiju, starem 34 let, po rodu Goričanu, smo že pisali. V Družbo Jezusovo je stopil pred 10 leti, nato študiral v Mariboru, Ljubljani in Rimu, v diakona pa je bil posvečen aprila letos. Res veliko ljudi je prišlo iz vse goriške nadškofije, zlasti iz spodnje Furlanije in Laškega. Za p. Ivana so med drugimi prišli avtobus ljudi, ki ga je najelo dušnopastirsko središče sv. Ivana v Gorici, predstavniki naših skavtov, znanci

Foto DPD

provincial slovenskih jezuitov p. Janez Poljanšek in kar nekaj Brescianijevih sobratov iz matične domovine in Rima. Prepričani smo, da se je v nebesih veselil dogodka marsikdo drug, zlasti dragi pokojni msgr. Kazi-

treh svojih otrok... Sveti Duh naj pride nadnje... in nad nas ter naj poživi vero, ki smo jo prejeli s krstom, da bomo znali biti v sodobni družbi pričevalci in preroki.” Po berilih v furlanščini, italijanščini in slovenščini - to je pravi oglejski duh! - je nadškof podaril prisotnim vsebinsko zelo globoko pridigo. Obrnil se je tudi na slovenske vernike in izrekel pomembne besede: “Vesel sem za dar novomašnika, ki pride obnoviti moč evangelija.” Prinesel je tudi pozdrave upokojenega nadškofa Bommarca “ljubljeni goriški cerkveni skupnosti”. P. Anton Vital se namreč zaradi zdravstvenih razlogov ni mogel udeležiti slovesnosti, je pa

zagotovil, da za vso škofijo molili in daruje svoje trpljenje. Nadškof je osredotočil pridigo na duhovno oporoko apostola Pavla, ki Kristusove učence - in z njimi vse duhovnike - svari, naj izbojujejo dober boj, naj dokončajo tek in ohranijo ve-

ro. “Kar delate, delate za evangelij..., ker ste zaljubljeni v Gospoda”. Podčrtal je, da mora duhovnik živeti notranjo enotnost, ki temelji na popolni predanosti evangeliju in njegovi službi. Njegovo glavno vprašanje mora biti: kaj naj naredim, da se bo oznanjal evangelij. V tem zgodovinskem trenutku, je še rekel msgr. De Antoni, se duhovnikom nalaga vedno več opravil, ki jim kratijo čas, “da bi skupaj sanjali prihodnost in pretehtali sedanje stanje. Nevarnost razpršenosti in raztresenosti je vedno v zasedi.” Zato smo klicani, je poudaril, da iščemo to, za kar je vredno živeti, “neločeno srce”. Novomašnike in vse duhovnike je pozval, naj bodo vedno manj ljudje, ki delajo, in vedno bolj ljudje, ki darujejo duhovnemu življenju, kakovosti medosebnih odnosov in evangeljskemu pričevanju. Zato pa je potrebna “globoka izkušnja Boga”. Zaveda se, da bodo novomašniki na svoji poti srečali težave, neuspehe in neuresničene načrte: “Nikakor pa ne postanite duhovniki, ki so razočarani nad svojo potjo in nesposobni zaživeti novih obdobij... Nikdar ne glejte nazaj, ne dovolite, da vas preteklost stisne k tlom! Ne ljubite svojega življenja bolj od evangelija, če ne, boste izgubili svobodo.” Duhovnik je v prvi vrsti poslušalec Besede, ki jo sam oznanja, saj “živi v besedi in je z njo domač”. Duhovnik je človek občestva, h kateremu mora stalno spodbujati. Duhovnik je človek dialoga. “Bodite razširjevalci sprave in evharistije,” kajti sprava vodi do spreobrnjenja, darovano telo in prelita kri pa sta skrivnost, ki prevzema celovitost osebe. Vse to, je še položil nadškof novomašnikom na srce, delajte *in persona Christi*: “Pustite, da on dela v vas, ne da bi se postavljali na Njegovo mesto.”

G. Mirku, g. Morisu in p. Ivanu je nadškof zagotovil bližino in molitev duhovnikov, Družbe Jezusove in Božjega ljudstva; priporočil se je tudi Devici z Barbane in s Svete Gore, da bi jim izkazovala svojo materinskost.

Obred posvečenja, ki se je začel po evangeliju in nadaljeval po homiliji, je bil poln vsebinsko bogatih simbolnih dejanj. Kandidati so s petkratnim “da, hočem” izrazili svoje namene. Nato so obljubili spoštovanje in pokorščino škofu oz. redovnemu predstojniku. Med litanijami so ležali

pred škofom, nato poklekli predenj, ki je nanje v sveti tišini

Nadškof je nato zmolil posvečitveno molitev. Novomašniki so prejeli rdeč mašniški plašč; p. Ivanu ga je prinesel redovni sobrat in brat p. David, ki mu je tudi pomagal se obleči. Nadškof jim je s svetim oljem mazilil roke, na koncu obreda pa jih očetovsko objel. In vsul se je toplaplavz vseh navzočih v baziliki.

Maša se je slovesno nadaljevala z izpovedjo vere in liturgičnim bogoslužjem ob petju v treh jezikih, ki ga je vodil g. Fragiaco. Na koncu je nadškof prosil novomašnike za njihov prvi blagoslov; pred g. Mirka, g. Morisa in p. Ivana je pokleknil tudi sam kard. Tomaš Špidlik.

Lepo je videti mlade fante, ki gredo proti toku, trdno verjamejo v svojo izbiro in darujejo svoje življenje za zastojno službo Bogu in ljudem.

Res, novomašniki obnavljajo moč evangelija, s svojim korakom konec koncev govorijo tudi o tem, da Bog je, da nas ima rad in da še ni obupal nad ljudmi. Zato nam vedno znova pošilja dragocene darove-novo-

Foto DPD

iz vse Goriške, veliko ljudi iz Slovenije in prijatelji iz Rima. Pri slovesnem obredu, ki ga je daroval nadškof msgr. Dino De Antoni, je bil prisoten v skrat odet kard. Tomaš Špidlik SJ. Med številnimi duhovniki - bilo jih je okrog 150 - so bili tudi

mir Humar, ob katerem je v goriški stolnici p. Ivan ministriral v mladih letih, pa še kdo, ki je molil, da bi vzklikli duhovni poklici. Moč molitve!

“Naša goriška Cerkev danes praznuje,” je rekel uvodoma nadškof, “zaradi posvečenja

zagotovil, da za vso škofijo molili in daruje svoje trpljenje. Nadškof je osredotočil pridigo na duhovno oporoko apostola Pavla, ki Kristusove učence - in z njimi vse duhovnike - svari, naj izbojujejo dober boj, naj dokončajo tek in ohranijo ve-

Foto DPD

položil roke; za njim so to storili kard. Tomaš Špidlik ter v dolgi vrsti in veliki zbranosti vsi prisotni somaševalci.

mašnike, ki s svežo verodostojnostjo prinašajo med ljudi živega Kristusa kot sopotnika.

Danijel Devetak

Foto DPD

Na dnu...

Kratke

Sodelovanje med Gorico in Novo Gorico / Za skupno kulturno ponudbo

Na tiskovni konferenci, ki je bila v gledališču Verdi v petek, 2. julija, sta goriški župan Brancati in novogoriški Brulc predstavila skupne projekte, ki jih upravlja nameravata izvesti na kulturnem področju. Brancati je v svojem posegu podčrtal pomembno vlogo kulture pri dogovarjanju med obema občinama. Gre sicer za dolgoročni načrt, ki je v začetni fazi. Prvi koraki pa so že zelo obetavni in

Foto DP

bodo gotovo privedli do rezultatov, ki bodo v obojestransko korist. Namen kulturnega sodelovanja je obogatiti naš goriški skupni prostor s ponudbami na gledališkem in glasbenem področju. Novogoriški župan Brulc je izpostavil dejstvo, da pri tem skupnem programu sodelujejo poleg obeh uprav tudi vsi naši kulturni domovi, in sicer Kulturni center Lojze Bratuž in Kulturni dom iz Gorice ter Kulturni dom in Slovensko narodno gledališče iz Nove Gorice. Skupna kulturna ponudba se bo že v tej sezoni konkretizirala z izdajo dvojezične knjižice Mozaik, v kateri bodo predstavljene razne kulturne ponudbe. Med temi tudi nastop Filharmonije iz Budimpešte in Narodnega gledališča iz Maribora. Občinski odbornik za kulturo Cressati in odgovorna pri novogoriški upravi za to področje Valentinčičeva sta podrobno spregovorila o operativnih oblikah sodelovanja. Gre za skupno promocijo predstav in za popuste, ki jih bodo imeli abonenti raznih ustanov pri obisku vseh predstav v goriškem in novogoriškem prostoru.

Novo vodstvo finančne družbe KB 1909

Na skupščini delničarjev manjšinske finančne družbe KB 1909 v sredo, 30. junija, v Kulturnem domu v Gorici je bilo izvoljeno novo vodstvo upravnega sveta.

Diegu Marvino (na sliki levo), ki je uspešno vodil družbo od nastanka do prejšnjega tedna, je nasledil Boris Peric (na sliki desno). KB 1909 je nastala potem, ko je Kmečko banko prevzela Čedajska ljudska banka. Peric je na občnem zboru pohvalil

Foto Bumbaca

Marvinoovo delo v prizadevanjih za ohranitev bogastva delničarjev nekdanje Kmečke banke. Sam Marvin pa je z zadovoljstvom ugotovil, da je finančna družba uspešno poslovala in je danes vredna več kot 15 milijonov evrov. Novi upravni svet sestavljajo, poleg predsednika Perica, še Andrej Bratož, Carlo Devetak, Mitja Bauzon, Livio Semolich in Luciana Tomšič; nadzorni odbor pa Maria Marc, Paolo Mohorčič, Rado Race ter namestnika Igor Komel in Martina Malalan.

Prejeli smo / Lista Združeni-Uniti

Spoštovani občani! Na junijskih občinskih volitvah je koalicija Združeni-Uniti, ki jo sestavljata občanska lista Skupaj za Sovodnje in stranka Slovenska skupnost, dosegla odlične rezultate. Podprlo jo je 47,77% volivcev sovođenjske občine. Čeprav ne skrivamo, da je bil cilj koalicije zmaga, smo z izidom volitev nadvse zadovoljni in se vam predvsem zahvaljujemo za izkazano zaupanje. To pa nam nalaga tudi veliko odgovornost, da se takoj lotimo vloge opozicije v občinskem svetu. Ta vloga je z zadnjo reformo o krajevnih avtonomijah še toliko bolj ovrednotena, saj pripada opoziciji pet mest v občinskem svetu, t.j. eno mesto več kot doslej. Zato si bomo prizadevali, da bomo s konstruktivnim pristopom in v dobro vseh občanov temeljito preverjali delo občinske uprave, iznašali predloge in dajali spodbude.

Pri opravljanju vloge občinskih svetovalcev, ki ste nam jo, volivci in volivke, zaupali, želimo biti zvesti načelu "v službi skupnosti", zato ostajamo na razpolago občanom in občanem za vsako morebitno pomoč, nasvet ali predlog. S poglobitvijo sodelovanja in stalnega medsebojnega informiranja bomo upravljanje naše občine lahko izboljšali.

Da bi bili v tem čim bolj konkretni, vam sporočamo naše naslove in telefonske številke: Čaudek Julijan: Prvomajska 22/a, Sovodnje ob Soči, tel. 0481 882726; Klemšev Vladimir: Rupa, 54 Rupa, tel. 0481 882079; Čermic Peter: Vrh sv. Mihaela, 18/a Vrh sv. Mihaela, tel. 0481 882556; Tommasi Kristian: Ul. Slataper, 6/a, Sovodnje ob Soči, tel. 0481 882098; Simeoni Matteo: Ul. Verdi, 42 Peč tel. 0481 882247

Pogovor Ravnatelj SCGV Emil Komel Silvan Kerševan o dosežkih gojencev in porastu vpisov

Številni uspehi sad kakovostnega dela

Drevored 20. septembra je za goriške Slovence eno od pomembnejših zbirališč, v katerega se iztekajo številne kulturne pobude slovenskega manjšinskega življa vse od Brd, preko posoških vasi do goriškega Krasa. Julijsko deževno jutro, ki je botrovalo "gostovanju" našega časopisa na glasbeni šoli Emil Komel, nam je razkrilo ravno to sliko: brezskrbni šolarji predani nogometu na igrišču ob telovadnici, številni avtomobili uslužbencev na parkiriščih "pod lipami" in neprestan pritok in odtok zaposlenih vseh tamkajšnjih ustanov. Ob prihodu v prostore Kulturnega centra Lojze Bratuž nas je v uradih v drugem nadstropju, ki gostijo Slovenski center za glasbeno vzgojo Emil Komel, pričakal ravnatelj Silvan Kerševan.

Naš občutek o raznolikosti in pestrosti dogajanja nam je ravnatelj, brez predhodnih vprašanj, potrdil kar na prvo žogo. "Letos smo na naši šoli imeli rekordno število vpisov. Število gojencev se je sukalo okoli 250," nam je razlagal prof. Kerševan in zadevo pojasnil: "K tolikšnemu prilivu so pripomogle predvsem novosti, ki jih sproti uvajamo. Mislim v prvi vrsti na tečaje bas kitare, bobnov, električne kitare in vseh glasbenih

instrumentov, ki sestavljajo pisani svet rock in pop glasbe." K visokemu porastu vpisov so botrovali tudi gojenci iz Nove Gorice in okolice. "Mnogi rojaki iz matične domovine se odločajo za našo ponudbo, ker pouk vodi kakovostni profesorji in ker smo se kot ustanova odločili, da ne bomo postavljali številčnih omejitev pri vpisovanju." Glasbena šola Emil Komel je ob količinskih uspehih (vpisi) letos požela tudi nekaj zavidljivih kakovostnih uspehov. Gre za zaključne izpite in diplome, ki so jih na konservatoriju Giuseppe Tartini v Trstu opravili številni gojenci. Pianist Simone Bais je v letošnjem junijskem roku dosegel najboljši rezultat med diplomanti: njegov diplomski izpit je bil ocenjen 9,50. Nižjo stopnjo študija klavirja je z zelo dobrim rezultatom (osem) zaključila tudi Tanja Zorzut. Ne nazadnje gre podčrtati še "popoln" izpit in desetico, s katerima je Joahim Nanut kronal svoj študij glasbene teorije.

Vsestranski uspehi so sad visoke kakovosti ponudbe in dobrega vzdušja, ki prevladuje na šoli med vsemi soudeleženci pri vzgojnem procesu mladih glasbenikov. "Čuti se, da je posebna povezava med učitelji, učenci, starši in vsem osebjem na-

Foto AC

ma presegalo letošnji že itak rekordni dosežek. Ob tem pa moram omeniti težavo, s katero se soočamo že več let: stisko s prostori. Posebno problematična je situacija, ko je treba delati z večjimi skupinami: zbori in orkestri nimajo ustreznega prostora za vaje," je zaključil svoje razmišljanje naš sogovornik. Sklepni del srečanja je prof. Silvan Kerševan namenil predstavitvi zanimivih pobud, ki so se zvrstile letos: "Med letošnjimi pobudami bi izpostavil dve sodelovanji naše šole. Naši gojenci so skupaj s tistimi iz zavoda Istituto di musica di Gorizia postavili na noge otroški orkester, ki je pod vodstvom Walterja Sivelottija z nekaterimi pokrajinskimi otroškimi zbori na odru predstavil glasbeno pravljico "L' anatroccolo stonato" - "Razglašeni raček". Druga pomembnejša dejavnost, je bil koncert v okviru pobud Across the boarder, na katerem so peli taki glasbeni kalibri, kot so Tinkara Kovač na slovenskem glasbenem prizorišču in Tosca na Apeninskem polotoku. Instrumentalno kuliso večera so oblikovali orkestraji Arsateleja: mnogi med njimi se šolajo ali poučujejo pri nas."

Andrej Čermic

Župan Vittorio Brancati postavlja pike na "i" Vozel zdravstva ostaja še vedno nerešen

"Uradno vam lahko povem, da sem se odločil, da ne bom odstopil z županskega mesta. Dobro pa se zavedam dejstva, da je problemov, ki jih je treba nujno rešiti, še veliko". Goriški župan Vittorio Brancati je s temi besedami pozdravil novinarje, ki so se v četrtek, 1. julija, zbrali na goriškem županstvu na priložnostni tiskovni konferenci.

Z omenjenim srečanjem s sedmo silo je želel Brancati tudi uradno javnosti predstaviti obdobje preverjanja, ki se je začelo 24. aprila z grožnjami o odstopu. Kljub temu pa je goriški prvi občan v isti sapi potrdil odstop iz odbora Konference županov. Po Brancatijevem mnenju predstavlja največje težave, pri katerih bo treba najti skupni jezik, predvsem zdravstvo. Zaradi tega je bil na tiskovni konferenci prisoten tudi odbornik za zdravst-

vo Silvano Ceccotti. Goriški župan je na spornem področju zdravstva opozoril na štiri točke, s katerimi se je treba po njegovem mnenju čimprej soočiti. Gre za pereče probleme, vezane na sodelovanje med deželno upravo in občino.

Problem zdravstva je med goriško občino in deželno upravo sprožil številne nesporazume, ki so dosegli svoj višek v Brancatijevi zahtevi po odstrleu deželne nega odbornika za zdravstvo in socialno varstvo Pecola Cominotta. Goriški župan je priznal, da na strani deželne uprave občuti precejšnjo mero ravnodušnosti do problematike zdravstva na Goriškem. Želi si, da bi se štiri najpomembnejše tematike reševale na soočenjih, na katerih bi bil prisoten tudi predsednik Illy. "Gre za zadeve" je pojasnil Brancati, "ki so zaradi politične in socialne teže tako pomemb-

Foto AC

ne, da o njih ni mogoče soodločati brez prisotnosti deželnega guvernerja. Zaradi tega politično ne morem sprejeti, da bi se pogovarjal samo z odbornikom za zdravstvo. Po mojem mnenju je na srečanjih, ki zadevajo goriško zdravstvo, Illyjeva prisotnost neobhodno potrebna." Brancati je med težavami najprej izpostavil prodajo bolnišnice Svetega Janeza od Boga. Druga pomembna točka, ki jo je podčrtal goriški župan, je ustanavljanje enotnega deželnega zdravstvenega podjetja. Gre za zadevi, ki morata biti rešeni v sozvočju z deželno F-Jk zaradi finančnega obsega tako velikih načrtov. Tretja

ključna postavka je uresničevanje projekta skupnega nakupa aparata za magnetno resonanco, ki je v načrtu bolnišnic v Gorici in Šempetru. Nazadnje je župan izpostavil, da v goriškem zdravstvu pogreša projekte za specializacijo kake medicinske veje. "Gorica si ne more privoščiti, da bi edina v deželi ostala brez svojega specialističnega centra" je dejal Brancati, nanašajoč se na dejstvo, da se vse druge pokrajine v F-Jk razen Gorice ponašajo z visoko specializiranimi zdravstvenimi centri (center CRO v Avianu, Burlo Garofolo v Trstu in center Gervasutta v Vidmu).

AC

In memoriam

Danilo Čeudek

Dne 29. junija smo mislili obhajati mirno in slovesno. Bili smo namreč vabljeni na mašniško posvečenje treh mladih fantov, med njimi tudi goriškega rojaka p. Ivana iz ugledne družine Bresciani. P. Ivan pripada Jezusovi Družbi - jezuitom. Toda pripravo na mašniško posvečenje nam je poglobila smrt predragga prijatelja Danila Čeudka s Peči. Pravzaprav nas je njegov odhod v večno prav na dan slovesnosti pr-

vakov apostolov Petra in Pavla, ko se pri nas posvečajo za duhovnike v Ogleju mladi fantje, notranje vzemirili. Kajti globlje smo se zavedel sveta' duha', ki prihaja in ki ga mašniki oznanjajo. Naš Danilo je doživel ta svet ali Božje kraljestvo, ki prihaja, v srečanju z Odrašenikom, ker je bil dobro pripravljen ne le po vseh zakramentih, ki jih je zavestno prejel, marveč že po odlični vzgoji v domači verni družini, ki je bila vsestransko delavna. Ta in take naše družine so namreč zdržale v sedanjem splošnem razkristjanjenju zato, ker so bile globoko zasidrane v veri. Seveda ima pri tem velikansko zaslug celotno občestvo v tedanji Mirenski fari, pod katero je spadala tudi Peč. In to se izkaže v

vsem kulturnem in verskem delovanju, najbolj vidno v zborovskem petju v cerkvi, na odrih in še kje. Naš Danilo je skupaj z bratoma (vsi trije so odlični tenoristi) navdušeno prepeval v cerkvenem pevskem zboru, v MePZ Rupa-Peč, v MoPZ Mirko Filej. Mlado dekletje je omenilo njegovo ljubeznivost in potrpežljivost pri pevskih vajah: cenil je mlade in se veselil tega naraščanja v zborih. Rad je pomagal v ŽPS in ŽGS z nasveti ter s čiščenjem okrog cerkve, dokler je le mogel. Z boleznijo se je boril do konca, ob

pomoči zlasti močne žene gospe Danile in zdravniškega osebja ter domačih. Ker smo ga vsi radi imeli, nam bo ostal v lepem spominu kot pokončen mož, globoko veren ter vdan v Božjo voljo, kot iskren prijatelj. Velika množica ga je spremljala na pogrebu 2. julija, tako v goriški mrliški veži kakor v domači cerkvi na Peči ter na pokopališču. Prepevali so mu v zadnje slovo prijatelji obeh zborov, v katerih je sodeloval, v MePZ Rupa-Peč in MoPZ Mirko Filej, ki ju je združena vodil Zdravko

Klanjšček. Ganljiv solo mu je zapele sopranistka, nečakinja Alessandra. Sovodnjski župnik g. Marjan je somaševal, oznanil evangelij, molil prošnje za vse potrebe. Danilo je dočkal 71 let. Po poklicu je bil mesar. Kjerkoli je bil zaposlen, tudi zelo daleč od doma, je

užival veliko spoštovanje. Še enkrat želimo soprogi Danili, sestrama ter bratoma z družinami in sorodniki ter prijatelji veliko tolažbe v tej težki preizkušnji. Njemu pa ključno: "Živi v Bogu, ki si ga vedno rad imel in po njem hrepenel!" ŽPK

ZAHVALA

Ob izgubi našega moža, brata in strica

DANILA ČEUDKA

se iskreno zahvaljujemo gospodu župniku Viljemu Žerjalu in dekanu Marijanu Markežiču za občuten pogrebni obred. Posebna zahvala naj gre zdravniku dr. G. Tavčarju za zdravniško oskrbo, zboroma Rupa-Peč in Mirko Filej ter predsedniku družva Ivanu Kovcu za lep prijateljski govor in vsem prijateljem in znancem, ki so nam na katerikoli način pomagali in bili ob strani v tem težkem trenutku.

Žena Danila in sorodstvo

Vrh sv. Mihaela Poletni center v prostorih vrhovske osnovne šole

Ob igri in zabavi poletno središče Etko Mužetko razveselilo otroke

Kraški okoliš majhne vasi Vrh sv. Mihaela je bil zadnja dva tedna v juniju prijetna naravna kulisa poletnemu središču Etko Mužetko, ki sta ga organizirala vrhovska osnovna šola v sodelovanju z MIPZ Vrh svetega Mihaela. V njenih prostorih, ki med letom gostijo šest učencev, se je v poletni izmeni zbralo čez dvajset otrok, ki so popostrili vzdušje na vasi. V štirinajstih dneh so s pomočjo domačinov otroci bolje spoznavali rodno vas, se potepali po gozdovih, se igrali, pripravljali ročna dela in se šli "enajste šole pod mostom".

Učitelja Marko in Marisa sta s pomočjo postrežnice Elene pripravila pester program, ki so ga udeleženci opisali v posebnem, za to priložnost posebej sestavljenem časopisu. Otroke so vsak dan zabavali različni gosti. Domačin, gospod Virgil, se je npr. z otroki sprehodil po vrhovskih kolovozih in jim pripovedoval o skrivnostih kraške flore in favne. Udeležence poletnega središča so obiskali tudi vrhovski Kraški krti: malim so pričarali čudoviti svet kraških jam, ki bogati vrhovsko podzemlje. Posebno zabav-

no je za otroke bilo srečanje s predstavnikoma civilne zaščite in gasilcev: ti so se namreč na Vrh pripeljali z manjšo avtostano in praktično pokazali, kako ukrepajo v primeru požarov. Vodno cev in gasilsko čelado so seveda preizkusili tudi vsi udeleženci in se za nekaj trenutkov spremenili v prave gasilce. Otroke so se v drugem delu srečanja s civilno zaščito pre-

pričali o sposobnostih izurjenega psa reševalca. Skrivali so se v škatle iz kartona, Brio (pes reševalec) pa jih je brez večjih težav vsakič našel. Svoje štirinajstredno druženje so mali kronali s celodnevno izletom v Gardaland v torek, 29. junija. Organizatorji so skupne poletne počitnice vrhovskih otrok poimenovali po Etko Mužetku, enem od junakov vrhovskih pravljič.

O njem so vrhovski otroci slišali že veliko, saj so pred nekaj leti takratni osnovnošolci izpeljali hvalevredno pobudo. S pomočjo starejših vaščanov so otroci zobu časa iztrgali pravljico Etko Mužetko, eno izmed tradicionalnih vrhovskih pripovedk. Otroke so pravljico zapisali in jo leta 1999 izdali v knjižni obliki. Od takrat je Etko Mužetko vsem otrokom prirasel k srcu in postal pravi junak. Poletno središče Etko Mužetko je, po udeležbi sodeč, poželo veliko uspeha. Za to gre pohvala

vsemu učnemu in neučnemu osebju, ki je pripravljalo program, ter mladim animatorjem. Posebno zahvalo s strani organizatorjev si zaslužita še gospa Nerina in ravnatelj dr. Jožko Princič za pripravljenost k sodelovanju pri tej pobudi. Glavni cilj poletnega središča je bil ta, da se čim več vrhovskih otrok zbere na istem mestu. Številne obveznosti, šolske in občolske, namreč vrhovskemu otroškemu življenju onemogočajo, da bi se redno srečeval in igral skupaj. Zato je bil celoten program poletnega središča usmerjen predvsem v ustvarjanje skupnosti med otroki, ki niso nikoli imeli prave priložnosti, da bi se družili. Uspešno zastavljeni program je tako otroke popeljal v čarobni svet vrhovskega ljudskega izročila in jim na neobremenujoč način skozi igro in zabavo pomagal spoznavati lepoto okolice, značilnosti domačih krajev in naravno bogastvo, ki se skriva v tihih gozdovih in apnenčastih kamninah domačega Krasa.

AČ

"Pevsko" potovanje v tirolsko dolino

Dolina Pusteria je očarala MePZ Rupa-Peč

Mešani pevski zbor Rupa-Peč je letos želel popestriti svojo koncertno dejavnost. Med pevsko sezono je organiziral "pevsko" potovanje v čudovito tirolsko Gornjo Pusterio. Že sedmo leto se namreč izpod pogledov očarljivih Pusterijskih gora odvija International Choirfestival. V polnozasedbi je MePZ Rupa-Peč odpotoval v petek, 25. ju-

nija. Zgodnja jutranja pesem je takoj zaznamovala sončno tridnevje med vzvišenimi in še nekoliko zasneženimi gorami. Prelepa zelenorožnata pokrajina, potoki, reke, živali...pa so bile sopotnice dobre volje in pristne slovenske pesmi. V prikupne vasi Pusterijske pokrajine smo dospeli v popoldanskih urah, kjer so nas nekateri vaščani čakali in vlijudno po-

nudili prigrizek. Temu je sledila večerja, kasneje pa nastop pod milim nebom na glavnem trgu vasi Valdaora. In slovenska beseda se je pojavila in spletla harmonijo jezikov, ki so bili tam prisotni. Različne melodije so se

predstavile v slovenskem, italijanskem, nemškem, češkem, španskem, portugalskem, litovskem, ukrajinskem...jeziku. Vse nas je očaralo mednarodno vzdušje in v čast nam je bilo, da smo drugim ponesli slovensko besedo. Bili smo edini slovenski zbor izmed velike pevske množice. Podatki, ki so nam jih kasneje posredovali, so nas seznanili, da je na festivalu sodelo-

valo približno sto pevskih zborov s štirih celin iz in osemnajstih držav. S takim mednarodnim zagovorom smo se naslednji dan predstavili ljudem s tremi koncerti in sprevodom po glavni ulici vasi Innichen. Po končanem sprevodu je na glavnem trgu Pflögplatz približno 3700 ljudi skupaj zapelo Verdijevo Va pensiero. Ni besed, da bi opisali enkratno doživetje, ki smo ga bili deležni. Primerne so samo besede zahvale mladini, ki je sprožila pobudo obiska Gornje Pusterie, predsedniku zbora Ivo Kovicu, ki je s sodelavci omogočil sodelovanje na festivalu, in dirigentu Zdravku Klanjščeku, ki nas je požrtvovalno pripravil za dober nastop. Seveda vsako potovanje krene tudi h koncu in nedelja je že bila dan vrnitve. Še zadnjič smo se vsi pevski zbori srečali, tokrat v vasi Sexsten, in od organizatorjev Choirfestivala prejeli priznanje za sodelovanje. In v dolini izpod gora je spet zadonela mogočna zahvalna pesem. "Dio del cielo, Signore delle cime...Santa Maria, Signora della neve..." Klicala je v zahvalo Bogu, Gospodu gora in nebes, klicala je v zahvalo Materi Mariji, materi zasneženih vrhov. Tudi mi pevci MePZ Rupa-Peč pojemo hvalnico za neponovljive dni, ki smo jih preživeli v čudovitih tirolskih gorah.

Darovi

Za cerkev na Peči: Gizela Devetak Stanzani 40,00; Danila Tomažič Čeudek v spomin na predragega moža Danila 100,00; Vida Tomažič Schettino z družino v spomin na ljubega svaka Danila 100,00; Valerija in Oskar Kovic v spomin na Danila Čeudka 30,00 evrov.

Za cerkev v Rupi: L.T. 30,00; v spomin na Danila Čeudka druž. Salamona Tomsiča 50,00, Ivan Kovic, R. 31, za orgle 20,00 evrov.

Za MePZ Rupa-Peč: v spomin na Danila Čeudka druž. Salamona Tomsiča 50,00 evrov.

Za misijon p. Kosa: v spomin na Danila Čeudka mešani pevski zbor Rupa-Peč 50,00, moški pevski zbor Mirko Filej 50,00 evrov.

Sožalje

Ob težki izgubi prijatelja in pevca **Danila Čeudka** izrekata MePZ Rupa-Peč ter MPZ Mirko Filej globoko sožalje ženi Danili in ostalim sorodnikom.

RADIO SPAZIO 103

Slovenske oddaje (od 9. julija do 15. julija 2004)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91.1, 103.6 Mhz. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan, od ponedeljka do petka, od 20. do 21. ure. Spored:

Petek, 9. julija (v studiu Andrej Baucon): Iz domače skrinje: domače popevke, polke in valčki. Utrinki iz zgodovine narodnozabavne in lahke glasbe.

Ponedeljek, 12. julija (v studiu Andrej Baucon): 103 TIME - poletje z Andrejem: pop glasba, zanimivosti.

Torek, 13. julija (v studiu Matjaž Pintar): Ali veste, da... glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 14. julija (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Pred 50 leti osvovitev K2 - resnica po Bonattiju. - izbor melodij.

Četrtek, 15. julija (v studiu Niko Klanjšček): Glasba iz studia 2.

Program koalicije v Sovodnjah

Lista Združeni-Uniti in jezikovne pravice

"V knjižici z volilnim programom koalicije Združeni-Uniti je na drugi strani, črno na belem, zapisano: "Izvajanje manjšinskih pravic, enakopravnost jezikov, prizadevanje za sožitje. Skrb za dosledno ureničevanje na vseh ravneh ustavnih in tudi zakonsko zajamčenih pravic manjšinskih skupnosti, s posebnim oziranjem na določila zakonov 482/99 in 38/01 ostaja ena temeljnih smernic delovanja liste Združeni-Uniti. Zavzemamo se in se bomo dosledno tudi v prihodnje za enakopravno mesto slovenščine in italijanščine v delovanju uprave in v odnosih z občani, ob stalnem prizadevanju in vzgoji k medsebojnemu spoštovanju in utrjevanju sožitja, kar je predpogoj skupne rasti".

Knjižico smo dostavili vsem družinam v občini Sovodnje in sklepamo, da so jo mnogi tudi prebrali. Nimamo namena pogrevati polemik, ki so bile morda razumljive med volilno kampanjo, vendar pa se res čudimo trmastemu vztrajanju župana Petejana na umestitveni seji novozvoljenega občinskega sveta v četrtek, 1. julija. Na predlog načelnika naše svetovalske skupine Julijana Čaudka, da naj se tudi osnutki sklepov predstavijo v slovenščini, smo spet slišali "lekcijo", da v programu naše koalicije ni omembe uresničevanja manjšinskih in jezikovnih pravic.

Če je bila polemika morda razumljiva med volilno kampanjo, so take izjave župana, ki je že prisegel in torej v polni institucionalni funkciji, nesprejemljive. Vztrajanje g. Petejana na takih izjavah, ki zadevajo tako pomembno vprašanje za našo skupnost, lahko razumemo samo na dva načina: da knjižice s programom koalicije

Združeni-Uniti se pogledal ni, oziroma, da namenoma govori neresnico. Menimo, da gre predvsem za površnost in dezinformacijo, ker bi nam bilo, tudi svetovalcem opozicije, v nasprotnem primeru res nerodno. Sicer smo gospodu županu že uradno dostavili knjižico s programom. Ker pa so bile neresnične izjave izrečene na javni seji občinskega sveta ob prisotnosti tudi kar številnega občinstva, pričakujemo javno opravičilo. En izvod knjižice s programom smo po pošti dostavili tudi g. Rudiju Pavšiču, predsedniku SKGZ, ne glede na njegovo izjavo, na javnem predstavitvenem srečanju v društvu Danica na Vrhu (in ne v oštariji ali na štiri oči), v prisotnosti najvišjih predstavnikov Združene leve in kjer je dal vedeti, da javna raba slovenščine, v postopku javnih del, ni niti tako pomembna. Zakaj bi si torej lahko dovolili opozoriti in kritizirati "našo" upravo?"

Svetniki skupine Združeni-Uniti v občinskem svetu Sovodnje ob Soči

Skavtska Marmeljada

V soboto, 10., in nedeljo, 11. julija, bo v Novi Gorici in Gorici potekala skavtska Marmeljada, srečanje vseh primorskih skavtskih regij. Na srečanju bo sodelovala tudi Slovenska zamejska skavtska organizacija, na sklepi prireditvi pa še italijanska skavtska organizacija AGESCI. Na Marmeljadi bo sodelovalo več kot 500 skavtov in skavtvin vseh starostnih vej. Pod geslom *Preskoči mejo* se bodo skavti iz matične domovine in zamejstva v igri, pustolovščinah in raziskovanju teritorija soočili s stvarnostjo enotnega goriškega prostora, ki ga je meja iz leta 1947 razdelila na dva dela.

Program bo z izjemo uvodne prireditve in sklepnega bogoslužja potekal ločeno po starostnih vejah (voličiči in volkuljice, izvidniki in vodnice, roveji in popotnice). Marmeljado bo uvedla predstavitev posameznih stegov v soboto zjutraj ob deveti uri na Sveti Gorici, sklepnega bogoslužja, ki ga bo vodil koprski škof msgr. Metod Pirih, pa bo potekalo na Trgu Transalpina (trgu pred severno postajo) v nedeljo ob 18. uri.

Skavti bodo na omenjenem trgu pustili trajno sled obema mestoma: leseno klop, ki ponazarja skavtski stisk rok kot simbol bratstva med narodi.

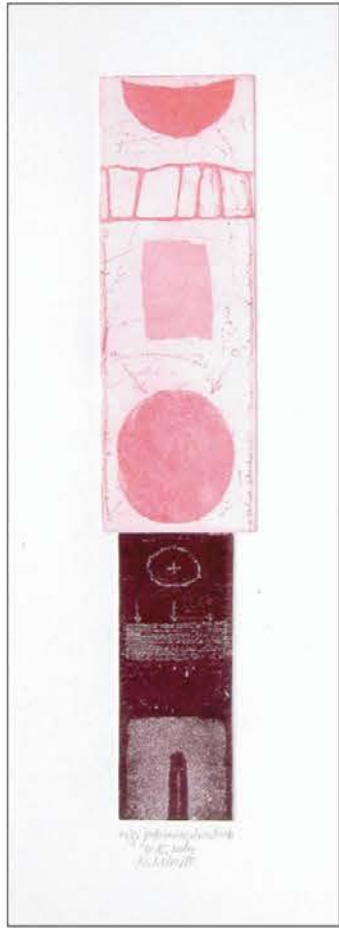
OD 10. JULIJA DO 15. AVGUSTA
TRGOVINA IL BOTTONE
SOŠOL NADJA
GORICA - TRAVNIK 26
prireja SEZONSKO ZNIŽANJE
ženskega in moškega perila, pižam in nogavic
Z 10-50% POPUSTOM
Izredni 20% popust na vseh artiklih OBIŠČITE NAS!

Nataša Mirtič in Gorazd Šimenko v Novi Gorici Intimni od(v)tisi

V Mestni galeriji v Novi Gorici sta med 8. in 30. junijem razstavljala dva mlada slovenska umetnika, slikarja in grafika, Nataša Mirtič in Gorazd Šimenko. Skupaj sta predstavila svoje grafično delo, saj ju družijo uporaba čistih, klasičnih grafičnih tehnik. Oba sledita tradiciji Ljubljanske grafične šole, kjer so avtorji svoja dela sami tiskali, ne pa prepuščali tiskarjem, in bili prisotni pri celotnem postopku.

Oba umetnika sta leta 1997 diplomirala iz slikarstva, na likovni akademiji v Ljubljani, pri profesorju Andreju Jemcu in nadaljevala magistrski študij grafike pri profesorju Lojzetu Logarju. Svoja dela sama ročno odtiskavata, uporabljata tehniko globokega tiska, predvsem jedkanico in akvatinto. Prepuščata se dolgotrajnemu postopku obdelovanja matric, kombiniranju osnovnih plošč v različne kompozicije in razmerja, da dosežeta zaželeno obliko. Nataša Mirtič se poslužuje realnih predmetov, naravnih form, ki jih potem abstrahira, spreminja v simbolno govorico. Poenostavljenost jih prenese v svoj intimni, imagi-

narni svet, kjer jih postavlja v navpična in vodoravna zapo-

redja. Vedno znova sestavlja črte, like in barvne tone v ritmično harmonijo. Določeni simboli se konstantno ponavljajo in sestavljajo svoj poseben jezik. Predmeti lebdiijo znotraj uokvirjenih prostorov, zaznamuje jih breztežnost, lahkotnost. Iskanje simetrije je na nek način razbito s spreminjanjem oblik, kar preprečuje kompoziciji, da bi postala toga. Avtorica uporablja tople tone, prevladuje rožnata barva, združuje se z različnimi odtenki rjave, vijolične in rdeče v nežno, a energično celoto.

Kljub isti tehniki je grafika Gorazda Šimenka popolnoma različna. Ravno tako izraža intimnost, ponotranjenost in nežnost, to pa dosega skozi hladne, sivkaste modre odtenke. Prelivajo se kot abstraktna mreža čustev in misli, spreminjajo se v tančico, ki zastira pogled v tisti najgloblji del človeka, kamor je dovoljen vstop samo njemu samemu. Umetnik opušta vsakršno figuraliko, odpoveduje se namigovanju na karkoli. Prepušča se čistemu delovanju barv ali sivin, vstalih iz podzavesti, sanj. Te izražajo ustvarjalčevu zakrito tenkočutnost in poetiko, željo po očiščenju od vsega, kar ni pomembno. Samo z odstranitvijo množice nebitnih stvari, ki ga obdajajo, se je lahko prepusti razmišljanju in medi-

tativnemu stanju. Dela obeh umetnikov harmonično sobivajo v postavitvi, delujejo kot prepletanje moškega in ženskega elementa, ki skupaj tvorita celoto. Njo zaznamujejo toplina, strast in raznolika množica elementov, njega hladna premissljenost, trdnost, zakrivanje čustev.

Katarina Brešan

Pismo ob 50-letnici smrti

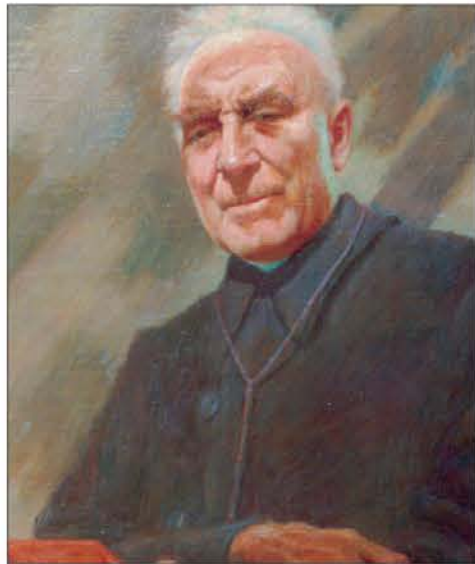
Spoštovani profesor, msgr. Ivan Trinko!

Te dni, ko se ob 50. obletnici smrti vašemu spominu klanjamo mi vsi, predvsem pa vaši ožji rojaki, Benečani, naj mi bo dovoljeno, da vam tudi sam v tej pisemski obliki izrazim občudovanje in hvaležnost za vse, kar ste delali in naredili.

Ko ste zapisali verz "Krog in krog me gosta, / pusta tma obdava; / sam sem, vse okoli / nema le puščava." (Razpršeni listi), ste gotovo bili v trenutku stiske in občutka nemoči, a gleda na uspehe, ki ste jih dosegli in predvsem ob globokem občudovanju, ki so ga in ga še vedno čutili do Vas vaši ožji rojaki, lahko mirno trdimo, da ste delali v zavesti, da uspehu ob naravnem daru navadno botrujejo delavnost in vztrajnost, predvsem pa zavest končnega cilja. Vam je bil cilj znan in zanj ste se trudili, saj ste od trenutka, ko ste se kot dijak zavedeli, da zaradi šolanja izgubljate odnos do rodne zemlje in slovenskega jezika, začeli načrtno in sistematično brati in se učiti slovenskega jezika in drugih slovanskih jezikov. Postali ste glasnik narodnih bolezni Benečanov in ste jim skušali s svojim ustvarjanjem in delovanjem dati jasno zavest pripadnosti ter narodni ponos. Za to ste se dosledno trudili, čeprav ste tudi dobro poznali narodove značajske šibkosti, če ste zapisali ironični verz "Živeli Slovenci, / na vse večne čase! / Vedno se in pridno / trgajte za lase!" Darov ste imeli veliko in vsi so vam bili dani v zvrhani meri. Gotovo vam je bil v največji meri dan dar besede in besednega izražanja. Vaše Pesmi, ki so izšle v Gorici 1897, so neposredno nagovarjale ne le osrednje slovenske bralce, ampak predvsem Vaše rojake. Naši paglavci, ki so izšli v Gorici leta 1929, so boljše kot številne študije približale primorskim bralcem razmere, v katerih je žive-

lo naše ljudstvo v benečanskih hribovskih vaseh. Podobno vaši domoznansko - zemljepisni zapisi o Reziji in Nediških dolinah kažejo, da ste znali z dovršenim umetniškim izrazom in izbranim posredovanjem osebnih občutkov pisati o svojih krajih in ljudeh.

Kot profesor modroslovja, kot se je včasih reklo, ste imeli temeljito znanstveno pripravo, ki vam je pomagala, da ste tehtno razpravljali in pisali znanstve-

ne eseje z različnih področij, a tudi spomenice in politične dokumente, s katerimi ste se zavzemali za pravice svojih rojakov. Med drugim naj tu izpostavimo, da ste bili 22 let svetovalec v videmskem pokrajinskem svetu in da ste bili po prvi svetovni vojni tudi pomemben politični posrednik med slovenskimi goriškimi kršćanskimi socialci in Sturzovo ljudsko stranko, da bi skušali doseči večji politični vpliv Slovencev v Rimu. Zelo dobro ste se zavedali pomena in vloge politike. Družbeno angažirano delo ste razumeli kot službo skupnosti in narodu, iz katerega ste izhajali in za dobrobit katerega ste dosledno delovali.

Ko si ogledujemo vaše perorisbe, lahko ugotavljamo, da ste z izvežbano roko in z izostrenim čutom za lepoto pokrajine znali ujeti na papir tudi občutke, ki jih je določen pogled vplival. Vemo, da ste tudi v poznih letih bili občutljiv fotograf, o tem je nekoč, če se ne motim, pisal Ludvik Zorut, ki vas je enkrat po zadnji vojni obiskal na vašem domu na Trčmunu.

Nekoč pred dolgimi leti, mislim na Opčinah, mi je bilo dano slišati, kako zveni vaša uglasbitev znane pesmi - molitve sv. Tomaža Akvinskega "Molim, te ponižno, skriti Bog z nebes" in pred kratkim poslušati druge vaše svete pesmi, ki ste jih napisali za potrebe sester v Vidmu, kjer ste dolga leta službovali. Dobro ste obvladali pravila glasbenega izražanja in povsem prepričljivo ste znali svoje glasbeno sporočilo prilagoditi sposobnostim

izvajalk, za katere ste pisali, da še danes lahko nagovarjajo pevke in poslušalce. Zanimivo je pri tem, da ste pisali skoraj izključno pesmi za cerkveno uporabo in da ste v glavnem uglasbili latinska besedila, kot je pač za tisto dobo tudi zahtevala liturgija. Spomnim se, kako sem bil sredi osemdesetih let vesel, da sem na "podu" Katoliške knjigarne v Gorici, prav tam, kjer je sedaj "galerija Ars", med kupom not ob Komelovih orgelskih preludijih našel vaš Iz globočine kličem, skladbo, ki je posvečena Prevzvišenemu knezu in nadškofu Frančišku Borjgi Sedeju v spomin. Ko jo sedaj iščem, da bi si jo še enkrat ogledal in zabeležil datum izi-

da, je med notami seveda ne najdem, a vem, da naslovniko krasi zanimiva grafična podoba, ki jo je menda narisal Tone Kralj.

Za vas velja tudi, da ste bili eden prvih posrednikov slovenske kulture in naše literature v italijanskem prostoru, saj ste povsem suvereno obvladali italijansko in vanjo prevajali tako iz slovenščine, kakor tudi iz drugih slovanskih jezikov. Bili pa ste predvsem učitelj in vzor številnim generacijam benečanskih semeniščnikov in bogoslovcev ter nato duhovnikov kakor tudi drugih ljudi, ki so pri Vas našli prodornega so-govornika in svetovalca.

Ko človek občasno sliši koga, ki vas je še poznal (ni jih več veliko med živimi), zasluži, da ste pri vseh - tudi pri političnih nasprotnikih - veljali za nesporno moralno avtoriteto, za povsem svobodno osebnost, ki je znala kritično in modro, mimo vseh "izmov" presoditi položaj in razmere ter spregovoriti ljudem na jasen in pokončen način.

Predvsem v tem je verjetno Vaš največji doprinos Benečiji in vsemu narodu, da svoje rojake in nas še danes učite, da je ključ za osebno rast in uspeh v zvestobi svojem bistvu, svojim koreninam in narodu, pa čeprav je to malo in zastavljeno ali skorajda pozabljeno ljudstvo v Benečiji.

Spoštovani profesor! Hvala za to modrost, ki je stara, a vedno nova, ker jo mora vsaka generacija posebej doživeti in jo sprejeti.

Ko se v nebeškem Jeruzalemu veselite z vsemi, ki ste pri Njem, ki deli darove, smo tudi prepričani, da še vedno zelo skrbite za svoje rojake v Benečiji in drugod, kjer se sliši slovenska beseda, ter da so narodni uspehi v beneških dolinah tudi sad Vaše priprave. Zato upam, da bomo znali slediti Vašim verzom "Brat daj roko bratu, / sosed pa sosedu; / delajte vzajemno, / a po starem redu."

Zato še enkrat hvala in naj vas z občudovanjem najlepše pozdravljam

Vaš Marko Tavčar

Kratke

Brižinski spomeniki in senator Fontanini

Zapravljena priloznost slovenske politike. Tako bi lahko označili nekatere vidike, sicer popolnoma uspele razstave Rojstni list slovenske kulture, ki se je 20. junija končala v Ljubljani. Skoraj 27 tisoč ljudi je imelo priložnost, da si od blizu ogledajo Brižinske spomenike, prve zapise slovenskega jezika, katerim so na razstavi prvič stali ob strani še rokopisi iz Celovca, Čedadina in Stične. Enkratno doživetje za tiste, ki so iskali potrditev zavesti o zgodnji kulturni samobitnosti Slovencev. S tega vidika bi si lahko pričakovali še večji obisk, če bi organizatorji namenili razstavi ustreznejši prostor. Predvsem velja to za ogled videoposnetka, ki je kar do bro predstavil najstarejše zapise slovenskega jezika in njih pomen. Sicer reprezentativno tesno stebrišče v prvem nadstropju Nuka je morda primerno za skupino petih obiskovalcev, nikakor pa ne za trideseterico ali več, ki so se gnetli okoli zaslona in stegovali vratove.

Toda bolj kričeče je dejstvo, da je razstava ostala brez pravega odmeva pri sosedih, ki so redno bolj slabo seznanjeni s slovensko preteklostjo. To je bila lepa priložnost, da slovenske institucije - tako kulturne kot politične - povabijo v slovensko glavno mesto vidnejše predstavnike politike in javnega življenja sosednjih držav, in jim posredujejo osnovna spoznanja o slovenski preteklosti. To bi bila zares promocija slovenske kulture in tudi učinkovit odgovor na pobudo sen. Fontaninija, ki si je dovolil, da s predlogom popravkov slovenskega zaščitnega zakona izloči dolino Rezije ter Benečijo in njenih prebivalcev iz pristojnosti zakona.

Morda bi Brižinski in ostali rokopisi senatorja zanimali tudi s strokovne strani, če je res, da je v svoji diplomski nalogi branil tezo o nesporno slovenskem izvoru terškega narečja. Morda bi obisk Ljubljane pomagal Fontaniniju do bolj pametnih in manj politično demagoških zaključkov.

Izšla je druga številka revije "Slovenija.Svet"

"Trinajst let po osamosvojitvi Slovenija počasi dopolnjuje svoj zgodovinski spomin; izpisuje manjkajoče strani, lista po zamolčanih arhivih, tudi izseljenkih, in v luči novih spoznanj ponovno vrednoti svojo lastno preteklost. Brez pomoči Slovencev v svetu ta proces zagotovo ne bi bil tako razvejan in temeljit," so besede iz uvodnika odgovorne urednice Vide Gorjup Posinkovič. Omenili bi še članek Petra Koliška "Razstava, kakršne še ni bilo", v katerem natančno opisuje Brižinske spomenike, in sicer razstavo z naslovom Rojstni list slovenske kulture, na kateri je bilo mogoče videti štiri najstarejše dokumente o obstoju slovenskega jezika. Za nas zameje pa je prav gotovo še najbolj zanimiv prispevek tržaškega pesnika Marka Kravosa, kjer avtor razmišlja o delu Srečka Kosovega ob stoletnici njegovega rojstva.

Ob vstopu Slovenije v Evropsko unijo, ki smo se ga veselili vsi Slovenci po svetu, pa je vredno prebrati članek o prireditvi v Stuttgartu, kjer so Slovenci izrazili skupno željo, da bi enotno nastopili v svetu, presekali stare rane, meje in delitve ter strnili svoje vrste.

V reviji Slovenija.Svet je še mnogo zanimivih prispevkov in reportaž o naravi, kulturi in seveda raznorazne novice o Slovincih po svetu.

ZVEZA CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV iz Trsta

opozarja pevovodje, organiste, pevce
in gojence orgelskega tečaja,

da v soboto, 17. julija,
zapade rok za prijavo udeležencev letošnjega

POLETNEGA SEMINARJA,

ki bo v Kranjski Gori

v dneh od 15. do 21. avgusta 2004.

Zbrali se bomo v nedeljo, 15. avgusta, za večerjo
in odšli v soboto, 21. avgusta, po kosilu.

Dopoldneve bomo namenili glasbeni teoriji in
petju, popoldneve sprehodom, izletom in kopanju.

Ob pevskem bo potekal tečaj za organiste, na
katerega se lahko prijavijo tudi novi kandidati z
zadostnim znanjem branja partitur.

Zborovski in pevski del seminarja bosta vodila
prof. Bogdan Kralj in prof. Marijan Potočnik, orgel-
ski tečaj pa prof. Angela Tomanič.

Vse dodatne informacije dobite pri odbornikih
Zveze cerkvenih pevskih zborov.

Svet gibljive podobe

Odšel je velikan Marlon Brando

Ameriški filmski igralec Marlon Brando, ki je dobesedno zrevolucioniziral način ameriške filmske igre s prepričljivim posnemanjem metode Actors' Studia v filmih Tramvaj poželenje (1951), Divjak (1953) in Na pristaniški obali (1954), je umrl minul četrtak, 1. julija, v bolnišnici v Los Angelesu v starosti 80 let. Marlon Brando, ki je bil zaradi nepredvidljivega vedenja enako poseben na velikih platnih kot tudi v življenju, je dvakrat prejel oskarja za najboljšo moško vlogo, vplival pa je na vrsto najboljših ameriških igralcev, kot so Dustin Hoffman, Al Pacino, Robert De Niro in Jack Nicholson, ki danes upravičeno veljajo za

najboljše igralce v svetu filma, gotovo pa za tiste, ki odlično nadaljujejo delo in tradicijo velikih ameriških filmskih igralcev.

Marlon Brando se je rodil 2. aprila 1924 v Omahi. Odrasel je v družini alkoholikov v Nebraski in tudi sam ni imel sreče pri izbiri življenjskih sopotnic, kot tudi ne z otroki. Kot nenaadkljivi filmski igralec je zaslovel v nepozabni vlogi surovega in vročekrvnega Stanleya Kowalskega v filmu Tramvaj poželenje in kasneje še kot zmedeni Terry Malloy v filmu Na pristaniški obali, za vlogo katerega je prejel prvega oskarja, omenimo pa še vlogo svojevoljnega in krutega, po svoje tudi poštenega mafijca Don Vito Corleoneja v Botrih, za vlogo katerega je leta 1972 prav tako dobil oskarja, a ga je takrat zavrnil. Nepozaben je bil tudi kot polkovnik Walter E. Kurtz v Apokalipsi zdaj in v Bertoluccijevem kotroverznom Zadnjem tangu v Parizu. V bogati filmski karieri je igral v kakih 50 filmih, najbolj dejaven pa je bil v 50., 60. in 70. letih prejšnjega stoletja.

Marlon Brando je dobil osem nominacij za oskarja (Viva Zapata; za vlogo nepozabnega Marka Antonija v Juliju Cezarju), in sicer prvič že leta 1951 za Tramvaj poželenje in nazadnje leta 1989 za "Dry White Season". Prejel je tudi vrsto drugih nagrad, od zlatih globusov do nagrad kritikov.

Marlon Brando je bil izjemen igralec, ki je ustvaril nepozabne vloge, kot mladenič je s svojo neizpodbitno senzualnostjo navduševal ženski in tudi moški svet. Slovita Stella Adler, ki je z Leejem Strasbergom v njegovi slavni igralski šoli Actors' Studio v New Yorku učila leta 1943 tuda mladega Branda, je že takrat rekla možu Leeju: "Tega mladeniča nimava več česa naučiti, tako odlični, naravnost genialen je, da res ne vem, česa se lahko pri nas še naučil!" Imela je prav, že dve leti kasneje je Marlon Brando zaslovel najprej v gledališču in kasneje še v filmu, postal je filmska ikona minulega stoletja, igralec, kakršen se rodi v svetu vsakih nekaj desetletij, igralec, ki ga bomo vsi pogrešali.

DSI / Zadnje predavanje iz niza ponedeljkovih večerov
"V narod moramo šele dozoreti!"

Saša Martelanc je na zadnjem večeru predavanj DSI, ki je kot po navadi potekal v Peterlinovi dvorani, predstavil novo knjigo Alojza Rebulove Nokturno za Primorsko, ki je izšla pri Celjski Mohorjevi družbi in tržaški Mladiki. Svoj poseg je novinar sklenil z vprašanjem: kdo je glavni junak romana, Florijan Burnik? Ali je ta zgolj sad avtorjeve domišljije ali se v liku Rebulovega dela skriva zavestni slovenski duhovnik Filip Terčelj?

Že sam naslov romana, trdi Martelanc, vzbuja sočasno lepo in radovedno pričakovanje ter občutek tesnobe. Beseda nokturno je lahko sama po sebi emotivno nevtralna, če pa jo navežemo tako ali drugače na Primorsko, zadobi elegično nianso. In res, skozi celotni roman je čutiti slutnjo o tragičnem finalu. Rebulova zgodba je vsekakor prežeta s pozitivnim nabojem vere, ki sloni na upanju, ljubezni in pogumu. Junak, duhovnik Florijan Burnik, je v romanu junak v pravem pomenu besede, je spekter, preko katerega bralec dojame širši potek dogodkov na Vipavskem, ki se vrstijo od konca prve svetovne vojne do po vojnih let drugega svetovnega konflikta. Burnika spremlja galerija stranskih likov, med katerimi je zaslediti tako junake kot slabice, tako ljudi radoživega srca kot oskrutneže; knjiga je tudi prežeta z nasprotnimi si poli upa in obupa, milosti in preklestva, življenja in smrti, ki še bolj ojačujejo povednost časovne prežeta z raznim, ki je s svojo zahtevnostjo docela pogojeval duhovnikove izbire. Te pa so bile vedno odraz človeka, vselej predanega svojemu poslanstvu, vedno osveščena z dejstvom, da je sin svojega naroda. Takih duhovnikov je bilo v re-

Foto Kroma

snici kar nekaj in prav ti so imeli nenadomestljivo vlogo pri ohranjanju narodne zavesti. Tak pastir je bil tudi Filip Terčelj. Prav on, torej. Ob njem se je Rebulova fantazija napajala, ko je začel pisanje Nokturna. "Navdih me je oplazil, ko sem na mizi videl knjižico in sliko tega duhovnika, ki sta me tako pretresli, da sem se lotil pisanja", ne da bi se za to avtor prej zmenil z nikomer. Nekaj Terčeljevih podatkov je Rebula ohranil, ogrodje romana pa je vsekakor fantazijsko, ampak "tudi domišljija mora slediti nekaterim zakonom", je zatrdil Rebula. Sam avtor je na ponedeljkovem večeru poudaril, da je junak njegovega zadnjega romana še enkrat duhovnik. "To zato, ker so duhovniki nositelji nepodkupljivih vrlin, so čuvaji naroda, osebe, preko katerih se je naš narod formiral. Obenem so mi duhovniki blizu tudi zato, ker skozi njih prodiram religiozno problematiko", je pojasnil gost večera in še enkrat močno podčrtal zvestobo narodu številnih dušnih pastirjev ("nad sedemdeset jih je bilo"), ki so raje

Igor Gregori

Festival priključile poletje

Ljubljana še kar naprej utripa v enakem, hitečem ritmu. Poletje zamuja in zdi se, kot da z njim tudi lahkotnost besed in dejanj, ki jo prinaša s seboj ... Vabilo na odprtje 52. ljubljanskega poletnega festivala, ki od 8. julija do 19. avgusta ponuja dolgo vrsto zanimivih prireditev na visoki umetniški ravni, pa je znamenje, da je najlepši letni čas nepreklicno in zares tu.

Letošnji ljubljanski poletni festivali spremljajo trije vodilni motivi, ki vsi skupaj in vsak na svoj način označujejo bistvo festivala in poletja kot časa brezbržnosti, zabave in igrivosti - roža, riba in kozarec.

Letos Festival odpira Bizetova opera Carmen. Programski snovalci jo napovedujejo kot nevsakdanjo Carmen; mojstrovina bo namreč zaživela v izvedbi Opere Helikon Državnega gledališča iz Moskve. Opera Helikon - nekateri pravijo, da je dobila ime po gori v antični Grčiji, na kateri so pevci in pesniki žrtvovali Apolom in muzam, drugi pa, da beseda pomeni medeninato tubo - od aprila 1990 združuje mlade talentirane umetnike in glasbenike pod vodstvom producenta Dimitrija Bertmana

in uglednega dirigenta Kirila Tikhonova. Uveljavila se je predvsem s svojim značilnim slogom, ki je hkrati všečen, eleganten in moderen, po drugi strani pa odbijajoč in uporniški, ko ruši vse meje. S svojimi domiselnimi izvirnimi produkcijami se izogiba konvencionalnosti in utečenim smernicam. Člani Opere Helikon presenečajo občinstvo z novimi

in drznimi koncepti, sijajnimi vokali in dramatičnimi nastopi. Po mnenju poznavalcev je med uspešnimi produkcijami Opere Helikon v zadnjih letih tudi Bizetova Carmen. Operno delo, ki ga pojejo v francoščini, je posodobljeno in namiguje na današnje kriminalne združbe. Seveda je tudi zgodba o ljubezni, ki je hkrati strastna in protislavna, nemilostna, posesivna ... V ljubljanskih Križankah bosta uprizoriti Carmen v četrtek, 8., in petek, 9. julija.

Ni prav pogosto, da v Ljubljani lahko prisluhnemo umetnikom

iz daljnih dežel. V julijskem programu 52. ljubljanskega poletnega festivala po tej strani izstopa koncert simfonikov orkestra NHK iz Tokia. Muzicirali bodo 12. julija ob 21. uri v Gallusovi dvorani Cankarjevega doma. Orkestru bo dirigiral znameniti ruski pianist Vladimir Aškenazi, solist bo violinist Julian Rachlin. Rachlin je nase opozoril pri štirinajstih

letih, ko je prejel nagrado za mlade evropskega glasbenika leta, nato pa sprejel povabilo Lorina Maazela in debital na berlinskem festivalu. V glasbeno zgodovino se je zapisal tudi kot najmlajši solist, ki je kdaj igral z Dunajskimi filharmoniki - igral je pod

dirigentskim vodstvom Riccarda Mutija. Začetni takti ljubljanskega poletnega festivala, ko prevladujejo ritmi flamenka, salse in jazza, so tudi letos po meri in duši mlajšega občinstva. Koncerti v produkciji Braneta Rončela imajo že desetletno tradicijo, svoj smisel pa tudi kot popestritev in razširitev pretežno "resno" oziroma "klasično" ubranega festivalskega programa. V tem okviru se je 28. junija predstavil sloviti kitarist Paco de Lucia (na sliki), dan pozneje pa je na večeru salse

Draga 2004

39. študijski dnevi DRAGA 2004 bodo zanimivi, aktualni in sveži. Tudi letos bo v parku Finžgarjevega doma potekala Draga, kakor pogovorno imenujemo študijske dneve, na katerih se zbiramo Slovenci, da bi razmislili o sedanosti in se z izkušnjami preteklosti zazrli v prihodnost.

V petek, 3. septembra 2004 bo ob 16.30 uvodno predavanje imel mag. Tim Oliver Wüster pod naslovom SOKRATOVO IN KRISTUSOVO VABILO. Narodnost ali kozmopolitstvo? Kam nas vabita oba učitelja človeštva? Ali smo kot kristjani poklicani k narodnosti ali k kozmopolitstvu?

V soboto, 4. septembra, pa bo ob 16.30 predaval prof. Jože Dežman na temo: SLOVENSKE SPRAVE IN RESNICE.

Razmišljanje o civilizacijskem razcepu v odnosu do političnega nasilja oz. sistemskega terorizma. Predstavitve slovenske pravne ideologije, povezane z 2. svetovno vojno in revolucijo, v zadnjih treh desetletjih. Slovenska država je dolžna skrbeti za reševanje odprtih vprašanj iz medvojnega in povojnega preteklosti. "Odprti računi do zločinov v komunističnem obdobju so odprti računi države." (Jože Pučnik)

Nedelja, 5. septembra, bo v Dragi slovenska, saj bo ob 10. uri spregovoril dr. Mitja Bregant na temo KAKŠNA PRIHODNOST OB NASTAJAJOČI VEČVERSKI, VEČNACIONALNI IN CIVILIZACIJSKO PLURALISTIČNI DRUŽBI?

Brezštevni izzivi različnih kultur, ver in etnij, ki živijo kot stalnica na istem ozemlju, postavljajo težko rešljiva vprašanja.

Ob 16. uri pa bo spregovorila dr. Barbara Brezigar na temo: SLOVENIJA V EVROPI.

Do osamosvojitve in prehoda iz nedemokratskega režima v demokracijo so Slovenijo pripeljala razmišljanja ljudi svobodnega uma, ki niso bili del političnih elit. Ali je 13 let po doseženi samostojnosti Slovenija že postala moderna država? Ali se Slovenci zavedamo, kaj je nacionalni interes? Zaradi pomanjkanja vizije in ob pomanjkanju odgovornosti so odlični posamezniki umolkli.

Prireditelji tudi sporočajo, da bo v soboto, 4. septembra, pred začetkom predavanja ob 15. uri zasedal Svetovni slovenski kongres ob 15-letnici ustanovitve.

V nedeljo, 5. septembra, pa bo ob 9. uri za udeležence Drage maša, ki jo bo daroval tržaški škof msgr. Evgen Ravignani.

Opčine, Sesljan, Barkovlje, Trst; od četrta, 8. julija, do nedelje, 11. julija

TABOR MLADIH INTELEKTUALCEV - "BREZ MEJA"

Okrogle mize, predavanja, delavnice, surf, jadrnanje, kopanje, koncerti, druženje z mladimi iz Slovenije, zdomstva in zamejstva...

petek, 9. julija:
ob 10.00: "Brez meja... v glavah": pisatelj **Boris Pahor**, geograf **Milan Orožen Adamič** in novinar **Jože Možina** (Finžgarjev dom, Opčine);
ob 20.30: ples z Zamejskim kvintetom (Prosvetni dom, Opčine);
sobota, 10. julija:
ob 10.00: "Brez meja... med Slovenci": pisatelj prof. **Igor Škamperle**, pesnik ter novinar **Marij Čuk** in pedagog iz Celovca **Herman Kelich** (Finžgarjev dom);
ob 18.00: Narodni dom v Trstu: evropski poslanec **Lojze Peterle** "Brez meja... v Evropi", nastop pevke **Andreje Možina**;
ob 21.30: koncert Ylenie Zobec, video in plesna točka (prostori SKD Barkovlje)

Info: MOSP, ul. Donizetti 3, 040 370846, www.dragamladih.org
 Pokroviteljstvo Avtonomna dežela Furlanija-Juljska krajina

Dušan Rogelj: PISMO IZ PRESTOLNICE

Dušan Rogelj

Kratke

SKGZ in SSO / "Bazoviški sporazum"
Sestanek s tržaškim županom Dipiazzo

V ponedeljek, 5. julija, je v prostorih tržaškega županstva potekal sestanek med predstavniki občinske uprave in zastopstvom krovnih organizacij Slovencev v Italiji, na katerem je bilo podrobneje obravnavano nerešeno vprašanje "bazoviškega sporazuma" o protivednostih za gradnjo sinhrotrona pri Bazovici, ki so bile dogovorjene v začetku 90. let. Po izgradnji pa je sporazumu navkljub (16 milijard lir prispevkov za posege v slovensko korist na območju med Opčinami in Bazovico) slovenska manjšina videla le drobtinice. Podpisniki dogovora so bili deželna uprava F-Jk, Kraška gorska skupnost, Občina Trst, ustanova "Area di Ricerca" in organizacije slovenske narodne skupnosti SKGZ, Kmečka zveza, SDGZ ter Združenje kraških vasi. Krovni organizaciji so na sestanku zastopali deželni in tržaški predsednik SKGZ Rudi Pavšič in Igor Gabrovec ter predsednik SSO Sergij Pahor, poleg njih pa sta se srečanja udeležila slovenski občinski svetovalec Peter Močnik in predstavnik Združenja vzhodnokraških vasi Karlo Grgič. Na drugi strani mize so sedeli župan Roberto Dipiazzo (ki se mu je nato pridružil še odbornik za javna dela Giorgio Rossi) ter predsednik pristojne občinske komisije Franco Bandelli. Do sestanka je prišlo potem, ko se je razširila vest o načrtovanih novih gradnjah na območju sinhrotrona. Župan Dipiazzo se je s slovenskimi sogovorniki strinjal, da je sporazum še vedno mogoče izkoristiti, zato da se celotnemu območju zagotovijo dodatne možnosti razvoja. V tem smislu se je tržaška občinska uprava obvezala, da bo še v prihodnjih mesecih sklicala delovno omizje, na katerem bodo zastopane slovenske organizacije, ki so podpisnice sporazuma, ter deželna uprava in uprava znanstvenega središča Area di Ricerca. Tako omizje naj bi bilo tudi poklicano, da sporazum posodobimo in evidentiramo konkretne možnosti uresničitve svojčas zapisanih načel.

Občina Devin - Nabrežina / Sporni predlog

Devinjska nabrežinska občina je ponovno priznala poskus zapostavljanja slovenskih prebivalcev. V povojnih letih so namreč v zahodno kraški občini sezidali naselja, namenjena istiskim beguncem. Nastali so tako predeli, v katerih živijo pretežno, če ne skoraj vsi, italijansko govoreči občani. Taka sta primera Ribiškega naselja in naselja sv. Mavra, ki sta v statutu občine zapisana s slovenskim in italijanskim imenom. Pred nedavnim pa je svetnik Forze Italia Fabio Eramo predlagal, naj se iz 1. odstavka 9. člena občinskega statuta, kjer so omenjena imena vasi in naselij na področju Občine Devin - Nabrežina, odstanita slovenski imeni zgoraj omenjenih naselij, ki bi tako ohranili le italijansko različico: Borgo S. Mauro in Villaggio del Pescatore. Občinski svet je odobril resolucijo, s katero je Eramo nastopil pri županu, naj poseže pri konferenci načelnikov skupin za začetek razprave o možnem črtanju slovenskih imen obeh krajev. Zanj so glasovali predstavniki večine, iz vrst opozicije pa se je dvignilo soglasno nasprotovanje.

Znanstveni park na Padričah / Obračun prejšnjega in smernice novega sodelovanja

Dežela F-Jk je v sredo, 30. junija, priredila konferenčni dvorani Znanstvenega parka na Padričah srečanje, na katerem je bil govor o nadaljnjem sodelovanju med Slovenijo in Italijo na podlagi evropskih projektov; hkrati pa so prisotni pozitivno ocenili dosedanje čezmejno sodelovanje, ki je med obema državama potekalo v okviru programa Phare. Kot je poudarila odgovorna Državne agencije za regionalni razvoj iz Štanjela Tatjana Renar, je bilo med leti 1994-2003 speljanih okrog 170 projektov, ki so zadevali okolje, kulturno sodelovanje in cestne infrastrukture. Nove povezave bodo odslej potekale na podlagi programa Interreg IIIA Italija-Slovenija. Kot je zagotovil načelnik odbora Interreg IIIA Italija-Slovenija Pri deželi F-Jk, Eugenio Ambrosi, je dežela zainteresirana za nadaljevanje tovrstnih čezmejnih povezav, saj je to najučinkovitejši način za nastopanje na globaliziranem trgu. Kar se tiče evroregije, je Ambrosi poudaril prizadevanje predsednika Illyja za njeno uresničenje. Vsota programov Interreg IIIA znaša skupno okrog 11 milijonov evrov; šest je namenjenih Sloveniji, ostali pa Italiji. V ospredju skupnih projektov bosta področje kmetijstva in trajnostni razvoj.

Občina in Pokrajina / Ostre kritike opozicije

Tržaška občinska in pokrajinska sveta sta prejšnji teden odobrila obračun za leto 2003. Odobritev pa ni šla mimo ostrih kritik s strani opozicij levosredinske koalicije. Občinski svetnik Peter Močnik (Ojlika) je v svojem posegu nastopil zoper popravka svetovalca Paola Rovisa (FI) glede rekonverzije starega pristanišča. Če je bil v začetku govor o popolni obnovi in tako o spremembi namembnosti pristanišča v osrčju mesta, je po besedah svetnika Berlusconijske stranke razvidna težnja, da se staro pristanišče preuredi le za ponovno pridobitev: do nove namembnosti ne bi tako prišlo. Čeprav je Rovisov popravek utrpel kritike s same strani večine, je svetnik v svojem stališču nadaljeval ob podpori kolege Piera Camberja. Močnik meni, da je za tem popravkom videti delovanje senatorja Giulia Camberja, ki v vlogi tajnika Liste za Trst nasprotuje popolni obnovi pristanišča, kar vodi do popolnega rušenja Illyjevega načrta za njegovo rekonverzijo. Čeprav opozicija v pokrajinskem svetu priznava, da "je nekaj bilo le storjenega", je vsekakor premalo, da bi bila vodilna uprava ponosna nad svojim delom. Franco Crevatin (Ojlika) je namreč mnenja, da pokrajina ne upošteva vseh komponent teritorija, saj so slovenska šolska poslopja v slabem stanju podobno kot nekatere pokrajinske ceste na podeželju.

Sklenjen dogovor / Tudi poleti bosta obe bolnišnici redno delovali

Bolnišniško - univerzitetno podjetje in sindikalne zveze Cgil, Cisl, Uil so podpisali sporazum, s pričo katerega bodo občanom zagotovljene zdravstvene usluge v poletnih mesecih, zaposlenim na bolnišniškem področju pa bo jamčena pravica do dopusta. Glavna bolnišnica in tista na Katinari bosta tako neokrajno delovali v poletnem času, saj bodo za določen čas zaposlili 49 novih uslužbencev (24 bolničarjev in 25 pomožnih delavcev). Septembra pa bodo ustrezni natečaji, s katerimi bi novim uslužbencem omogočili stalno zaposlitev. Tako bo enkrat za vselej rešen problem, ki se je pred vsakim poletjem vedno pojavljal. Da bo dogovor res spoštovan, bodo vsaka dva tedna potekale kontrole nad delom v obeh mestnih zdravstvenih ustanovah.

Slovensko stalno gledališče / Novo vodstvo

Predsednik upravnega odbora bo Boris Kuret

Foto IG

Slovensko stalno gledališče stopa v novo obdobje. Za vaveti, ki so bila dolga leta v izkušenih rokah dosedanjega predsednika upravnega sveta SSG Filiberta Benedetiča, bo odslej poprijel Boris Kuret, znani tržaški knjigovodja, ki ima za seboj večletno izkušnjo pri reševanju težav slovenskih ustanov. Skupščina SSG je Kureta soglasno izvolila za predsednika, v upravnem svetu pa bodo sedeli še Maja Lapornik, Nives Košuta, Igor Pahor in Janez Povše. Novega predsednika skupščine SSG je predstavil v ponedeljek, 5. julija, Igor Tuta, predsednik Društva Slovensko gledališče. Novinarska konferenca je služila predsedniku DSG za kratek obračun težav, ki tarejo našo gledališko ustanovo že vrsto let. Vedno pereč je finančni po-

ložaj, v katerem se nahaja ne le naše gledališče, ampak celotna gledališka struktura širom države, saj so novice iz Rima, ki ta sektor zadevajo, res zaskrbiljujoče. Če se klestenju državnih prispevkov prišteje neupoštevanje krajevnih ustanov (občinske uprave v prvi vrsti) do odprtega problema SSG, postaja jutrišnji dan za naše gledališče in njegove uslužbenke prepoln temnih oblakov. "DSG je pred časom nakazalo v sozvočju z obema krovnima organizacijama tri prioritete, na katere bo moral novi upravni svet SSG paziti", je povedal Igor Tuta. Prva naloga je seveda smotno presoditi finančni položaj gledališča z dohodki in izdatki vred. Le

tako bo lahko gledališče suvereno sledilo svojim dolgoročnim in kratkoročnim načrtom. Druga naloga pa teži k utrditvi svojega kulturnega poslanstva znotraj celotne manjšinske skupnosti, s posebnim ozirom na mlajše generacije. Gledališče kot odraz manjšine, torej. Tretja naloga zadeva negovanje čim plodnejšega dialoga s krovnima organizacijama, predvsem v zvezi z uporabnostjo Kulturnega doma, struktura, ki - kot je poudaril nato še predsednik SKGZ Rudi Pavšič -, ne bo smela več pogojevati umetniško vsebinski del gledališča. Potrebna bo torej smotrna ločitev pristojnosti ekip: eni bodo zadolženi za upravno vodenje, drugi le za umetniško plat SSG.

Težko breme bo moral Boris Kuret prevzeti na svoja ramena. Izkušnje pa mu res na manjka. Bil je predsednik zadruga Pri-

morki dnevnik in zadolžen kot nadzornik pri Glasbeni matici. Skratka izvedenec na področju financ, ki bo pri opravljanju svoje dolžnosti sledil za zdaj eni sami jasni smernici: sanaciji računov SSG, ustanove, ki je neobhodno potreben dejavnik za ohranjanje slovenske kulture v Italiji. Prav za stoletni prispevek slovenski gledališki umetnosti, kulturi in jeziku ter za negovanje slovenstva med Slovenci v Italiji je predsednik RS Janez Drnovec podelil zamejski ustanovi zlati častni znak svobode Republike Slovenije. Najvišje slovensko priznanje so bivšemu predsedniku Filibertu Benedetiču izročili v soboto, 3. julija, na sedežu Generalnega konzulata RS v Trstu. Naj še povemo, da sta srebrni odlikovanji prejela še evropska poslanca Dimitrij Volčič in Luciano Caveri.

IG

Foto Kroma

Društvo slovenskih izobražencev je sklenilo letošnjo sezono v ponedeljek, 28. junija, s posebnim gostom. Alojz Rebula je namreč občinstvu predstavil svoj novi roman Nokturno za Primorsko. V dolgi sezoni ponedeljkovih večerov se je vrstilo veliko zanimivih gostov, tako iz Slovenije kot tudi iz zamejstva. Za kratek obračun letošnjih srečanj smo se obrnili na predsednika Društva, Sergija Pahorja (na sliki). "Mislim, da je tudi minula sezona dokazala, da društvo, s svojim neprekinjenim nizom večerov, igra pomembno vlogo v središču mesta, kjer je sicer manj priljubljen slovenski srečanja. Bil smo privlačni za dokaj redne obiskovalce, kakor tudi za take, ki jih privlačljajo določene teme. Tudi gostje-predavatelji iz Slovenije radi prihajajo v naš krog, kjer jih vedno znova preseneča naše zainteresirano občinstvo. Posebno zadoščenje smo imeli z zaključnim večerom, ko smo napolnili Peterlinovo dvorano ob poklonu Alojzu Rebuli in njegovemu najnovejšemu romanu, predvsem pa njegovi bližnji osemdesetletnici, je povedal Pahor.

Ali bi lahko povezali predavanja, ki so si bila med seboj sicer različna, s kakim

Pogovor DSI / Sergij Pahor ob zaključku sezone**Pomembno kulturno stičišče v osrčju Trsta****skupnim imenovalcem?**

Na prvi pogled se zdi, da naša sezona nastaja naključno in to je do neke mere res, pa vendar najdemo neko skupno nitko v temah in problemih, ki zadevajo našo skupno usodo, in v ljudeh-predavateljih, ki znajo povedati nekaj občevljavnega. V mislih imam večere, posvečene naši krajevni in širsi zgodovini, ki je temelj in predpostavka naši sedanjosti, kakor tudi predstavitev novih del naših ustvarjalcev, s katerimi dokazujemo, da smo dejavni člen v širšem slovenskem prostoru. To načrtno iščemo. Tudi na primer v večerih, ki so potopisne narave. Njih namen je spoznati nove dežele z iskušnjami obiskovalcev, ki so se doslej vedno izkazali kot ostri opazovalci bolj kot navadni turisti.

Peterlinova dvorana je bila včasih celo premajhna, da bi lahko gostila celotno občinstvo. Med publiko je bilo zaslediti včasih nove, večkrat pa redne obiskovalce. Mladih je bilo bolj malo.

Je morda v tem videti neposlus mladine do določenih argumentov ali so predavanja izrecno namenjena določeni skupini obiskovalcev?

Res je, da je ob današnji vesplošno bogati ponudbi težko biti privlačen za mlade, ki pa so bili ob nekaterih priložnostih kar številni. Vsekakor je res, da so ponedeljkovi večeri tudi priložnost za družabnost, ki je za nas manjšince tudi zelo pomemben povezovalni moment. Mladi se v to družabnost pač ne vključujejo, ker jo najdejo drugje. Seveda pa se bo treba v prihodnje spomniti tem, ki so zanimive tudi za mlade.

Kdaj so se predavanja DSI začela in kakšen razvoj so ta v letih doživela?

DSI ima za sabo že več kot 40-letno zgodovino, ki se povezuje s še starejšimi pobudami Slovenske prosvete (Slovenski večeri). Srečanja so bila sprva enkrat mesečno, še nekaj kasneje smo uresničili idejo natežega ustanovitelja prof. Jožeta

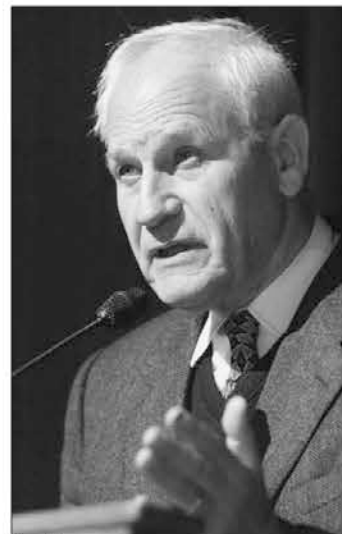

Foto Kroma

Peterlina o rednih ponedeljkovih večerih, ki se nekako držijo šolskega koledarja. Zdaj sicer začnemo sezono v oktobru, potegnemo pa do konca junija in še preko.

Kaj pa načrtujete za prihodnjo sezono?

Moja prva skrb po Dragi 2004 bo organizirati občni zbor, ki naj bo tudi posvet, priložnost za skupno razmišljanje o prihodnosti društva in oblikah njegovega nadaljnega dela. Prvenstvena naloga pa bo še prej najti mlade, ki še bodo hoteli stopiti v odbor, da bi dali novega zagona društvu in mu zagotovili novo, še tehtnejšo vlogo v naši skupnosti.

V ponedeljek, 12., in torek, 13. julija, v Rojanu

Letošnje slavje v rojanski župnijski cerkvi še posebej slovesno

V ponedeljek bomo praznovali farna zavetnika sv. Mohorja in Fortunata, v torek pa, ob obletnici posvetitve domače cerkve 13. julija 1862 za časa škofa Jerneja Legata, bo slovesno bogoslužje, ki ga bo vodil tržaški škof

Evgen Ravignani.

Letošnja slovesnost bo potekala v komaj obnovljeni rojanski cerkvi.

V prepričanju, da mora vsak član župnijske skupnosti prispevati svoj delež za medsebojno razumevanje in sodelo-

vanje, poteka že vrsto let praznovanje sv. Mohorja in Fortunata v znamenju skupnih pobud slovenskih in italijanskih župljanov. Spodbudno je spoznanje, da je veliko ljudi med nami, ki jim bolj pomenita kultura duha in srca kot go-

spodarski in tehnološki razvoj. Pri vseh skupnih praznovanjih je bilo posebno važno sodelovanje obeh cerkvenih pevskih zborov, ki sta vedno bogatila bogoslužje za vrsto italijanskih, slovenskih in latinskih skladb. To velja še posebej za letošnje slavje, ko bosta združena cerkvena pevska zbora, italijanski in slovenski, oblikovala bogoslužje z bogatim in pestrim sporedom sakralne glasbe. Ob zaključku obnovitvenih del v rojanski cerkvi le nekaj podatkov. V drugi polovici 19. sto-

letja je tržaška občina sklenila sezidati tri cerkve v mestnih predelih, ki so bili v največjem gradbenem razvoju. Med slednje je spadal tudi Rojan. V ta namen je arh. Josip Bernardi izdelal okvirni načrt, ki nosi datum 29. decembra 1855. Na dokončnem načrtu pa beremo datuma 25. januar in 14. maj 1857. Gradnjo cerkve, ki se je izkazala precej zahtevna zaradi pritoka štirih potokov, so začeli naslednje leto. Dela so trajala več kot štiri leta in so zapolnila veliko število tudi doma-

če gradbene sile. Cerkev je oblikovana po latinskem križu. Gradbenih in utrditvenih posegov so bili deležni predvsem kor, leseni del strehe, steklena okna ter notranji in zunanji omet. Obnovitvenih del so bili deležni ostanki iz kamna, stranska oltarja, glavni oltar, slike štirih evangelistov in stenske dekorativni trakovi s pozlačeni križi. Tehnoloških posegov so bile deležne zvočna, vodna in električna napeljava ter napeljava za gretje.

Humbert Mamolo

Mavhinje Športno kulturno društvo Cerovlje Mavhinje

60. obletnica požiga vasi

Neusmiljena poletna nevihta je bila vsaj toliko vpljudna, da je prekinila le zadnji del koncerta nabrežinske godbe na pihala, ki je v petek, 2. julija, sklenila proslavo ob šestdesetletnici požiga Mavhinj, Cerovlj, Medje vasi in Vižovelj. Bilo je 16. avgusta 1944. Iz maščevanja, ker so nekateri partizani minirali železniško progo pri Moščenicah, je nemški okupator s pomočjo fašističnih škvader zgodaj zjutraj preganl vaščane štirih vasi izpod Germade in z ognjem popolnoma uničil hiše, hleve in vse ostalo. "Ljudje so imeli komaj pol ure časa, da so spustili živino in zapustili domove, v glavnem praznih rok in nepripravljeni za dolgo pot v neznanost", piše prof. Vera Tuta Ban v priložnostni izdaji zgodovinske spominske knji-

ce, ki je izšla pred desetimi leti. Častni govor je na vaškem trgu v Mavhinjah imel zgodovinar Franc Fabec. "Zmaga nad zlom, predvsem pa tisti občutek pripadnosti neki skupnosti, je spet privedel do tega, da so se naši

kraško vztrajnostjo postavili ponovno vse na noge." Tudi po vojno obdobje pa je prebivalcem zahodno kraških vasi obetalo težko usodo. Negotovost in socialna stiska sta privedli, da je veliko vaščanov odšlo v svet z

Foto Kroma

ljudje ponovno vrnili v svoje rojstne domove ter z delom in

upanjem na boljši jutrišnji dan. Vse to je botrovalo koreniti

VZPI pozdravil tudi Igor Gabrovec.

spremembi stoletne strukture vasi. Čeprav je bilo tudi mnogo tistih, ki so se zaposlili v okoliških tovarnah, nekateri so vendar ostali in tudi preko društev Cerovlje - Mavhinje in Grmada pripomogli k ponovnemu ovrednotenju čuta pripadnosti. Fabec je v svojem posegu izpostavil ključna vprašanja, ki bodo pogojevala bodočnost vasi: poudaril je pomen ovrednotenja teritorija, ki je postal bojni konj novo nastalih južarskih odborov, in močnost gospodarskega razvoja, ki bi seveda privedel do utrditve celotne vaške skupnosti, ki se v zadnjih časih krepko večja, tudi zaradi prihoda italijansko govorečih prebivalcev: razlike med starimi in novimi vaščani pa bo lahko usklajeval le medsebojni strpni dialog. Slovesnost je popestril nastop dua glas/klavir Andrejke Možine in Gorazda Pintarja. Na večer, ki ga je priredilo vaško društvo Cerovlje - Mavhinje, je v imenu ANPI-

Obvestila

Gospe in gospodične, pridite na tridnevni oddih z duhovnimi srečanji v Domu blagov nad Trstom, in sicer od ponedeljka, 16., do srede, 18. avgusta. Srečanja bo vodil znani pater Andrej Božič, frančiškan iz Vipavskega Križa. Pojasnila in prijave na tel. št. 040 299409 (ga. Jež) in 040 43194 (Martelano).

Vpisani romarji in izletniki v Lurd in Španijo naj, prosim, poravnajo vpisnino do srede, 7. julija zvečer. Ob plačilu dobijo torbo in naslove hotelov. Odhod avtobusa bo v ponedeljek, 12. julija, ob 5.15 izpred cerkve v Bazovici. Ob 5.20

bo avtobus še pred Občinskim gledališčem v Boljuncu. Ne pozabite na veljavno osebno izkaznico. Če se želi še kdo zadnji trenutek pridružiti, lahko pride. Denar prinesite k župniku Žarku Škerlju v Bazovico, vsak dan v tednu v večernih urah (po 19. uri). Celotna cena je 770,00 evrov: razlika tistih, ki ste že dali vnaprej, pa 270,00 evrov.

Darovi

Za Društvo rojanski Marijin dom daruje NN 200,00 evrov.

V spomin na pokojno Marijo Milkovič daruje soseda Eda s Padrič 25,00 evrov za cerkev v Bazovici.

Na območju bivše umobolnice / Skrivnost Antarktike

Na območju bivše tržaške umobolnice so prejšnji teden odprli tržaški sedež Vse državnega muzeja Antarktike, ki se nahaja v ul. Weiss št. 21. Za zdaj je bil poskusno odprt le nekaj dni, dokončno bo muzej občinstvu odprt vrata septembra. Tržaški sedež muzeja bo torej postal tretja točka antarkične poti, ki pelje najprej v muzej v Genovo, ki je namenjen biologiji ledene celine, nato v Sieno, kjer so shranjeni kamniti primerki Antarktike. Tržaški muzej pa bo hranil morske in geološke pri-

merke, velik delež pa ima sekcija, namenjena zgodovini raziskovanja južnega pola. Prostori muzeja so nameščeni na kraju, kjer je prej stala pralnica umobolnice. Prostore je bilo tako potrebno korenito preurediti: finančno pomoč so za to nudili Ministrstvo za znanstveno raziskovanje, Dežela F-Jk, sklad za Trst in tržaška univerza. Obiskovalec bo pobliže spoznal neobljudeno okolje s pomočjo fotografskih in video posnetkov; na voljo bo tudi natančni kartografski material. Učinkovit je vsekakor razdelek muzeja, ki umetno ustvarja ledeno okolje, z ladjo Endurance vred, s katerim so se spopadali že prvi pustolovci na jugu sveta.

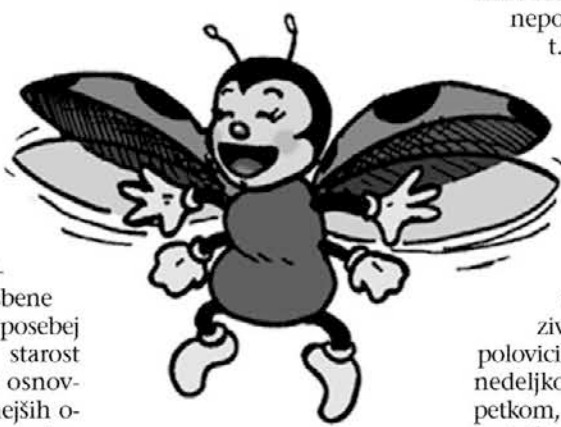
ŠC Melanie Klein / Poletni središči

Pikapolonica in Zlato sonce

Članice študijskega centra Melanie Klein prirejajo v sodelovanju s Slovensko prosveto iz Trsta šesto Pikapolonico, poletni center za otroke od 2. do 10. leta, ki se je pravkar začel in bo trajal tja do petka, 8. avgusta. V ponedeljek, 5. t.m., so se letošnji udeleženci zbrali v trebenskem vrtcu, ki je, zaradi nujnih poveril v bazovskem zamjenjal tradicionalno lokacijo pettedenskega središča. Kljub

prostorski spremembi bo program sledil tematskim smernicam, ki bodo iz izmene v izmenno povezovale vsakodnevne dejavnosti (gibalne, ustvarjalne, gledališke, glasbene in jezikovne) in se bodo posebej razlikovale glede na starost otrok, tako da se bodo osnovnošolci lotevali zahtevnejših opravil. Preostali čas bo namenjen izletom, prosti igri, kopanju v bazenih in počitku, ki je predviden

za najmlajše. Med novostmi letošnje Pikapolonice velja pouda-

riti likovno delavnico, ki jo bo vodil mlad, perspektiven tržaški

umetnik, Štefan Turk. Uspešno formulo Pikapolonice bo ŠC Melanie Klein prvič prenesel tudi v neposredno bližino mesta, t.j. v Škedenj, kjer bo v tamkajšnjem otroškem vrtcu in v sodelovanju z Didaktičnim ravnateljstvom Sv. Jakob potekalo poletno središče Zlato sonce. Ekpa študijskega centra se že veseli novega izziva, ki bo potekal v drugi polovici poletja, in sicer med ponedeljkom, 23. avgusta, in petkom, 3. septembra. Za dodatne informacije na razpolago telefonska številka 328 4559414. **AL**

Lonjer Arteden 04

"Umetniki vseh manjšin, združite se!"

Ko zapiha prva južna sapičica, se v Lonjerju že mrzlično pripravljajo na Arteden, mednarodno delavnico likovnih ustvarjalcev evropskih manjšin. Po lanski uspešni, krstni izvedbi odmevne pobude so člani KD Lonjer-Katinara zopet povabili v svojo sredo šest umetnikov in vaški športno-kulturni center ob tej priložnosti spremenili v odprt atelje. Tudi letošnji Arteden je potekal v sodelovanju z ZSKD, ob podpori Ministrstva za kulturo RS in Urada RS za Slovence v zamejstvu in po svetu ter pod pokroviteljstvom Confemilija (Vse državnega odbora jezikovnih manjšin v Italiji) in Dežele F-Jk. Na sobotni razstavi, ki je sklenila enotedensko kolonijo (28/6-

3/7), je po uvodnem pozdravu predsednice društva in "srca Artedna", Jane Pečar, sledil poseg prof. Jasne Merku', ki je predstavila lonjerske goste. Pred tem je še poudarila pomen umetnosti pri presejanju jezikovnih pregrad ter pohvalila zamisel Artedna, ki je namenjen prvenstveno mladim. Poleg zastopnikov valižanske, furlanske, madžarske in slovenskih manjšin v Avstriji in v Italiji so prišli na svoj račun tudi dijaki nižjih in višjih srednjih šol, ki so v istih dneh odkrivali pristope sodobnega likovnega snovanja pod mentorstvom beneške ilustratorke in slikarke, Luise Tomasetig, in v posebnem razstavnem prostoru "presenetili s svojo neverjetno ustvarjalno svežino."

Foto Kroma

Rhian Haf (1978) in **Elgan Rees Elias (1982)** sta preletela Rokavski preliv. Prva se v domačem Wallisu posveča predvsem oblikovanju stekla. Tržaški publikli se je predstavila z melanholičnimi pejzaži različnih formatov, ki so nastali s platenjem raznobarnega likovnega papirja, na katerem je z nanašanjem črnila vzpostavila monokromatske prehode vijoličnih tonov. Drugi je bolj predan fotografiji, a je tokrat z uporabo akrila postopno razvil misel, ki se je iz platna v platno formalno ter tonalno vedno bolj prečiščevala. Keltski simbol polčastnega vala mu je nazadnje postal glavno izrazno sredstvo, s katerim je nakazal lokalno krajino in tako spojil domače s tukajšnjimi elementi. **Alessandra Cimattoribus (1967)** iz Spilimberga je mednarodno uveljavljena ilustratorka, ki se je v Lonjerju prvič preizkusila v izdelovanju pravilčnih lutk, pri tem pa ohranila svojo tipično barvno

poezijo. Abstraktni akrili **Katje Pal (1979)** iz Lendave "z izrazitim vizualnim nabojem" spodbujajo gledalca k iskanju prostih asociacij, ki mu jih ponuja prosto prelivanje osnovnih barv in odnosi med njimi. **Rudi Benetik (1960)** živi in ustvarja v Podjuni. Zadnjih deset let se posveča izdelavi stenskih objektov iz topolovega kompensata, ki jih prekriva s tehniko kolaža. S kombiniranjem jasnih form in nežnih oz. odločnih barvnih nanosov ustvarja lirične atmosfere. Barokovljan **Štefan Turk (1974)** se po grafičnem obdobju in tuših vrača h "kontemplaciji barvne in svetlobne razsežnosti". Njegovi akrili so prežeti z vertikalnimi strukturami, ki so razpete med figurativno in abstraktno govorico. Večer se je nadaljeval ob jazzovskih ritmih in harmonijah v izvedbi vokalno-instrumentalne skupine Joy spring, ki jo vodi pevka Martina Feri. **AL**

Devinski vrt za otroke

Glasbena, likovna in gledališka ustvarjalnost

Prostori, ki so v Devinu med šolskim letom prizorišče pevskih vaj in nastopov OPZ Ladjica, so se tudi letos po koncu poka spremenili v enotedensko delavnico. V dneh od 21. do 25. junija je pod pokroviteljstvom Slovenske prosvete ter Zveze cerkvenih pevskih zborov vzvel Devinski vrt ustvarjalnosti, na katerem so skrbno gojili tri oblike izražanja, likovno, glasbeno in gledališko. Zbralo se je šestnajst otrok. Med njimi je bilo šest srednješolskih dijakov, ostali pa osnovnošolci. Razdeljeni v dve starostni skupini so pripravljali odrsko postavitev pravljice Mojca Pokrajculja. Ob tej dramatisirani ljudski pravljici so spoznavali, kako lutkovni in sploh gledališki simbolični svet lahko povežeta jezikovno izražanje, glasbeno doživljanje ter likovno sporočilo scen in mask. Dijaki, ki so bili glavni igralci, so se pod vodstvom Vesne Hrovatin odločili za nekoliko parodirano igranje pravilčnih junakov. Mlajši so se v četrtak posvetili lutkam, ko so medse povabili strokovnjaka iz Ljubljane Jožeta Zajca. Najprej jim je pokazal nekaj svojih stvaritev, nato pa je vodil izdelovanje lutk - žabic. Ves teden so otroci likovno ust-

varjali s pomočjo Romy Perč, Rosalie Perdacher in Irene Semi, prvi dve maturantki višje vzgojiteljske šole na Koroškem, slednja dijakinja pedagoškega liceja v Trstu. Ob koncu tedna so otroci predstavili svoje delo. Nastopili sta skupina na Orff instrumentariju in kvartet kitaristk, višek pa je bila "premierera", če nam je dovoljen ta izraz, Mojca Pokrajculje. Prava predstava bo po napovedih jeseni, ko naj bi celoto dodelali. Upamo, da se bo Devinski vrt ustvarjalnosti tudi v prihodnje polnil s tako lepim številom otrok kot letos, saj so mladi dokazali, da so počitnice lahko idealen moment, ko se da združiti koristno in novo z zabavo.

CIRIL - METODOVA NEDELJA NA VEJNI APOSTOLSTVO SV. CIRILA IN METODA IZ TRSTA

vabi

v nedeljo, 11. julija 2004, ob 17.30

na **NOVOMAŠNIŠKO SLAVJE**, ki ga bo vodil letošnji novomašnik iz koprške škofije **g. Boštjan Toplikar**.

Pel bo zbor Zveze cerkvenih pevskih zborov iz Trsta.

Zaželeni so skavti in narodne noše.

Foto IG

Nadiške doline Postaja Topolove

Združena Evropa je bila tu že pred časom otipljiva stvarnost

Foto IG

Biser Nadiških dolin je ponovno prižgal luč upanja v svet, ki si ga vsak izmed nas želi. Žal pa take sanje trajajo tako dolgo, kolikor je življenje enodnevnice ali kake druge skrivnostne žuželke. Sanje prebivalcev Topolovega trajajo skozi vse leto, za ostale obiskovalce pa se udejanjijo le enkrat; in to takrat, ko prekorajajo prag začarane vasi v času, ko se v njej odvija že tradicionalna široka kulturna manifestacija Postaja Topolove. Ko se v vasi zbirajo umetniki in na licu mesta, pod navdihom, ki ga ustvari samo bivanje v kraju, ustvarjajo, izgubijo nam-

reč institucionalni umetniški status sakralnosti, ker je Postaja po "statutu" stvar vseh. Topolovo, pišejo njeni "izmišljeni zgodovinarji" (saj je meja med fantazijo in stvarnostjo v Topolovem bolj odprta kakor schengenska), je bilo tudi v času nacifašističnih demonov dvajsetega stoletja zatočišče Židov, Romov in komunistov: sinhretično gojenje različnih jezikov, kultur, običajev je privedlo do izoblikovanja nove besede topolovirati. Slednja označuje večplastno dejanje, ki združuje hkrati branje, petje, ples in ...spanje... Letošnjo Postajo so odpri-

prejšnjo soboto, ko je na majhnem trgu v osrčju vasice stopila pred mikrofona Donatella Ruttar, ena glavnih pobudnikov manifestacije. V živem narečju Nadiških dolin se je najprej zahvalila vsem, ki so pripomogli, da je do 11. izvedbe sploh prišlo. Poudarila je gostoljubnost Topolovega in njenih prebivalcev. "To vendar nekaj stane, a nam pomeni pojem gostoljubnosti veliko." Spregovoril je tudi podžupan občine Grmek, ki je izbral priložnost, da bi navzočega deželnega odbornika Ja-

coba posredno seznanil z dve-

demski univerze na področju zgodovine umetnosti v Čedadu. Nekaj priložnostnih besed je nato izrekel prav rektor videmskega vseučilišča Honsel. Tudi politika in institucije znajo, vsaj ob priložnosti Postaje, najti spravno in spodbudno besedo. Bog vedi, ali je ta tako iskrena kot beseda vseh tistih ustvarjalcev, ki bodo do 18. julija predali nadiški vasi kanček svoje umetnosti, ki se bo vila preko instalcijskih primerkov, video posnetkov in plesnih ter glasbenih predstav. Tudi letos potekajo v okviru Postaje številne brezplačne delavnice na področju glasbe, kina, umetniškega pisanja in risanja. Prisotna bo tudi pisana

ma zahtevama, ki sta za prebivalce Čedajskega neobhodno potrebni; in sicer gotovost deželnih prispevkov za razvoj področja in ohranitev zdravstvene strukture v Čedadu. Jacob je z besedami, ki ob takih priložnostih ne morejo izveneti drugače kot vljudne, poudaril prizadevanje deželne uprave za razvoj manj obljudenih področij. "Take stvarnosti mora dežela podpirati", je zagotovil. Podpredsednik deželnega sveta Monai je prisotnim nakazal načrt, ki bi moral v tej optiki privedi do otvoritve posebnega specializiranega oddelka vi-

umetnost s pogovori, pri katerih bodo soudeleženi pesniki in tisti, ki so na ta ali oni način na besedo vezani. 17. julija bo prisoten tudi duh našega pesnika Srečka Kosovega, ko se bodo prisotni ob glasbi in recitaciji spraševali, ali se je res Kosovel sprehajal po ozkih topolovskih uličicah. Na predstavitvenem večeru je bil pogled prisotnih uprt tudi v prihodnost, ki bo imela menda iste oči kot dojenček, ki se bo v kratkem rodil in postal štirideseti prebivalec odmaknjene vasi.

Igor Gregori

AMPAK Dr. Zinka Zorko o narečjih v Sloveniji

Posebnost med primorskimi narečji

Novi številki mesečnika za kulturo, politiko in gospodarstvo, Ampak, je objavil tudi daljši pogovor z dr. Zinko Zorko (na sliki), znano slovenistko in dialektologinjo, ki je lani postala izredna članica Slovenske akademije znanosti in umetnosti. Preučevala je in še dopolnjuje spoznanja o slovenskih narečjih z vidika zgodovine slovenskega jezika. V omenjenem intervjuju je opozorila, "da so narečja izhodišče in temelj naše materinščine, saj se vsi rodimo v narečje, iz katerega potem rase norma knjižnega jezika." Pravi, "da imamo v Sloveniji okoli petdeset narečij, toda odkrivamo vedno nova mednarečja in tudi nove govore v posameznih narečjih. Slovenski prostor je zelo razgiban, v celo-

obravnava tudi razlike med panonsko in primorsko narečno skupino. Poudarila je, "da so v primorski narečni skupini prava posebnost Rezijani. Tja so prišli kot Ziljani, koroško govoreči, bili so pastirji. Naselitev je bila redka, v Reziji se je ohranila in razvila - ob furlanski sosesčini - posebna govorica, ki je danes najtežje razumljiva. Imajo namreč zamolke vokale, kakršnih nima nobeno drugo narečje. Njihov jezik tudi meni

povzročata težave. Rezijane je v 19. stoletju prvi odkril Rus Baudouin de Courtenay in bil je prepričan, da je našel nekakšno rusko plemo. Rezijani, presrečni, da so sorodniki velikega naroda, še danes najraje vidijo, če jim kdo omeni, da so ruskega rodu. No, omenjeni ruski

znanstvenik in jezikoslovec je pozneje razvozlat zakonitosti njihovega govora in narečja. Tudi v glasbi premorejo Rezijani ostanke arhaičnosti, od naselitve dalje. Niso bili v stiku z drugimi Slovenci, kot pastirji so vedno živeli samotarsko življenje. Na drugi strani pa ima Beneška Slovenija zelo razumljivo narečje. Beneška Slovenija se tudi silno dviga. V Špetru Slovenov imajo dvojezično šolo, v kateri dosegajo izredne rezultate. Tam se učijo tudi Furlani. Kot veste, Furlani še nimajo svojih šol, odločajo pa se za šolo v Špetru Slovenov, ker je kakovostna. V časniku Novi Matajur pišejo tudi v rezijanskem narečju. Treba je povedati, da je Cerkev opravila pomembno vlogo pri negovanju oziroma ohranjanju jezika, tudi v Reziji, in občutka pripadnosti slovenskemu narodu."

Dr. Zinka Zorko je v pogovoru za mesečnik Ampak podrobno

M.

GLOSA

O obredih

O obredih naših dni, o poletnih poganskih obredih tokrat!

Kolikokrat smo že pisali o vrstah, nezno dolgih kolonah vozil, ki so postale zveste, a nadležne spremljevalke naših vsakdanjih dni in postajajo izrazite ovire kolikor toliko spodobnega življenja prav med poletjem, ko smo priče selitvam narodov v Evropi, kakor bi tudi lahko imenovali vseprisotni turizem.

"Na morje, na morje!" je vzklik, ki mu ni potrebno dajati nobenih razlag. Če pa temu ne prisluhnete, potem je tu tisti drugi: "V planine, v planine, v gore!"

Poletje je tu, drugačno od lanskega, ker letos, hvala Bogu, tudi dežuje, a je vseeno poletje in zato tudi čas počitka, o čemer pričajo predsem dolge kolone vozil na cestah in avtocestah, velikanske množice turistov, množice naravnost epskih razsežnosti, ki se zgrinjajo v letovišcarska mesta in kraje in se zato človeku upravičeno zdi, da je imel prav slaviti Umberto Eco, ko je pred leti duhovito zapisal, kako na našem ljubem svetu ni več prostora, kamor bi lahko šli, ne da bi bila tam pred nami že Coca Cola s svojo rdečo pločevinko...

Tudi letos se je začelo: po televiziji. Še posebno po italijanski, za katero smo mislili, da ne more biti slabša, kakršna pač že je, a nas vsak dan znova in vedno bolj prepričujejo, da je in bo lahko še slabša, kot je danes, ker pravega, tistega zadnjega dna še nismo dosegli, po televiziji vam torej kažejo scene, kakršnih ne želite videti, televizija vas vsak dan znova dobesedno ščuva, da začnete sovražiti svoje sodobnike, soljudi, ki v dolgih avtomobilskih kolonah rinejo proti morju in v planine, ne nazadnje tudi same sebe, ker veste, da boste tudi vi prej ali slej šli na morje ali v planine, kjer je mir in polnost tišine zamenjalo kruljenje ponorelih meščanov. Premeteno sprašujejo ljudi, ki se potijo v avtomo-

bilih: "Koliko časa ste že v vrsti?" Moški z bebavim izrazom in obveznim prevelikim uhanom ter lasmi zvezanimi v ostudno masten čop, ki govori o sanjah po Kaliforniji, pa čeprav je moški iz prozaičnega in brezimnega predmestja Milana: "Pet ur smo že v vrsti, nemo goče je, a se splašča, en dan na morju je nekaj posebnega, splašča se! Sicer bomo na poti domov ponovno

neka ur v vrsti, a splašča se!"

Če pa slučajno "televiziji" dobijo pred kamero gospo, ki je rdeča in prepotena, da vas spominja na sveže pripravljene, a še nepečen čevapčić, bo gospa povedala: "Neznansko vroče je, vrsta je nesposobno dolga, ker vsi rinejo na morje, a se splašča! Na morje gremo, veste, za otroke se vse naredi!" Gospa pravilno pove, da drugi rinejo na morje, ne pa tega, da tudi sama rine na morje!

Ko gledate te grozovite prizore doma na kavču, ste veseli, ker niste v eni od kovinskih skatel neke pri Florenci, kjer je še topleje, kot je pri nas. Škodoželjno se smejeje z limonado ali svežim pivom v roki in si na tihem mislite, da je prav, "kaj vendarle rinejo vsi skupaj na morje! Doma bi bili, kot sem jaz, le kam rinejo, idioti, saj je itak povsod ena sama velika 'stala'!"

Italijanska televizija dan za dnevom poroča o "milijonih, ki so na poti na počitnice", kot seveda privoščljivo in ostudno nesramno poroča tudi o tem, kaj počnejo med počitnicami strašno bogati ljudje v ekskluzivnih klubih neke na Sardiniji ali pa na Azurni obali, vztrajno terorizira tiste, ki bi radi bili v miru doma, da tako ne gre: "Kakšno poletje neki je brez počitnic na morju ali pa v planinah!"

In potem privoščljivo kažejo plaže, na katerih se gnete sodobno mravljišče živih, opečenih, utrujenih ljudi, ki so čez leto garali, da si lahko za teden, dva privoščijo čakanje, nezno čakanje v dolgih kolonah vozil, končno nemo goče nered na popolnih plažah, polnih vrečanja in hrupa pod žgočim soncem. Zraven dodajte še nemo goče cene: "Pomisli za kozarec vode sem dal dva evra, DVA EVRA za kozarec vode!, za pogrnjek mi je v piceriji zaračunal tri evre, sladoled, ja, sladoled se je pa najbolj podražal, prav toliko je sedaj v evrih, kot je bil prej v tisočih lirah, blazno!"

Kakšen počitek neki!

Pa vendar gremo, pa vendar vsako leto znova odinemo na pot, se postavljamo v dolge kolone vozil pod peklensko sonce, prepoteni in žejni, naveličani vsega in še najbolj samih sebe, na počitnice gremo, na počitek gremo, na tistega, ki ga ni, najbrž same sebe iskat, med množico sebi enakih. Kot da so ti poganski obredi gneče, dolgih kolon in še bolj polnih plaž pod vročim soncem zamenjali po meri človeka in zato lepe verske obrede, ki so nekoč polnili dušo človeka, kot da so ti poganski obredi preseljevanja ljudstev postali obredi, brez katerih ne moremo živeti!

Prazna ali skoraj prazna cerkev med nedeljsko mašo v mestu ob morju, kjer je na plaži na tisoče ljudi, se kričeče bjeje s praznino v nas, ki je hrušč in trušč prepolne plaže in umazano morje ne moreta napolniti. Pa vendar gremo, vedno znova, vsako poletje počitka iskat!

V državnem zboru dopolnjen predlog zakona o javni rabi slovenščine

Nezaupanje v politiko, glavno spoznanje pred volitvami

V slovenski politiki potekajo dogodki in procesi, ki bolj kot na predvolilno obdobje opozarjajo na vrzeli in pomanjkljivosti demokracije, vrednote, ki šele nastajajo. Stranke in tudi nekatere organizacije t.i. civilne družbe prepričujejo ljudi, da samo one predstavljajo resnične interese in koristi države in vsega prebivalstva in zato kaže na državnoborskih volitvah zanje tudi glasovati. Tako imenovani navadni ljudje pa se odzivajo na svoj način. Politiki in njenim vodilnim predstavnikom, denimo, iz vodstev strank čedalje manj zaupajo. Širi pa se tudi spoznanje, da sedanja koalicija pod vodstvom LDS ni vnaprej določena, da bo zmerom na oblasti, tudi zato, ker se je s svojo nadutostjo, omogočanjem korupcije in neobčutljivostjo za socialna vprašanja dodobra kompromitirala. V kampanji pred državnoborskimi volitvami, jeseni, so zahteve po zamenjavi nosilcev oblasti v Sloveniji bolj jasno in odločno izražene, kot so bile v vsej dosedanji zgodovini slovenske samostojne države. Predvolilno obeležje je imelo tudi izredno zasedanje parlamenta v začetku tega tedna, ko so poslanci odločali o zahtevi predsednika vlade Antona Ropa, naj razrešijo zunanega ministra dr. Dimitrija Rupla, ker da sodeluje v opozicijskem gibanju z imenom Zbor za republiko, in za njegovega naslednika imenujejo Ivo Vajgla, slovenskega veleposlanika v Nemčiji. Zanimivo je, da se je po ugotovitvah raznih anket oz. javnomnenjskih raziskav ugled omenjene osebnosti iz najstarejše generacije slovenskih politikov, najbolj zaslužnih za osamosvojitve države, močno povečal. Časnik Delo, ki mu nikoli ni bil naklonjen, je, denimo, v svoji sobotni prilogi, 3. t.m., zapisal naslednje: "Zu-

nanji minister dr. Dimitrij Rupel je najbolj vroča notranje-politična tema ta hip. Njegov opis je vreden občudovanja: študentski aktivist v šestdesetih letih prejšnjega stoletja, doktor sociologije, pisec šte-

strom, ki mi je telefoniral, ko se je začela sedanja kampanja zoper mene". Glede dr. Janeza Drnovška je zatrdil, "da je zmeraj skrbel za to, da je bilo v vladi ravnovesje, zdaj pa tega ravnovesja ni več, namesto tega pa je LDS ostala sama z ZLSD". Menil sem, "da mora biti LDS kot sredinska stranka enako oddaljena od Kučana kot od Janše. Zdaj pa gre Rop tajno h Kučanu na Forum 21, jaz pa ne smem iti na javno tribuno". Bivšega in sedanjega predsednika države Milana Kučana in dr. Janeza Drnovška je dr. Dimitrij Rupel označil "za velemojstra slovenske politike. Natančno veste, da bivšega predsednika Milana Kučana spoštujem zaradi tega, kar je naredil v naši osamosvojitveni zgodbi. Ampak on sedaj pravi, da se strinja z mojo razrešitvijo. Kam pa pridemo, da bo nekdanji predsednik CK še danes

Ivo Vajgl

vednih odličnih knjig in drugih tekstov, goreč polemik in predavatelj na ameriških univerzah v sedemdesetih letih, ustanovitelj in urednik Nove revije v osemdesetih, predsednik stranke in eden najpomembnejših politikov Demosa, liberalno-demokratski župan Ljubljane in veleposlanik v ZDA v devetdesetih letih". V intervjuju tedna, kot je dnevnik Delo poimenoval obsežen pogovor z dr. Dimitrijem Ruplom, je slednji pojasnil tudi nekaj zanimivih dogodkov oz. mnenj o slovenskih politikih. O Ivo Vajglu je menil, "da je sicer sposoben diplomat, ni pa kdo ve kako načelen". Povedal je, "da je v zelo zaupnih odnosih, denimo, z italijanskim k-

vočil kadrovske politiko v svobodni Sloveniji? To je

Dimitrij Rupel

vođen, torej z zunanjim mini-

nevzdržno! Kaj se to pravi, da Kučan priporoča mojo razrešitev pred državnim praznikom? To je malone državni udar".

Ogorčenje in protesti zaradi namere o povečanju premij za dopolnilno zdravstveno zavarovanje nad 60 let starim osebam

Na večji odmev kot vsi politični dogodki, povezani z državnoborskimi volitvami ob koncu septembra ali v začetku oktobra, je naletel sklep zavarovalnice Vzajemna, da bo s 1. avgustom za 13,5% povišala premija za dopolnilno zdravstveno zavarovanje osebam starim nad 60 let. Ta skupina zavarovancev namreč za svoje zdrave porabi veliko več denarja, kot pa ga vplača Vzajemni. Omenjena napoved je vzbudila proteste in ogorčenje, ker kaže, da v Sloveniji tudi na področju zdravstvenega zavarovanja ni solidarnosti med ljudmi, ki naj bi jo zagotavljala država. Protestirali so vsi, tudi premier Anton Rop in minister za zdravje dr. Dušan Keber. A zgodilo se ni nič, saj bo sklep o povišanju zavarovalnih premij za zavarovance, starejše od 60 let, kvečjemu odložen.

Predsednik državnega zbora Borut Pahor bo v tem tednu sporočil svoj odstop, ker odhaja za evropskega poslanca v Bruselj. Nekoliko pa je začudila njegova izjava, da se bo potegoval za funkcijo predsednika evropskega parlamenta, češ "da v Bruselj ne odhaja zato, da bi tam igral poker". Za Slovence je zagotovo bolj pomembno dejstvo, da bo Državni zbor ob zaključku svojega mandata v mesecu juliju nadaljeval razpravo o predlogu zakona o javni rabi slovenščine. V primerjavi s prvotnim besedilom je predlog zakona nekoliko spremenjen oz. do-

Marjan Drobež

Kratke

Državne meje novih članic EU naj bi odpravili šele leta 2012

Uradno še zmerom velja napoved, da bodo v desetih novih članicah evropske povezave državne meje odpravili leta 2007, s čimer bi bile vključene v t.i. schengensko območje. V Sloveniji se vlada in zlasti notranje ministrstvo že nekaj let ukvarjata s pripravami na uveljavitev Schengena. Kot mirno prho so zato tudi v Sloveniji sprejeli napoved z naslovom *Nedokončana širitev*, ki je zapisana v študiji, ki jo je objavila bruseljska organizacija European Citizen Action Service.

Po omenjeni napovedi bo EU svoje schengenske meje za deset novih članic odprla šele čez osem let, torej leta 2012. To naj bi se zgodilo zaradi tega, ker bo Evropska komisija (vlada) šele po letu 2007 izdelala oceno o tem, ali so nove članice sposobne zaščititi zunanje meje EU pred ilegalnim priseljevanjem in čezmejnimi zločini. Preverjali bodo samo dve državi na leto, kar pomeni, bremo v omenjenem dokumentu, da bo verjetno trajalo do leta 2012, preden se bodo vse nove članice EU lahko vključile v schengensko območje skupnega mejnega nadzora.

V Idriji razstava predmetov iz slovenskih muzejev

V Razstavišču Nikolaja Pimata v gradu Gewerkenegg v Idriji je na ogled potujoča razstava predmetov, ki jih hranijo slovenski muzeji. Predstavljenih je 45 različnih muzealij iz štirinajstih muzejev, od najmanjšega do največjih. Razstavo, ki se uvršča v okvir široke muzejske in kulturne dejavnosti mestnega muzeja v Idriji, je pripravil Muzej Velenje, pri čemer je izhajal iz knjige z naslovom *Zgodbe muzejskih predmetov*. Napisala jo je samostojna kulturna delavka Tea Černe iz Šempetra pri Gorici.

Ob odprtju razstave 1. julija je o svoji knjigi, tudi kot muzejskem priročniku, govorila avtorica; udeležence slovesnosti pa je skozi razstavo popeljal Damijan Kljajič, direktor muzeja Velenje. Predmete slovenskih muzejev na omenjeni razstavi v Idriji si bo moč ogledati do 29. avgusta.

Sveže meso iz Slovenije cenjeno tudi v Furlaniji-Juljski krajini

Gospodarska družba Mesna industrija Primorske oz. skrajšano MIP, v Kromberku pri Novi Gorici, je v šestih mesecih premostila krizo in večino težav, nastalih v preteklih letih. V veliki meri je to zasluga novega direktorja, Vojka Volk, ki se je dvajset let strokovno izpopolnjeval in pridobil izkušnje z delom v Italiji. Linije za klanje, pripravljanje svežega mesa za prodajo na slovenskem in tujih tržiščih, predvsem italijanskem, ter za predelavo v mortadelo in druge izdelke obratujejo z vsemi zmogljivostmi, v dveh delovnih izmenah. V obratih oz. dejavnostih Mipa v Kromberku delajo od 7. do 24. ure. Še lansko leto so zaposlene odpuščali in zapirali prodajalne, zdaj pa so zaposlili 20 novih delavcev in začeli ponovno odpirati mesnice. Kmalu bodo svojo prodajalno ponovno odprli tudi v Rož-

ni Dolini, v neposredni bližini tamkajšnjega mednarodnega mejnega prehoda. Direktor Mesne industrije Primorske Vojko Volk je v pogovoru za naš časnik dejal, da je njegova poslovna usmeritev in osebna filozofija, ki ju uporablja v stikih z delavci in uradniki, preprosta in poštena. "Zaupam vsem zaposlenim, oni pa morajo zaupati meni," pravi, in dodaja, "da bodo morebitni slabi delavci zaradi novega vzdušja in odnosov v delovni skupnosti sami odšli iz Mipa. V mesni industriji Primorske bodo financirali rejo okoli 22 tisoč glav goveje živine, pri čemer bo prek kmetijskih zadrug sodelovalo več kot tisoč živinorejcev oz. rejcev iz vse Slovenije. Zagotovili bodo tudi pitanje prašičev, saj so njihove zmogljivosti in zato tudi potrebe po surovinah zelo velike. Potrebujemo okoli 25 tisoč govedi na leto, ki jih bodisi v obliki svežega mesa ali pa izdelkov ponudijo tržiščem, vsako uro pa lahko zakoljejo okoli sto prašičev.

Novi direktor Mipa je v omenjenem pogovoru za Novi glas nadalje povedal, da bodo skupni prihodki (promet) te gospodarske družbe letos znašali približno 11 milijard 800 milijonov tolarjev. Kar okoli 40% svežega mesa oz. mesnih izdelkov bodo poskušali izvoziti v Italijo, kjer je sveže meso iz Slovenije znano in cenjeno. To velja za velik del severne Italije in tudi za Trst, Gorico in Videm, v deželi Furlaniji-Juljski krajini. Letos bo MIP predvidoma prodal na območja severne Italije 1.750 ton svežega govejega mesa, posebej pa še 480 ton svežega govejega mesa s poreklom iz Slovenije, v Trst, Gorico in Videm.

Lepo zadoščenje za mlado dramsko skupino Gledališče na vrvcu

V delovanje Zveze kulturnih društev v Novi Gorici je vključena tudi dramska dejavnost za mlade gledališke zanesenjake, ki se že pet let udejanja v gledališki skupini Gledališče na vrvcu pod mentorskim in režijskim vodstvom Emila Aberška (*na sliki*). Režiser Aberšek je res duša in prava os, okoli katere se suče marsikatera mladinska in otroška igralska skupina na Novogoriškem, zato je prav, da zabeležimo nedavno uspeh njegovih mladih varovancev. Selektor Jurij Rudolf je za letošnje zaključno Srečanje slovenskih mladinskih in otroških gledaliških skupin, ki ga prireja Republiški sklad za kulturne dejavnosti, izbral tudi najnovjšo uprizoritev Gledališča na vrvcu Mala čarovnica, ki ni mogla biti zlobna v Aberškovi režiji. Mladi gledališčniki so prikupno igrice, obagateno z glasbeno kuliso Mateja Petejana, s plesnimi koraki koreografije Tine

Lozej in čarovniško nadahnjene kostumi Nevenke Tomašević, nastopili maja v Kočevju. Igralci so bili z uvrstitvijo in seveda nastopom zelo zadovoljni, vesela in srečna je bila tudi mlada dolenskijska publika, ki jih je sprejela z velikim navdušenjem. Igralcem in režiserju, ki ga pri nas prav dobro poznamo in cenimo, naj igrajo iskrene čestitke. (IK)

Kulturni dom Nova Gorica Vpisovanje glasbenega abonmaja za sezono 2004-05

Napovedujejo se glasbene prireditve na visoki ravni

V kulturnem domu v Novi Gorici, ki se po številu in raznolikosti koncertov in drugih glasbenih prireditev uvršča na tretje mesto v Sloveniji, za Ljubljano in Mariborom, so začeli vpisovati glasbeni abonma za sezono 2004/2005. V veliki dvorani te ustanove imajo 360 sedežev in pričakujejo, da bodo za udeležbo na koncertih in drugih glasbenih prireditvah pridobili okoli 330 abonmentov. Toliko jih je bilo v pretekli sezoni, prireditve v kulturnem domu pa obiskujejo ljubitelji glasbe iz Nove Gorice, bližnje okolice, pa tudi posamezniki iz Gorice in iz drugih krajev v bližnjem zamejstvu v Italiji. Cene abonmaja so različne, vsebujejo pa tudi popuste za

upokojeince, dijake in študente. Znašajo od devet tisoč pa do 14.800 tolarjev za celotno sezono, tudi glede na to, kje abonenti izberejo svoj sedež. V dvignjenem delu dvorane kulturnega doma so cene nekoliko višje, kot pa v nedvignjenem delu. Kulturni dom tudi za naslednjo sezono napoveduje bogat program glasbenih prireditev. Pri tem citirajo misel našega slovitega glasbenika Marija Kogojca (*na sliki*), da

"v naravi ni najti nič lepšega in popolnejšega od glasbe. Ona usmerja človeka v globino njegove duše." Novo sezono bodo začeli v ponedeljek, 18. oktobra, s koncertom zagrebških solistov, to je komornega godalnega orkestra iz Hrvaške. Pripravili bodo tudi koncert simfoničnega orkestra "Ernst Dohnany" iz Budimpešte. Ta glasbena prireditve bo v okviru skupne pobude in sodelovanja med kulturnim domom v Novi Gorici in teatrom Verdi v Gorici. Koncerta omenjenega simfoničnega orkestra iz Budimpešte bosta zato v Novi Gorici in Gorici. Koncerte, ki jih prireja Kulturni dom v Novi Gorici, s svojimi denarnimi prispevki omogočajo tudi Mestna občina Nova Gorica, Občina Šempeter-Vrtojba, Nova Kreditna banka Maribor, področje Nova Gorica, Velesposlaništvo kraljevine Nizozemske v Sloveniji in Ministrstvo za kulturo.

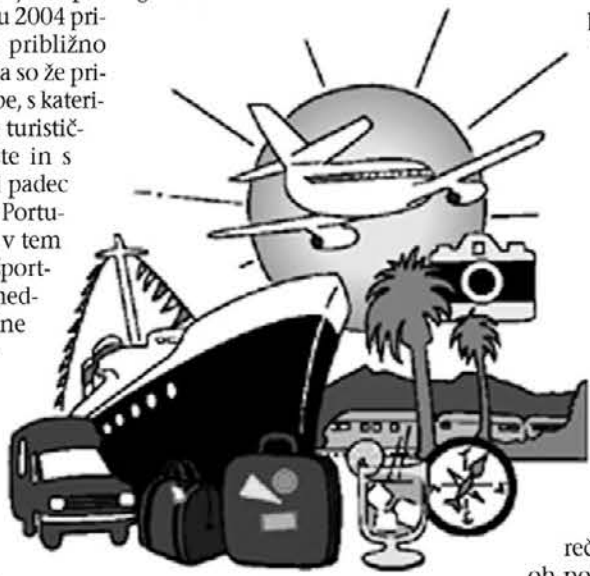
M.

Cene vse višje, povpraševanje vedno nižje

Vedno manj tujih turistov v Italiji

Štetovna turistična organizacija napoveduje, da se bo v letu 2004 število oseb, ki se premikajo zgolj v turistične namene, povečalo za približno 5% v primerjavi s prejšnjim letom. Zelo veliko je trenutno povpraševanje po Franciji, kjer napovedujejo, da se bo v letu 2004 priliv gostov povečal za približno 7%. Španski gostinci pa so že pripravili številne ponudbe, s katerimi bi privabili v razne turistične kraje domače goste in s tem vsaj delno prikriji padec števila tujih gostov. Na Portugalskem in v Grčiji pa v tem letu izkoriščajo velike športne dogodke, ki bodo nedvomno priklicali številne goste, ki si bodo športno srečanja ogledali ali pa bodo samo obiskali kraj, o katerem se po televiziji tako obširno govori. Italijanski gostinci pa, vsaj glede na trenutne rezervacije, tega turističnega navala ne pričakujejo, saj so trenutno rezervacije za julij in avgust zelo skromne in za približno 15% manjše kot v enakem obdobju lani. Podobne težnje so zaznali že med velikonočnimi počitnicami, ko se je število gostov močno zmanjšalo, gostinci pa so za tak poraz našli krivca v italijanskih meteorologih, ki so s svojimi napovedmi odvrnili ljudi od daljših potovanj. Najbolj v strahu so trenutno go-

stinci v velikih mestih. V Rimu se npr. napoveduje kar 40 do 60% manjšo zasedenost gostinskih zmogljivosti kot v prejšnjem letu, močno pa naj bi se zmanjšal tudi obisk t.i. dnevnih gostov. Podobne težave imajo tudi gostinci ob italijanskih jezerih. V pokrajini Trento, kjer je vsako leto v tem času kar mr-golelo

manjših turistov, ki so uživali ob Gardskem jezeru, pričakujejo približno 15% manj gostov kot v lanskem letu, precej črnogledi pa so tudi na številnih turističnih kmetijah, ki so po lanskem zelo uspešnem letu povečali svoje zmogljivosti, rezervacij pa ni od nikoder, saj so se cene storitev v zadnjem letu močno povečale. Temu vzporedno pa se je zmanjšalo povpraševanje. Tudi na obalah beležijo precej

manjše povpraševanje. Posebno velik padec so doživele strukture, ki spadajo v nižji cenovni razred, kar je ponovno znak, da si povprečne italijanske družine ne morejo več privoščiti počitnic. Veliko turistov pa svojih počitnic ni še rezerviralo, saj pričakujejo, da bodo v zadnjem hipu lahko dobili dobre in kakovostne počitnice po znatno nižji ceni kot v prednaročilu.

Gostinci pa so precej črnogledi tudi za naslednje sezone. Številni tuji turistični operaterji so za leto 2005 črtali Italijo iz svoje ponudbe, zaradi česar se bo zmanjšal priliv tujih, predvsem evropskih, gostov. Število japonskih turistov pa pada že več let zapored.

Čeprav prihaja v Italijo vse manj gostov, to še ne pomeni, da so turistični pretoki zamrli. Veliko turistov se namreč odloča za druge cilje, ki ob podobni ponudbi, kot jo lahko ponudijo v Italiji, dobijo boljše storitve in bolj ugodno razmerje med kakovostjo prunudbe in prodajno ceno. Tako se morja željni turisti odločajo za Egipt, Tunizijo, Grčijo ali Balearske otoke. Če si turisti zaželijo kaj bolj kulturno-zgodovinskega, pa se odločijo za daljša potovanja v Azijo ali v Združene države Amerike, saj na tak način izkoristijo bolj ugodno razmerje med evrom in dolarjem.

Mara Petaros

Nasveti varčevalcem

1) **Kolektivna prostovoljna zavarovanja.** Drugi steber pokojninskega zavarovanja je namenjen le odvisnim delavcem, ki pripadajo istemu gospodarskemu sektorju ali istemu podjetju, ter zaposlenim kot neodvisni (obrtniki in ostale strokovne figure). V prvem primeru se ta oblika dodatnega pokojninskega kritja oblikuje na podlagi dogovora med zastopniki delavcev (sindikati) in delodajalcev. V drugem slučaju so poobudniki predstavniki posameznih poklicnih združenj.

V sklopu kolektivnega prostovoljnega zavarovanja se v Italiji v zadnjih letih s težavo uveljavljajo pokojninski skladi. Slednji se financirajo s prispevki zaposlenih in njihovih delodajalcev ter preko akantancije za odpravnine (TFR). Sredstva se zbirajo na osebnih računih zavarovancev z namenom, da se jim ob dopolnitvi starosti za penzijo zagotovijo dodatne pokojnine ali pravice. Po zakonskem določilu lahko upravljajo zbrano premoženjsko maso družbe za upravljanje prihrankov (it.: Societa' di Gestione del Risparmio - SGR), zavarovalnice, banke in borzno posredniške hiše (it.: Societa' di Interme-

Kako do dostojne pokojnine? (2)

diazione Mobiliare - SIM). Pokojninski sklad deluje po načelih tradicionalnega investicijskega sklada. Tako družba, upravitelj sklada s kapitalom vlagatelj, kupuje vrednostne papirje (državne in privatne obveznice, delnice) po načelu razpršitve premoženja sklada. Varčevalec postane tako po-

sredno lastnik večjega števila vrednostnih papirjev, kar znatno zmanjšuje tveganje njegove investicije. S pravnoformalno vidika je premoženjska masa pokojninskega sklada ločena od premoženja upravitelja sklada. V primeru stečaja slednjega ostane vloženi kapital varčevalcev nedotaknjen. Investitor lahko izbira med

pokojninskimi skladi z zadržano minimalno donosnostjo ob zapadlosti in skladi, katerih donos je vezan na nihanje finančnih tržišč. Za mlajše zaposlene (do 50 let) je smiselno vlaganje v to zadnjo vrsto skladov, ker dolgoročno (7/8 let varčevanja) nudijo najboljše donosnost. Ko se varčevalcu bliža čas upokojitve (4/5 let prej), lahko utrdi doseženi rezultat s preskokom (angl.: switch) na sklad z zadržano donosnostjo.

Član pokojninskega sklada je upravičen do vloženi sredstev in doseženih donosov na osebni račun ob upokojitvi (trenutno 65 let za moške in 60 let za ženske) v obliki dosmrtnih življenjske rente. Nabrana sredstva lahko delno (do največ 50%) dvigne v obliki kapitala. Varčevalec lahko predčasno delno koristi

vloženi kapital po vsaj 8 letih vlaganja in v izrednih po zakonu določenih primerih (npr. zdravniški stroški, nakup prvega stanovanja, izdatki za otroke). Bralci lahko sodelujejo pri naši rubriki z vprašanji in pripombami. Elektronska pošta: s.pahor@tin.it.

Stojan Pahor

Na lizbonskem stadionu Da Luz Grki razblinili luzitanske upe

Halo, tukaj Atene. Adijo, portugalski evropski sen!

Lizbonski stadion Da Luz se je v nedeljski noči spreminil v visoki Olimp, na katerega so nepričakovano splezali grški nogometaši s trenerjem Ottom Rebaglom na čelu. Nemški strateg je s svojo "italijansko" igro, ki temelji na obrambi, pripravil prvovrstno presenečenje ter se proti vsem napovedim ovenčal z latorom nesmrtnosti slave v državi, ki je z Olimpijskimi igrami dejansko izumila šport. Postal je junak, ki je v Grčiji v polnosti zaživel svojo drugo trenersko mladost, potem ko so ga odpisali v rodni domovini.

Veliki finale se je za državo gostiteljico izrodil v križev pot, ki se je zaključil na Kalvariji pekočega poraza v domači prestolnici, pred domačimi navijači, pred predsednikom republike Sampaio in njegovo v portugalski zeleno-rdeči dres oblečeno sopogo ter pred novoizvoljenim predsednikom Evropske komisije Duraom Barrosom. Portugalski nogometaši so naenkrat na svojih ramenih začutili breme celotne domače javnosti: očitno je bila teža prevelika. Portugalski Atlas na travnatih zelenicah, ki so si na pleča nadel pričakovanja celotnega sveta (z izjemo Grčije), niso vzdržali in so z blede predstavo nepričakovano klonili pred sicer tehnično povprečnimi, a taktično discipliniranimi Grki.

Oba trenerja sta na igrišče poslala standardni enajsterici, ki

Evrozadetek, ki je odločil prvenstvo

sta skozi celotno prvenstvo pokazali dobro mero uigranosti. Scolari je v obrambno vrsto postavil Jorgeja Andradeja in Ricarda Carvalha, desni bok je pokrival Miguel, levega pa Nuno Valente. Galaktično sredino so sestavljali Costinha in Maniche pred obrambo ter "sveta portugalska trojica" Figo, Deco in Cristiano Ronaldo tik za edinim pravim napadalcem Pauleto. Rebagel je odgovoril s štirimi branilci v vrsti. Med tekmo se je vsekakor pogosto dogajalo, da je Dellas prevzel vlogo libera za ostalimi branilci (Seitaridis, Kapsis, Fyssas), ki

so ohranjali strnjeno obrambno vrsto. V zvezni vrsti je na sredini igro nasprotnikov razbijal Katsuranis. Ob njem sta igro razvijala Zagorakis in Basinas. V napadu je kot edina špica zaigral Vryzas, na bokih pa sta mu pomagala Giannakopoulos in Karisteas. Slednji se je večkrat podal v napad in dejansko sam prevzel Vryzasovo vlogo. Predstava, ki sta jo ponudili obe reprezentanci v

prvem polčasu, je bila zelo predvidljiva in vnaprej pričakovana: Portugalski so (neuspešno) skušali ustvarjati zanimive akcije, Grki pa so se zadržali v svojo polovico in s fizično igro onemogočali portugalskim virtuozom, da bi na štadijonu Da Luz domačim gledalcem pričarali prvo luzitansko nogometno pravljico (to ni uspelo niti legendarnemu Eusebiju). Portugalski so do dvajsete minute res imeli trensko premoč, ki pa je obrodila en sam strel na vrata (Miguel v trinaesti minuti). Že od vsega začetka je bilo očitno, da so ze-

leno-rdeči zelo nervozni: medijski pomp pred velikim finalom na evropskem balkonu na Atlantik je varovancem trenerja Scolarija dobesedno odrezal noge. Natančneje povedano: Portugalski niso bili sposobni odigrati ene same akcije, vsa tehnična in taktična spretnost se je v lizbonski noči razblinila kot milni mehurček. Celo Figo, največji zvezdnik in kapetan, je zatajil. V ta okvir se je z ustrezno ostrimi barvami groteske zarisala slika Barcelo-

Figo razočaran in... osramočen

ninega navijača, ki je nesrečnemu, razjarjenemu in razočaranemu Figo le dobrih pet minut pred koncem njegove najpomembnejše tekme in najbolj bolečega poraza v karieri v obraz vrgl dres blaugrane, češ: "Zapustil si Barcelono, da bi prestopil v sovražni Real Madrid: zdaj pa imaš, poraz v finalu evropskega prvenstva v reprezentančnem dresu na domačih tleh." Figo je v svoji nemotni nemoči strel v podivjalnega nezaželenega obiskovalca, ki ga je osmešil na najbolj krut način. Lizbonska noč je v tistem trenutku postala za Figo prizorišče take nočne more, ki je v svojih knjigah ne zna ust-

variti niti Stephen King. Grki s svojo igro niso prikazali nič posebnega (nihče si tega niti ni pričakoval), delo so jim olajšali nasprotniki. Na igrišču sta poleg Figa tavalna še dva žalostna in v usodo vdana "duhova": neprepoznavni Cristiano Ronaldo in blede senca prve zvezde letošnje Champions league, portugalski Brazilc Deco. Vsi trije so se brez ciljno "sprehajali" po lizbonskem Da Luzu: grški trener Rebagel jih je ujel v gosto prepredeno

drugem polčasu so Grki nadaljevali s trapattonijevskim tipom igre utrjene obrambe in nenapadnosti. Portugalski zvezdniki so zaradi slabe razpoloženi in neučinkovitosti vse bolj izgubljali nadzor nad dogajanjem. V tem ozračju se je zgodila 57. minuta, ko se je v portugalsko jasno nebo izrisala katastrofa kapitulacije domačih ljubljencev. Grki so takrat izvedli kot. Vratar Ricardo, ki je dotlej odigral več vrhunskih tekem, je z začetniško napako ponudil Karisteasu možnost, da predloček nemoteno spremenil v najenostavnejši zadetek z glavo. Pri tem nosijo svoj delež krivde seveda tudi branilci, ki so omogočili, da se je trojanski konj - Karisteas - izmuznil skozi portugalsko obrambo in zadal luzitanski obrambi usodni udarec.

Portugalski potaplajoči se ladji ni mogel več pomagati niti izkušeni morsk volk Rui Costa. Statičnemu soliranju portugalskih nogometašev je sicer vtilil nekaj limfe organizirane dinamčnosti, a potek tekme v tridesetih minutah, ki mu jih je namenil trener Scolari, ni mogel spremeniti. Portugalski žongler s številko 10 je tako postal luzitanski Rivera (Italija-Brazilijska, finale svetovnega prvenstva 1970): dalj časa je sedel na klopi in bil poklican v tragičnem trenutku zato, da reši domovino. Ni mu uspelo. Tako kot tudi Riveri pred 34 leti ne.

Sodnik je odžvižgal konec. Ko je grški kapetan Zagorakis v lizbonsko noč dvignil evropski pokal, se je na Da Luzu sprožil prvi "žalovni" ognjem v zgodovini človeštva. C. Ronaldo je v solzah zapustil igrišče. Adijo evropski portugalski sen!

Andrej Černič

V olimpijskem svetišču se je srečevalo mnogo grških potnikov in manjših skupin. Tu so se odvijali obredni festivali, ki so jih Grki imenovali "panegyris", kar pomeni "praznično zborovanje vseh ljudi". Obilica hrane in pijače, pogovori, glasba in ples so najbolj privabljali tujce, zlasti iz Magne Grecije, kjer so bile grške kolonije, zato so približno leta 700 pr. Kr. območje razširili in olajšali dostop v mesto, ki so ga obdajali reka, griči in obzidje. Ta mesta so darovala vsaj osem izmed enajstih olimpijskih večjih spomenikov, kar lahko obrazloži tudi presenetljivo visoko število domačih predmetov in obrtnih izdelkov iz Erturije, ki so jih odkrili v Olimpiji. Po vsej verjetnosti so obiskovalci menili, da je imenitno podariti bogovom predmete v občudovanem vzhodnem stilu. Zaradi pomanjkanja prostorov, kjer bi lahko hranili darove, so sredi 7. stol. začeli graditi zakladnice iz lesa in glin, okrašene z bakrenimi reliefi; na žalost se nam ni nobena ohranila.

Olimpijske igre so bile sprva namenjene le preprostim disciplinam, npr. teku, in bile mišljene samo za prebivalce Olimpije. Tekmovanje pa je bilo tako priljubljeno, da so kmalu začeli nastopati tudi tekmovalci iz drugih dežel. Ker je bilo vedno več tekmovalcev, so zgradili nove športne objekte. Atleti so se pred začetkom iger dolgo pripravljali prav v športnem centru Olimpije.

Pred začetkom tekmovanja je sodnik razdelil tekmovalce v več skupin, glede na starost. Obstajale so tudi izjeme: če je kak mlajši tekmovalac zgleadal večji ali je bil telesno močnejši, so ga premestili v starejšo skupino. Stalno so bili pod nadzorom sodnikov, saj niso smeli jemati poživil. Avtomatično so izključili vsakega, za katerega so odkrili, da uživa nedovoljeno hrano. Atleti niso smeli vstopiti v Zevsovo svetišče, dokler ni prišel obredni sprevod Elidijcev na kraj obredov v Alfejski dolini. Zaradi potrebe po garderobah, v katerih bi tekmovalci lahko pustili svoje obleke in opremo, ne da bi bila dostopna drugim, se je število zgradb povečalo. Rokoborci so potrebovali tudi prostore, kjer bi si izpirali umazanijo in olje s telesa. Uporabljali so olje, da jih nasprotnik ne bi mogel prijeti. Zanimivo je, da svetišče ni bilo sprva namenjeno za Olimpijske igre: šele leta 700 pr. Kr., po več kot štiristo letih tekmovanja, so v Olimpiji zgradili stadion v ta namen. Novi stadion je obkrožal zid, ki je preprečeval gledalcem direktni vstop; za tekmovalce je bil zgrajen poseben tunel na južni strani. Proga se je počasi širila. Tekali so lahko v dvajsetih hkrati. Stadion je sprejemal 40.000 gledalcev. Najbolj znani grški stadioni so bili obnovljeni v času rimskega imperija, kar pa se v Olimpiji ni zgodilo.

TURIZEM MED FESTIVALI

Obredni festival, posvečen Zevsu, je vseboval mnogo atletskega panog in je potekal vsaka štiri leta; imenovali so ga "pent-eterični", kar dobesedno pomeni "vsakih pet let". Grki so namreč šteli obdobje petih let tako, da so vključili tudi prvo leto (npr. od leta 476 pr. Kr. do 472 pr. Kr.: 476, 475, 474, 473, 472 - 5 let).

Praznik je trajal pet dni. Obiskovalci so si postavili šotore in

Pred igrami v Atenah

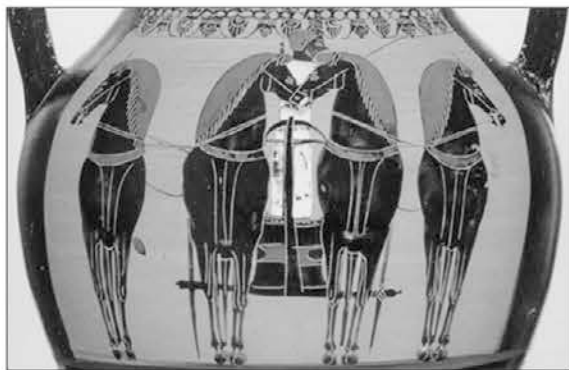
Olimpijske igre

začasne lesene koče pri svetišču. Zlasti tisti, ki so prihajali iz daljnih krajev, so se ustavili več časa. Nekatera mesta so poslala uradne predstavnike, ki so lahko reševali tudi politična vprašanja. Zeusov obred se je odvijal v najtoplejših dneh meseca avgusta. Največje težave so povzročali prah, vročina in primanjko vanje vode. Problem žee so reševali z začasnimi vodnjaki, ljudje pa so si med šotori postavljali ognjišča, kjer so kuhali. Šele po 4. stol. pr. Kr. so začeli graditi skupna prenočišča, zbirališča, trgovine in veliko število kopalnišč.

Po tekmovanjih so gledalci odšli domov, toda to ni pomenilo, da se v Olimpiji naslednja leta ni nič dogajalo. Moški in ženske so hodili v svetišče in molili boga, prihajale pa so tudi uradne delegacije raznih grških držav, ki so spraševale preročišče o bodočnosti, vendar so morale, preden so to lahko naredile, opraviti vrsto obredov in določiti z administracijo svetišča primerna darila in kraj, kamor jih postaviti. Poleg verskih obredov so skozi vse leto obiskovalce pritegovali lepe stavbe in oltarji, med temi Hestijin oltar v pritaneju - hranil je sveti ogenj, ki je gorel v čast Elijev. Svetišče je zato zaposlilo posebne uslužbenke, ki so skrbeli za "kulturni turizem" in bili neke vrste "vodiči". Svetišče je nudilo tudi azil: to pravico je lahko izkoristil, kdorkoli je zašel v težave. Ko so se bližale olimpijske igre, pa se je število obiskovalcev večalo iz dneva v dan.

V vseh grških svetiščih sta bila oltar in posvečeni prostor, ki je bil odvisen od vrste obredov. Oblika templja so pogojevale tudi življenjske razmere tistih, ki so v templju delali ali živeli v okolici, in darila višjih družbenih razredov. Prav zato je Zevsovo tempelj v Olimpiji najpogostejši v Grčiji.

V Olimpiji se je posvečeni prostor delil na sveti in na festivalni center. Na zadnjem so gradili administrativne stavbe - čim bližje svetemu centru. Tu so se naselili tudi obrtniki, ki so popravljali stavbe in obredna darila, in umetniki, ki so klesali kipe, ki so jih naročili privatniki ali uprava svetišča. Tu je

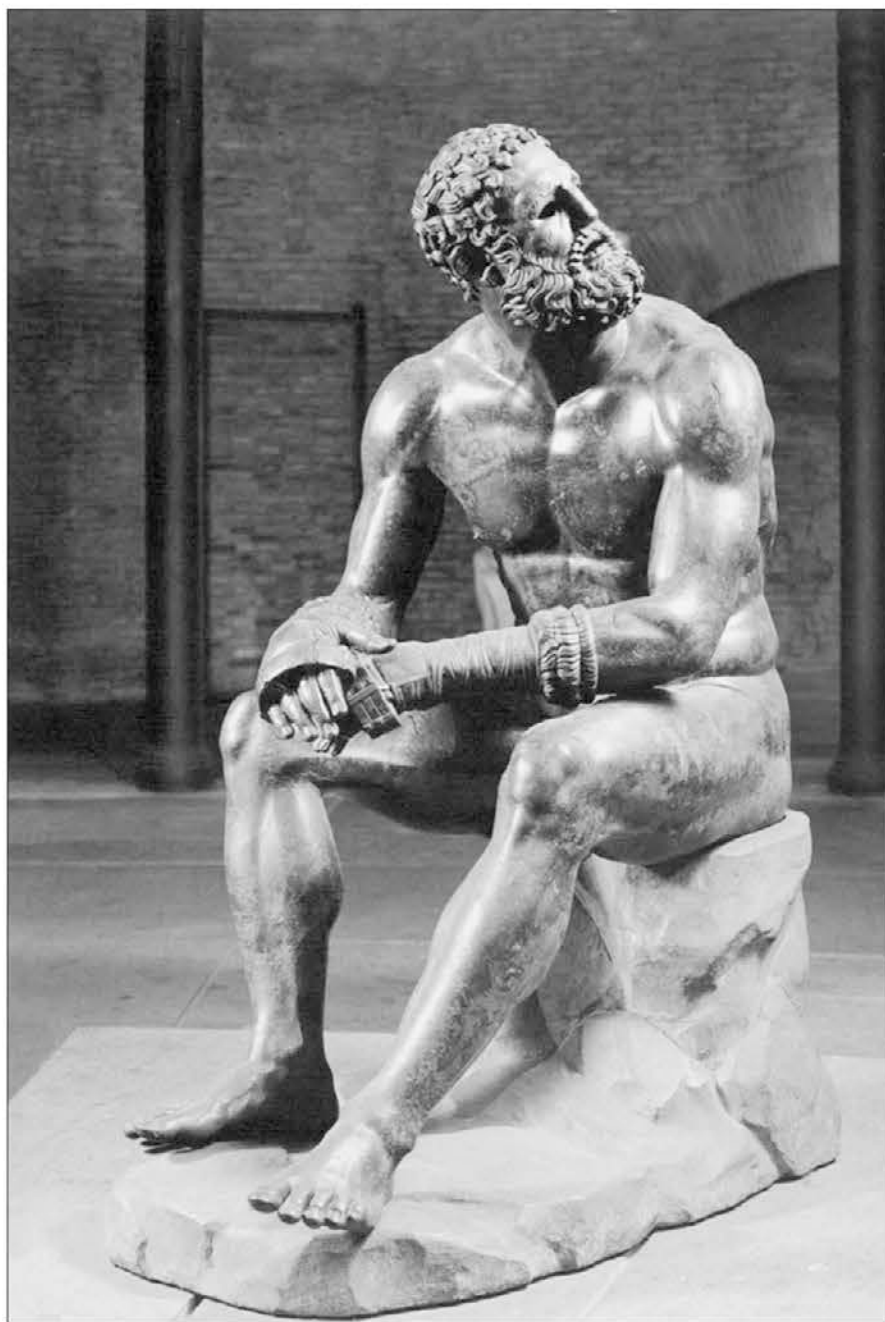

delal tudi Fidias, ki je izklesal znameniti Zevsov kip. V grškem svetu so imeli tudi nekatere, ki so bili proti atletom in vsem igram. Diogen je bil najbolj glasen: trdil je, da uporabljajo za tekmovalce naziv "athletai", ker je ta beseda bila podobna pridevniku athlios, ki pomeni "manj vreden".

TEKMOVANJA

a) tek

Tek je bil najstarejši izmed o-

limpijskih tekem. Proga je bila v olimpijskem stadionu dolga 600 čevljev, to naj bi bilo približno 192 m. Nikjer drugje niso tekači bili prisiljeni preteči take razdalje. Na tekmovanju v Apolonovo čast so na otoku Delosu tekači pretekli samo 167 m. Stadion je sicer meril v vsakem mestu 600 čevljev, a dejanska razdalja je bila odvisna od dolžine čevlja, ki je bila različna iz kraja v kraj. Zmaga v teku je bila zelo cenjena. Tekmovalci niso bili samo bos, ampak tudi popolnoma nagi. Na začetek tekme so čakali stoje, z rokami stegnjenimi pred sabo in s telesom rahlo nagnjenim naprej. Nekateri stadioni so imeli zelo razvite startne naprave, ki so jih lahko znižali. To so storili v istem trenutku za vse tekmovalce. V primeru, da je kak tekmovalac predčasno startal, so ga kaznovali tako, da so ga stegli s palico. Preprosti tekmi so dodali še drugo

verzijo tekme, in sicer diaulus, med katero je na koncu proge vsak tekmovalac moral teči nazaj proti cilju. To vrsto tekmovanja poznamo pri sodobnem plavanju. Tretja vrsta tekme je dolikhus, med katero so morali tekmovalci dvajsetkrat teči gor in dol po stadionu. V Olimpiji je bilo to približno 3.750 m.

b) rokoborba

Grška rokoborba je zahtevala uravnovešeno kombinacijo moči in sposobnosti. V triindvajseti knjigi Iliade pesnik Homer opisuje tipično tekmo-

vanje v rokoborbi med Odisejem in Ajasom. Tekmovanje se je končalo z izenačenim rezultatom: Ajas je bil namreč močnejši od Odiseja, a Odisej je bil umsko in telesno spretnejši.

Med grško rokoborbo je moral tekmovalec vreči trikrat na tla nasprotnika tako, da so se nasprotnikova ramena dotaknila tal. Vsak dvoboj je imel torej največ pet rund, če je bil rezultat tri proti dva.

Zmagovalčeva slava in navdušenje gledalcev sta bila izredno velika, če ni eden izmed rokoborcev padel na tla niti enkrat. V tem tekmovanju je bilo skoraj vse dovoljeno, a kazni za prekrške so bile stroge: če je npr. tekmovalec namenoma zlomil nasprotniku prst, je moral plačati visoko globo in je bil poleg tega seveda bičan.

c) boksanje

Znano je, da je boksanje obstajalo že v 2. tisočl. pr. Kr. K boksarski opremi prištevamo kimantes (neke vrste boksarskih rokavic), ki so bile zavezane okoli boksarjevih rokav od komolca do dlani tako, da so bili prsti odkriti. Uporabljali so jih, da bi varovali zapetja, a tudi, da bi ranili nasprotnika, ker so ostro rezali usnje in ga celo opremili z drobci železa. Boksarja sta se približala drug drugemu z dvignjenimi rokami. Tekmovalca se nista smela objeti med spopadom (kar je dandanes dovoljeno) in vsi udarci so morali ciljati proti glavi. Vsako tekmovanje so lahko prekinili z vnaprej določenimi znaki, toda preprečiti knockout je veljalo za sramotno.

č) pankracij

"Boj, v katerem je vse dovolje-

no". Pankracij je nekakšna spojitev med boksanjem in rokoborbo; edina razlika je v tem, da tu niso prišle v poštev boksarske rokavice, ampak je bilo dovoljeno daviti nasprotnika, prepovedano pa ga ugrizniti ali skušati oslepiti. Tekmovalca sta se borila stoje. Večkrat se je dogajalo, da je tekmovalac

skušal zadušiti nasprotnika. Tekmovalca se je lahko vdal s tem, da je dvignil roko s tremi stegnjenimi prsti. Če se je vdal, ga je ponavadi občinstvo zmerjalo. Tekmovalci pa, ki se nikakor niso hoteli vdati, so ali premagali nasprotnika ali pa umrli.

Poznamo primer izredno pogumnega tekmovalca, Arhana iz Arkadije, ki je bil že dvakrat olimpijski prvak, ko se je bojeval proti močnejšemu in mlajšemu tekmovalcu. Naredil je vse, kar je bilo v njegovi moči, da premagi nasprotnika, toda po dolgem boju je bil mlajši nasprotnik na tem, da ga zaduši.

Arhan pa je zbral zadnje moči in ga je uščipnil v nogo. V tistem

trenutku je občinstvo slišalo dva glasova, Arhanijev zadnji izdih in kričanje nasprotnika. Arhana so proglasili za posmrtnega zmagovalca. Zgodilo se je tudi, da je kak tekmovalac zmagal brez boja, in sicer v primeru, da se je pred tekmo nasprotnik umaknil z igrišča.

d) pentatlon

Grški pentatlon sestavljajo met diska, skok v daljino, met kopja, tek in rokoborba. Kot smo videli, sta bila tek in rokoborba tudi samostojni panogi. Vsekakor so bili skok v daljino, met diska in kopja samo del pentatlona. Vsi, ki so tekmovali v pentatlonu, so lahko tekmovali samo v prvih treh panogah (met diska, skok v daljino in met kopja).

Po metu kopja so ponavadi objavili rezultate. Če je tekmovalac zmagal v vseh treh panogah, so ga takoj proglasili za zmagovalca pentatlona. Če pa ni bilo zmagovalca, so prvaki vseh treh panog tekmovali med sabo v četrti tekmi, in sicer v teku. Samo v primeru, da še vedno ni bilo zmagovalca, so se pomerili tudi v rokoborbi.

Skok v daljino

Skok v daljino je najbolj skrivnostna panoga. Čudna je zaradi tega, ker so skakalci nosili uteži med skokom. Te skakalne uteži so tehtale več kot dva kilograma. Če so seveda nosili dve taki uteži, je bilo za tekmovalce nemogoče sprintati do skakalne točke. Vendar dobro vemo, da so grški tekmovalci preskočili zelo velike razdalje. Spartanski tekmovalac Chionis je preskočil 52 čevljev, drugi tekmovalac je v Delfih preskočil 53,4 čevljev. Natančne raziskovanja antične dobe kažejo, da so skakalci delali

številne skoke z mesta med danim časom. Ta tehnika je dovolila uporabo skakalnih uteži, ki so jih med skokom zanihali naprej. Da bi preprečili skakalcem pavzo med skoki, so igrali melodijo na flavto: ta je preprečila tekmovalcem odmor in zagotovila sekvenco skokov v vedno istem času. Skok v daljino je potekal v stadionu.

Met kopja

Tudi met kopja je imel svojo posebnost: okoli kopja je bila ovita vrv z dvema zankama. Preden je tekmovalac zalučal kopje, je dal v zanki kazalec in sredinec. Takoj ko je zalučal kopje, se je vrv odvila, kopje pa je mirno letalo, kajti vrtelo se je okoli svoje osi, tako je bilo stabilizirano. Met kopja je predstavljal nevarnost tudi za občinstvo: če je kopje pristalo izven proge, je prišlo seveda do tragedije.

Met diska

Če beremo antične tekste, ugotovimo, da je bil tedanji met diska popolnoma enak današnjemu. Edini razliki sta bili v tem, da so diski bili iz bronu in je vsak disk imel drugačno težo.

e) dirka s konji

Veliko ljudi se je zanimalo za konjske dirke na Hipodromu. Hipodrom v Olimpiji je bil znan po zapletenem sistemu štartnih stebrov, tako da ni noben tekmovalac imel prednosti ne glede, kje je začel. Gledalci se niso zanimali samo za zmagovalca, ampak tudi za sam potek tekem, saj je bilo dirkanje zelo nevarno.

Konjske dirke so bile najznačilnejše olimpijske tekme. Uvedli so jih v 7. stol. pr. Kr. Tekmovalci so bili običajno zelo premožni, kajti so morali sami vzdrževati konje. Dirka s konji je imela posebnost, da ni bil v primeru zmage zmagovalac voditelj konja, ampak njegov lastnik, ki ni bil vedno prisoten na igrah. S tem so lahko postali prvaki vojaški poveljniki in celo Rimljani. Tudi ženske so s tem pravilom lahko zmagale, če so seveda same ali njihove družine redile konja.

Grki so poznali dve vrsti konjskih dirk, z dvema konjema in s štirimi konji. Najbolj znana je bila tista s štirimi konji. Proga za štiri konje je bila dolga 108 m. Med tekmo je voznik stal na vozu in držal vajeti v rokah. Bil je oblečen v do nog dolgo tuniko brez rokavov.

Prehiteti nasprotnika je bilo včasih zelo težko. Zmaga je bila odvisna tudi od voznikove spretnosti v obračanju voza, ker je izgubil prednost, če je preveč zadrževal konje.

NAGRAJEVANJE

Ko so se tekme končale, se je pričelo nagrajevanje. Potekalo je tako, da so zmagovalca kronali z vencem iz vej svetih dreves svetišča. V Olimpiji so kronali zmagovalce z oljčnimi vejami, v Delfih z lovorjevim vencem, na Istmijskih igrah z vejami jelke. Po kronanju je bil zmagovalac deležen obilne pojedine. Zmagovalec je imel tudi pravico do lastnega kipa, ki naj bi obenem častil zmagovalca in Zevsa (za njegovo pomoč); kip je bil postavljen ob svetišču. Ko se je zmagovalac vrnil v domovino, je bil deležen drugih časti. Mesta so zmagovalca denarno nagradila. Poleg tega so zmagovalcu dodelila brezplačno hrano in mu ni bilo več treba plačevati davkov.

(5. gimnazija Klasičnega liceja Trubar, Gorica - A. Baldak, D. Brandolin, M. Lombarđi, S. Terčič, mentorica: prof. Nadja Rebec)

Števerjan 34. Festival "Števerjan 2004"

Praznik narodno-zabavne glasbe

Prejšnji konec tedna je bilo v župnijskem parku med borovci v Števerjanu res živo. Daleč je že tisto leto, ko je prvič zazvenela glasba na števerjanskem prizorišču! Letos je potekal že 34. Festival narodno-zabavne glasbe. Ta pomembna zamejska prireditve je presegla vsa najobetavnija pričakovanja in nedvomno sodi k prazničnim dnevom vsakega zamejca.

Kljub hladnemu zraku, ki je vsakemu izmed treh večerov rad ponagajal, in petkovemu dežju je sicer lepo vreme spremljalo tridnevno tekmovanje in lahko smo dobesedno uživali ob zvoku polk in valčkov na lepo urejenem briškem prizorišču. V petek, 2. julija, in v soboto, 3. julija, sta bila predfinalna večera, na katerih se je pomerilo 31 ansamblov; v nedeljo, 4. julija, pa je padel zastor na 34. Festival Števerjan 2004 s finalnim delom in podelitvijo nagrad. V prvih dveh tekmovalnih večerih je komisija za glasbo (Slavko Av-

Foto Bumbaca

ski del prireditve počastili številni častni gostje, med katerimi naj omenimo predsednika Svetovnega slovenskega kongresa za Italijo Marjana Terpina, deželnega predsednika SSK Draga Štoko, deželnega svetovnega odbornika ter deželnega tajnika SSK Damijana Terpina, župana občine Brda Franca Mužiča, predsednika Slovenske prosvete iz Trsta Marija Maverja, predsednika KTD Damijana Paulina, podpredsednika

RAI-postaja Trst A, Gorska skupnost Terskih in Nadiških dolin ter Brd, Adriano Corsi Srl in Banca di Cividale - Kmečka banka. Posebno podporo so se zagotovili: podjetje Terpin Spa, Luciolicar, Service System, gostilna Luka, Tmedia, Zadruga banka Doberdob in Sovodnje, Grafica goriziana, gradbeno podjetje Hlede Alojz Ivan, števerjanski vinogradniki Gianni Mania', Marino in Marčelo Humar, Simon Komjanc, Edi Skok in Gradiscutta, PZKZ La

Foto Bumbaca

buona terra, bar Piemontese, mehanična delavnica Marko Lutman, supermarket Komauli srl, gostilna Koršič, picerija Locanda goriziana Da Fabio. Cenjenim darovalcem se pristočno zahvaljujemo.

Za razsvetljavo med Borovci je poskrbel Branko Terčič, odrsko sceno je uredil priznani slovenski umetnik Jože Napotnik. Amplifikacijo sta urejala Niko Klanjšček in Mice Karov s sodelavci, ki so se tudi letos odlično izkazali. Za vso skrb in profesionalnost, ki so jo pokazali, si vsi omenjeni zaslužijo pristočno pohvalo. Gost nedeljskega večera je bil ansambel Igor in zlati zvoki, ki je še dodatno segrel že tako veselo in sproščeno praznično vzdušje. Ansambel je zaigral nekaj železnih Avsenikovih melodij narodno-zabavne glasbe; nastop je dosegel višek z izvedbo več poznanih viž.

Ne nazadnje naj omenimo tudi razstavo, ki jo je uredil domačin Luciano Mose' v pevski sobi Sedejevega doma. Njegove slike prikazujejo istrsko obalo in kočček briške pokrajine. Ob koncu čutimo dolžnost, da se zahvalimo številnim Števerjancem, fantom in dekletom, ki neutrudno skrbijo za brezhiben potek tako pomembne zamejske manifestacije. Mislim, da ni bilo še nobenemu obiskovalcu žal za obisk na našem prazniku v tej prelepi briški vasi, saj je vsak festival s svojimi melodijami, ansambli in gosti le enkratno doživetje, ki se vsakomur nepozabno vtisne v spomin. Števerjanski festival ni le glasbeno tekmovanje, temveč odskočna deska za mlajše generacije, ki se ukvarjajo z domačo pesmijo in tako ohranjajo svojo identiteto. Števerjan je - čisto preprosto povedano - treba doživeti!

Marjan Drufovka

Razmišljanje po zadnji gledališki predstavi v organizaciji društva Most

Korenine pod mrežo

Ko smo se v sredo, 30. junija, v toplem poletnem večeru poslovali po predstavi v Attemsovem parku v Podgori, je marsikateremu igralcu orosila oko solza. "Saj se bomo še videli, saj bomo ponovili. Lepo je bilo z vami, upamo, da ste bili z nami zadovoljni, tudi jaz bi rada nastopala. Pa napiši še kaj..." Skupina igralcev, ki prihajajo iz raznih italijanskih in slovenskih gledaliških amaterskih skupin, je ustvarila homogeno skupino in lepo prijateljsko vez, ki se ne bo mogla pretrgati. Ob mreži je pognala čudovita roža, pogumnejša in trdnejša, pregrade so padle.

V ansamblu so bili ljudje, ki se prej niso poznali, nekateri ne poznajo italijansčine, drugi ne slovenščine. Vseeno so se spoštovali in imeli radi, kot bi bilo prav, da bi se vsi mi, ki živimo ob meji. Ko mi je Kazimir Černič, predsednik novo ustanovljenega društva Most, predstavil projekt, sem bila v dvomu, če bi ga sprejela ali ne, zdel se mi je prezahteven. Čustveno pa so me zaobjele zgodbe, živa pričevanja ljudi (vse v predstavi so resnične), zlasti zgodba mlade Nade, ki se je iz ljubezni do očeta in slovenskega naroda odrekla svoji veliki in edini ljubezni - Francescu, ki je bil po rodu Italijan. Sama je ostala do smrti in živela le za spomine srečnih trenutkov z ljubljanim. Koliko takih podobnih zgodb je risalo in riše življenje ob meji! Nekaj gledalcev mi je po predstavah tiho zaupal podobne življenjske zgodbe sorodnikov, znan-

aplavz publike po vsaki predstavi. Mnogi so imeli solze v očeh, predstavo so vsi lepo sprejeli: Slovenci, Italijani, Furlani. Naj ponosno zapišemo še, da si je predstavo ogledalo prek 1200 gledalcev, nekateri kar dvakrat ali celo

trikrat, in to je za nas res najlepše darilo, kot prijateljski stisk roke, objem, pohvale, zadovoljstvo... Nastopili smo v občinskem parku v Gorici, na Gradini v Doberdolu, v Krminu, v Podgori in povsod nam je bilo lepo. Edini nastop na slovenskih tleh smo imeli do sedaj v Šempetru, kjer so nam ga. Andlovic, g. župan Valenčič in ravnatelj šempetrske šole g. Kerčmar z drugimi nudili res nepozaben večer in tople besede na račun predstave, ki nam bodo ostale v trajnem spominu. Veseli nas tudi, da so o društvu Most in naši predstavi poročale lokalne italijanske radijske in televizijske postaje, TV Ljubljana, slovensko in italijansko časopisje.

Ne vem, ali bomo še kdaj predstavo ponovili, čeprav je povpraševanje veliko, igralci so navdušeni; o tem bomo odločili čez poletje, a le to vem, da je Ka-

Foto DPD

zimirjeva zamisel dosegla namen in bila nad vsemi pričakovanji izredno lepo sprejeta. Ponovno hvala, Kazi, da si mi delo zaupal, hvala še vsem, ki ste pripomogli k uspehu.

Lidija Jarc

Ko se dotakneš osebe

Žene oficirjev in častnikov ne sledijo poročilom

Zelo bi mi bilo všeč zbrati razmišljanja nekaterih žensk, ki so se poročile s polklicnimi generali, častniki, piloti. Pred leti sem spoznala mlajše dekle iz Vidma, katere življenjska zgodba se je vila preko Liovorne, Kalifornije, Floride, Teksasa in Taranta. Pred nekaj dnevi sem spoznala starejšo žensko - ženo generala - in ravno to je tista sprememljivka, ki razločuje pot in odločitve ene ali druge. Lucia iz Vidma me je presenetila že, ko mi je povedala, da se poroči na vrat na nos. Povod za odločitev je bil večletni tečaj za pilota, ki ga je moral častnik-zoročenec opraviti v Ameriki.

Doživljajsko sem prisostvovala vsem momentom, ki so se zvrstili v letih, ki so sledila: občutku osamljenosti, dolžne odvisnosti, doživljanju velike doze pritiska zaradi posebne življenjske misije, ki si jo je za svoje življenje izbral tvoj soprog, dejstvo, da ne moreš, ni ti dovoljeno vedeti tega ali onega zaradi lastne varnosti, da so tvoje potrebe in želje nekaj, kar mora biti v zelo velikih meri podrejeno tisti življenj-

vedala. A pota so nepredvidljiva in večkrat samo trdna volja ni dovolj. Nicoletta mi je pripovedovala popolnoma različno zgodbo oz. doživljanje slednje. Pričela je z enim samim stavkom, izrečenim v povsem drugačnem kontekstu: "Moj mož je zdorma in tako zdaj ne sledim poročilom". Ker se mi je stavek zdel tako čuden, sem jo povprašala dalje in Nicoletta me je kaj kmalu povedla v

svoj svet čakanja, večkratne menjave službe ob selitvah, izklopljenja informacije iz vojnih prizorišč, popolnega zaupanja, neizmerne ljubezni in podpore katerikoli izbiri, izgradnji nekega notranjega ravnovesja, ki ti edino lahko omogoči, da živiš v taki situaciji. "Nikoli nisem spraševala. Ne moreš, ne smeš, ne zase in ne zanj. In tudi otroci so zelo kmalu razumeli, da je to potrebno. Ko so bili majhni, je bil oče zanje enostavno heroj, zdaj pa ne sprašujejo več in tudi televizijskih poročil oz. novic iz vojnih prizorišč ne poslušamo več". Pripovedovala mi je o trzljajih moža med nočnim spancem, neizrekljivih predstavah, ki so se mu ponoči spet motale pred očmi, strah in vznemirjenje, ki si ga lahko vdihoval, ko si ležal ob njem. "In

vedar nisem niti za hip podvomila v svojo izbiro, tudi če smo se stalno selili in tudi če sem ogromno časa morala prebiti sama. Nedvomno je zame drugače, ker sem sama tudi hči generala in sem tako življenje že poznala". Poleg tega pa... "sem verjetno med redkimi ženami, ki ima v denarnici - poleg fotografij otrok - tudi sliko svojega moža"...

Vida Valenčič

